

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/1999,

11. detsember 2018,

milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013

(EMPs kohaldatav tekst)

(ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus (EL) 2019/504, 19. märts 2019	L 85I	66	27.3.2019
► <u>M2</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119, 30. juuni 2021	L 243	1	9.7.2021
► <u>M3</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/839, 19. aprill 2023	L 107	1	21.4.2023
► <u>M4</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2023/857, 19. aprill 2023	L 111	1	26.4.2023
► <u>M5</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/2413, 18. oktoober 2023	L 2413	1	31.10.2023

▼B**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS
(EL) 2018/1999,**

11. detsember 2018,

millega käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013

(EMPs kohaldatav tekst)

*I. PEATÜKK**Üldsätted**Artikkel 1***Reguleerimise ja kohaldamisala**

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse juhtimismehhanism, millega

▼M2

a) rakendatakse energialiidu eesmärkidele ja Pariisi kokkuleppele vastavate liidu kasvuhoonegaaside heite pikaajaliste kohustuste täitmiseks välja töötatud strateegiaid ja meetmeid, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119⁽¹⁾ artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärki ning seoses esimese kümneaastase ajavahemikuga (2021–2030) eelkõige liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärke;

▼B

b) ergutatakse liikmesriikide vahelist koostööd, eelkõige piirkondlikul tasandil, kui see on asjakohane, et täita energialiidu eesmärgid ja kohustused;

c) tagatakse liidu ja selle liikmesriikide poolt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe sekretariaadile esitatavate aruannete õigeaegsus, läbipaistvus, täpsus, kooskõla, võrreldavus ja terviklikkus;

d) suurendatakse õiguskindlust ja kindlust investorite jaoks ning aidatakse kaasa sellele, et majandusarengu, investeringute soodustamise, töökohtade loomise ja sotsiaalse ühtekuuluvuse võimalused kasutatakse täielikult ära.

Juhtimismehhanism põhineb pikaajalistel strateegiatel, alates ajavahemikust 2021–2030 algavaid kümneaastaseid ajavahemikke hõlmavatel riiklikel lõimitud energia- ja kliimakavadel, vastavatel lõimitud riiklikel energia- ja kliimaalastel eduaruannetel ning komisjoni lõimitud seirekorral. Juhtimismehhanism tagab üldsusele tõhusad võimalused nimeetatud riiklike kavade ja pikaajaliste strateegiate koostamises osalemiseks. See hõlmab komisjoni ja liikmesriikide vahelist struktuurset, läbipaistvat ja järkjärgulist lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade viimistlemise ja rakendamise menetlus, sealhulgas seoses piirkondliku koostööga, ning vastavate komisjoni meetmete võtmist.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse energialiidu viie mõõtme suhtes, mis on üksteisega tihedalt seotud ja üksteist vastastikku tugevdavad:

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

▼B

- a) energiajulgeolek;
- b) energia siseturg;
- c) energiatõhusus;
- d) CO₂ heite vähendamine ning
- e) teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime.

*Artikkel 2***Mõisted**

Kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „poliitikasuunad ja meetmed“ – kõik vahendid, mis aitavad saavutada lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade eesmärke ja/või täita ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artikli 4 lõike 2 punktidest a ja b tulenevaid kohustusi, mis võib hõlmata ka neid, mille peamine eesmärk ei ole piirata ja vähendada kasvuhoonegaaside heitkogust või muuta energiasüsteemi;
- 2) „olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed“ – rakendatud poliitikasuunad ja meetmed ning vastuvõetud poliitikasuunad ja meetmed;
- 3) „rakendatud poliitikasuunad ja meetmed“ – poliitikasuunad ja meetmed, mis vastavad lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäeval ühele või mitmele järgmisele tingimusele: jõus on vahetult kohaldatav liidu või liikmesriigi õigus, sõlmitud on üks või mitu vabatahtlikku kokkulepet, eraldatud on rahalised vahendid, kaasatud on inimressursid;
- 4) „vastuvõetud poliitikasuunad ja meetmed“ – poliitikasuunad ja meetmed, mille kohta on lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäevaks tehtud valitsuse ametlik otsus ning mis on rakendamiseks üheselt kohustuslikud;
- 5) „kavandatavad poliitikasuunad ja meetmed“ – arutlusel olevad variandid, mille vastuvõtmine ja rakendamine pärast lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäeva on realselt võimalik;
- 6) „poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside süsteem“ – institutsiooniliste, õiguslike ja menetluslike korralduste süsteem aruanete koostamiseks kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise ning energiasüsteemi käsitlevate poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside kohta, nagu on muu hulgas sätestatud käesoleva määruse artiklis 39;

▼M2

- 7) „prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise või energiasüsteemi arengu prognoos, sealhulgas vähemalt kvantitatiivsed hinnangud aruandlusaastale vahetult järgneva kuue sellise aasta kohta, mis lõpevad nulli või viiega;

▼ B

- 8) „meetmeteta prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoos, mille puhul välistatakse kõigi selliste poliitikasuundade ja meetmete mõju, mis kavandatakse, võetakse vastu või rakendatakse pärast asjaomase prognoosi lähtepunktiks valitud aastat;
- 9) „meetmetega prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoos, mille puhul võetakse seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise või energiasüsteemi arenguga arvesse vastuvõetud ja rakendatud poliitikasuundade ja meetmete mõju;
- 10) „lisameetmetega prognoos“ – kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise või energiasüsteemi arengu prognoos, mille puhul võetakse seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisega arvesse kliimamuutuste mõju leevendamiseks või energiaeesmärkide saavutamiseks vastu võetud ja rakendatud, samuti sel eesmärgil kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju;

▼ M5

- 11) „liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärgid“ – määruse (EL) 2021/1119 artikli 4 lõikes 1 osutatud kogu liitu hõlmav siduv 2030. aasta eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet, direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu siduv 2030. aastaks seatud taastuvenergiaeesmärk, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2023/1791 ⁽¹⁾ artikli 4 lõikes 1 osutatud liidu tasandi eesmärk suurendada 2030. aastaks energiatõhusust ja 2030. aastaks seatud eesmärk suurendada elektrivõrkude omavalhelist ühendatust 15 %-ni ning järgnevad selles valdkonnas 2030. aastaks seatud eesmärgid, milles Euroopa Ülemkogu või Euroopa Parlament ja nõukogu on kokku leppinud;

▼ B

- 12) „riiklik inventuurisüsteem“ – liikmesriigis kehtestatud institutsiooniliste, õiguslike ja menetluslike korralduste süsteem inimtekkeliste kasvuhoonegaaside allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise hindamiseks ning inventuuriteabe esitamiseks ja arhiveerimiseks;
- 13) „näitaja“ – kvantitatiivne või kvalitatiivne tegur või muutuja, mis aitab rakendamisel tehtud edusamme paremini hinnata;
- 14) „põhinäitajad“ – komisjoni ette pandud näitajad energialiidu viies mõõtmes tehtud edusammude kohta;
- 15) „tehnilised parandused“ – riiklikus kasvuhoonegaaside inventuuris esitatud hinnangute kohandused, mis on tehtud artikli 38 kohase ülevaatamise käigus juhul, kui esitatud inventuuriandmed on puudulikud või koostatud viisil, mis ei ole kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste või liidu õigusnormide või suunistega, ning mis on mõeldud algselt esitatud hinnanguid asendama;
- 16) „kvaliteedi tagamine“ – läbivaatamismenetluste kavandatud süsteem, millega tagatakse andmekvaliteedialaste eesmärkide täitmine ning parimate võimalike hinnangute ja teabe esitamine selleks, et toetada kvaliteedikontrolli programmi tulemuslikkust ja abistada liikmesriike;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1).

▼ B

- 17) „kvaliteedikontroll“ – teabe ja hinnangute kvaliteedi mõõtmiseks ja kontrollimiseks tehtavate korrapäraste tehniliste toimingute süsteem, mille eesmärk on tagada andmete terviklikkus, õigsus ja täielikkus, teha kindlaks ja kõrvaldada vead ja andmete puudumine, dokumenteerida ja arhiveerida andmed ja muu kasutatud teave ning registreerida kõik kvaliteeditagamistoimingud;
- 18) „energiatõhususe esikohale seadmine“ – alternatiivsete kulutõhusate energiatõhususmeetmete võimalikult suurel määral arvesse võtmine energiasüsteemi kavandamise ning poliitiliste ja investeerimisotsuste puhul, et muuta energianõudlus ja -pakkumine tõhusamaks, seda eelkõige energia kulutõhusa säästmise kaudu lõpptarbimises, tarbijakajast lähtuvate algatuste ning energia muundamise, ülekande ja jaotamise tõhustamise kaudu, saavutades samas ikkagi nende otsuste eesmärgid;
- 19) „SET-kava“ – komisjoni 15. septembri 2015. aasta teatise „Integreeritud strateegilise energiatehnoloogia (SET-kava) kava suunas: Euroopa energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine“ kohane energiatehnoloogia strateegiline kava;
- 20) „varajased jõupingutused“:
- a) seoses hinnanguga liidu 2030. aasta taastuvatest energiaallikatest toodetud energia alase eesmärgi ja liikmesriikide kollektiivse panuse vahelise potentsiaalse lõhe kohta – liikmesriigi poolt 2020. aastal või varem taastuvatest energiaallikatest toodetud energia sellise osakaalu saavutamine, mis on suurem kui tema 2020. aastaks seatud riiklik siduv eesmärk, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas, või liikmesriigi varajased edusammud 2020. aasta siduva eesmärgi saavutamisel;

▼ M5

- b) seoses komisjoni soovitusetega, mis põhinevad artikli 29 lõike 1 punkti b kohasel taastuvatest energiaallikatest toodetud energia valdkonna hindamisel – liikmesriigi varajane panus direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu siduva 2030. aastaks seatud taastuenergieeesmärgi täitmisse, mõõdetuna liikmesriigi riiklike taastuenergia võrdlustasemetes suhtes;

▼ B

- 21) „piirkondlik koostöö“ – koostöö kahe või enama liikmesriigi vahel, kes on seadnud sisse partnerlussuhted, mis hõlmavad vähemalt üht energialiidu viiest mõõtmest;
- 22) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ või „taastuenergia“ – taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või taastuenergia nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 1;
- 23) „summaarne energia lõpptarbimine“ – summaarne energia lõpptarbimine nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 4;
- 24) „toetuskava“ – toetuskava nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 5;
- 25) „ajakohastamine“ – ajakohastamine nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 10;

▼B

- 26) „taastuenergiakogukond“ – kohalik energiakogukond direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punkti 16 tähenduses;
- 27) „kaugküte“ või „kaugjahutus“ – kaugküte või kaugjahutus nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 19;
- 28) „jäätmepõletus“ – jäätmepõletus nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 23;
- 29) „biomass“ – biomass nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 24;
- 30) „põllumajanduslik biomass“ – põllumajanduslik biomass nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 25;
- 31) „metsa biomass“ – metsa biomass nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 26;
- 32) „biomasskütus“ – biomasskütus nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 27;
- 33) „biogaas“ – biogaas nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 28;
- 34) „vedelad biokütused“ – vedelad biokütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 32;
- 35) „biokütused“ – biokütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 33;
- 36) „täiustatud biokütused“ – täiustatud biokütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 34;
- 37) „ringlussevõetud süsiniku põhised kütused“ – süsinikupõhised kütused nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 35;
- 38) „tähtsusega põllukultuurid“ – tähtsusega põllukultuurid nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 39;
- 39) „toidu- ja söödakultuurid“ – toidu- ja söödakultuurid nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 40;
- 40) „lignotselluloosmaterjal“ – lignotselluloosmaterjal nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 41;
- 41) „jäähoid“ – jäähoid nagu see on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 43;
- 42) „primaarenergia tarbimine“ – primaarenergia tarbimine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 2;
- 43) „energia lõpptarbimine“ – energia lõpptarbimine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 3;
- 44) „energiatõhusus“ – energiatõhusus nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 4;
- 45) „energiasääst“ – energiasääst nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 5;
- 46) „energiatõhususe paranemine“ – energiatõhususe paranemine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 6;
- 47) „energiatõhusus“ – energiatõhusus nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 7;

▼ B

- 48) „kasulik üldpõrandapind“ – kasulik üldpõrandapind nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 10;
- 49) „energiajuhtimissüsteem“ – energiajuhtimissüsteem nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 11;
- 50) „kohustatud isik“ – kohustatud isik nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 14;
- 51) „avaliku sektori rakendusasutus“ – avaliku sektori rakendusasutus nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 17;
- 52) „üksikmeede“ – üksikmeede nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 19;
- 53) „energiatarnija“ – energiatarnija nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 20;
- 54) „jaotusvõrguettevõtja“ – jaotusvõrguettevõtja nagu see on määratletud direktiivi 2009/72/EÜ artikli 2 punktis 6 ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 2 punktis 6;
- 55) „energia jaemüügi ettevõtja“ – energia jaemüügi ettevõtja nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 22;
- 56) „energiateenuseosutaja“ – energiateenuseosutaja nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 24;
- 57) „energiatõhususe leping“ – energiatõhususe leping nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 27;
- 58) „koostootmine“ – koostootmine nagu see on määratletud direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 30;
- 59) „hoone“ – hoone nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 1;
- 60) „liginullenergiahoone“ – liginullenergiahoone nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 2;
- 61) „soojuspump“ – soojuspump nagu see on määratletud direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 18;
- 62) „fossiilkütus“ – süsinikul põhinev taastumatu energiaallikas, näiteks tahke kütus, maagaas ja nafta;

▼ M3

- 63) „geoinfosüsteem“ – arvutisüsteem, mis on võimeline koguma, salvestama, analüüsima ja kuvama geograafiliste viidetega andmeid;

▼ **M3**

- 64) „georuumiline taotlus“– elektrooniline taotlusvorm, mis hõlmab geoinfosüsteemil põhinevat IT-rakendust, mis võimaldab toetuse-saajatel ruumiliselt deklareerida põllumajandusliku majapidamise põllud ja mittepõllumajanduslikud alad, mille puhul toetust taotletakse.

▼ **B**

2. PEATÜKK

Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad*Artikkel 3***Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad**

1. Kõik liikmesriigid esitavad komisjonile 31. detsembriks 2019, seejärel 1. jaanuariks 2029 ning seejärel iga kümne aasta tagant lõimitud riikliku energia- ja kliimakava. Kava sisaldab käesoleva artikli lõikes 2 ja I lisa esitatud elemente. Esimene kava hõlmab ajavahemikku 2021–2030, võttes arvesse pikaajalist perspektiivi. Iga järgnev kava hõlmab eelmise kavaga hõlmatud ajavahemikule vahetult järgnevat kümnet aastat.

2. Lõimitud riiklik energia- ja kliimakava koosneb järgmistest põhiosadest:

- a) lõimitud riikliku energia- ja kliimakava koostamise menetluse ülevaade, mis sisaldab kommenteeritud kokkuvõtet ning kava ettevalmistamisel sidusrühmadega avaliku konsulteerimise ja nende kaasamise ja selle tulemuste, samuti kava ettevalmistamisel teiste liikmesriikidega tehtud piirkondliku koostöö kirjeldust, nagu on sätestatud artiklites 10, 11 ja 12 ja I lisa 1. osa A jao punktis 1;
- b) energialiidu mõõtmega seotud riiklike eesmärkide ja panuste kirjeldus, nagu on sätestatud artiklis 4 ja I lisa;
- c) kavandatud poliitika ja meetmete kirjeldus seoses punkti b kohaste eesmärkide ja panustega ning üldine ülevaade investeeringutest, mida on vaja vastavate eesmärkide ja panuste täitmiseks;
- d) energialiidu viie mõõtmega seotud praeguse olukorra kirjeldus, sh seoses energiasüsteemiga ja kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumisega ning punktis b osutatud eesmärkidega seotud prognoosid, milles on arvestatud olemasolevate poliitikasuundade ja meetmetega;
- e) kui see on asjakohane, siis taastuvenergia ja energiatõhususe eesmärkide, sihtide või panuste rakendamist takistavate regulatiivsete ja mitteregulatiivsete tõkete ja takistuste kirjeldus;

▼ **M2**

- f) hinnang käesoleva lõike punktis b osutatud eesmärkide saavutamiseks kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju kohta, sealhulgas nende kooskõla kohta määruse (EL) 2021/1119. artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi, Pariisi kokkuleppe kohaste kasvuhoonegaaside heite vähendamise pikaajaliste eesmärkide ja käesoleva määruse artiklis 15 osutatud pikaajaliste strateegiatega;

▼ **B**

- g) hinnang kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju kohta energialiidu viie mõõtmega seotud konkurentsivõimele;

- h) käesoleva määruse III lisaga ette nähtud nõuetele ja ülesehitusele vastav lisa, milles on esitatud liikmesriigi meetodika ja poliitika-meetmed energiasäästunõude täitmiseks vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 7 ja V lisale.

3. Lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade osas teevad liikmesriigid järgmist:

- a) piiravad haldusmenetluste keerukust ja kõigi asjaomaste sidusrühmade jaoks tekkivaid kulusid;
- b) võtavad arvesse energialiidu viie mõõtme omavahelisi seoseid, eelkõige põhimõtet, mille kohaselt tuleb esikohale seada energiatõhusus;
- c) kasutavad vajaduse korral usaldusväärseid ja järjepidevaid andmeid ja eeldusi kõigis viies mõõtmes;
- d) hindavad, kui palju on kodumajapidamisi, millel on raskusi energia eest tasumisega, võttes arvesse kodumajapidamistele mõeldud energiateenusi, mida on vaja vastava riigi oludes normaalsete elamistingimuste tagamiseks, olemasolevat sotsiaalpoliitikat ja muid asjakohaseid poliitikameetmeid ning komisjoni soovituslikke suuniseid energia eest tasumise raskuste asjakohaste näitajate kohta.

Kui liikmesriik leiab esimese lõigu punkti d kohase kontrollitavatel andmete hindamise tulemusena, et tal on märkimisväärne arv kodumajapidamisi, millel on raskusi energia eest tasumisega, lisab ta oma kavasse riikliku soovitusliku eesmärgi energia eest tasumise raskusi leevendada. Asjaomased liikmesriigid kirjeldavad oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades energia eest tasumise raskusi käsitlevaid poliitikasuundi ja meetmeid, juhul kui need on olemas, sealhulgas sotsiaalpoliitikameetmeid ja muid asjakohaseid riiklikke programme.

▼B

4. Iga liikmesriik oma teeb käesoleva artikli kohaselt komisjonile esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava üldsusele kättesaadavaks.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte I lisa 1. osa A jao punktide 2.1.1 ja 3.1.1 ning B jao punktide 4.1 ja 4.2.1 ning 2. osa punkti 3 muutmiseks, et kohendada neid liidu energia- ja kliimapoliitika raamistiku muudatustega, mis on otseselt ja konkreetselt seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe alusel antava liidu panusega.

*Artikkel 4***Energialiidu viie mõõtmega seotud riiklikud eesmärgid ja panused**

Iga liikmesriik esitab oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas järgmised peamised eesmärgid ja panused vastavalt I lisa A jao punktile 2:

a) mõõtmega „CO₂-heite vähendamine“ puhul:

- 1) seoses kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumisega ning kõigis majandusharudes kasvuhoonegaaside heite vähendamise liidu eesmärgi saavutamisele kaasa aitamisega:
  - i) liikmesriigi siduv riiklik kasvuhoonegaaside heitkogusega seotud eesmärk ja iga-aastased siduvad riiklikud piinormid vastavalt määrusele (EL) 2018/842,

▼M3

- ii) liikmesriigi kohustused ja riiklikud eesmärgid seoses kasvuhoonegaaside netosidumisega vastavalt määruse (EL) 2018/841 artikli 4 lõigetele 1 ja 2,

▼B

- iii) vajaduse korral energialiidu eesmärkide ning liidu pikaajaliste kasvuhoonegaaside heitkoguste kohustuste täitmine vastavalt Pariisi kokkuleppele, ning muud eesmärgid, sealhulgas valdkondlikud eesmärgid ja kohanemiseesmärgid;

▼M5

2) seoses taastuvenergiaga:

seoses direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu siduva 2030. aastaks seatud taastuvenergiaeesmärgiga panus selle eesmärgi saavutamisse, väljendatuna taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluna asjaomase liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises aastal 2030, samuti selle panuse soovituslik trajektoor alates 2021. aastast. Aastaks 2022 peab soovituslik trajektoor jõudma võrdlustasemeni, mis on vähemalt 18 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarses kasvust liikmesriigi 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi ja 2030. aasta eesmärgi saavutamisse antava panuse vahel.

▼ M5

Aastaks 2025 peab soovituslik trajektoor jõudma võrdlustasemeni, mis on vähemalt 43 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust liikmesriigi 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi ja 2030. aasta eesmärgi saavutamisse antava panuse vahel. Aastaks 2027 peab soovituslik trajektoor jõudma võrdlustasemeni, mis on vähemalt 65 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust liikmesriigi 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi ja 2030. aasta eesmärgi saavutamisse antava panuse vahel.

Aastaks 2030 peab soovituslik trajektoor jõudma vähemalt liikmesriigi kavandatud panuseni. Kui liikmesriik eeldab, et ta ületab oma 2020. aasta siduva riikliku eesmärgi, võib tema panuse soovituslik trajektoor alata prognoosi kohaselt saavutatavalt tasemelt. Liikmesriikide panuste soovituslikud trajektoorid peavad üheskoos võimaldama saavutada liidu 2022., 2025. ja 2027. aasta võrdlustasemed ning direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu siduva 2030. aastaks seatud taastuenergiaeesmärgi. Käesoleva määruse kohasest liidu eesmärgi saavutamisse antavast panusest ja selle soovituslikust trajektooriga eraldi on liikmesriigil õigus seada oma riiklikus poliitikas nõudlikumad eesmärgid;

▼ B

b) mõõtme „energiatõhusus“ puhul:

- 1) seoses liidu 2030. aasta vähemalt 32,5 % energiatõhususeeesmärgiga kindlaks määratud soovituslik riiklik energiatõhususpanus, millele on osutatud direktiivi 2012/27/EL artikli 1 lõikes 1 ja artikli 3 lõikes 5 ning mis põhineb primaar- või lõppenergia tarbimisel, primaar- või lõppenergia säästul või energiamahukusel.

Liikmesriigid väljendavad oma panust primaar- ja lõppenergia tarbimise absoluuttasemeni 2020. aastal ning primaar- ja lõppenergia tarbimise absoluuttasemeni 2030. aastal, lisades selle panuse soovitusliku trajektoori alates 2021. aastast. Nad selgitavad kasutatud alusmetoodikat ja ümberarvutustegureid;

- 2) ajavahemikul 2021–2030 saavutatav kumulatiivne lõpptarbimise energiasääst kooskõlas direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 1 punktiga b energiasäästukohustuste kohta;
- 3) riigi (avaliku ja erasektori) elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimise pikaajalise strateegia soovituslikud vahe-eesmärgid, tegevuskava riigisiselt kehtestatud mõõdetavate arengunäitajatega, tõenditel põhinev prognoos eeldatava energiasäästu ja laiema kasu kohta ning panus liidu energiatõhususe eesmärkide saavutamisse vastavalt direktiivile 2012/27/EL kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a;
- 4) ajavahemikul 2021–2030 renoveeritav üldpõrandapind või võrdväärne iga-aastane energiasääst vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 5, mis käsitleb avaliku sektori asutuste hoonete eeskju;

▼B

c) mõõtme „energiajulgeolek“ puhul:

1) riiklikud eesmärgid seoses järgmisega:

- energiaallikate mitmekesistamise ja kolmandatest riikidest pärit energiatarvete suurendamine, mille eesmärk võib olla vähendada sõltumist imporditavast energiast,
- riikliku energiasüsteemi paindlikkuse suurendamine ning
- tegelemine olukorraga, kus energiaallikast pärit tarned on piiratud või katkenud, et suurendada piirkondlike ja riiklike energiasüsteemide vastupanuvõimet, samuti nende eesmärkide saavutamise ajakava;

d) mõõtme „energia siseturg“ puhul:

- 1) elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud, võttes arvesse elektrivõrkude omavahelise ühendatuse 2030. aasta eesmärki, mis on vähemalt 15 %, koos strateegiaga, mis sisaldab 2021. aastast alates taset, mis on kindlaks määratud tihedas koostöös mõjutatud liikmesriikidega, võttes arvesse 2020. aasta eesmärki tagada võrkude 10 % omavaheline ühendatus ja meetmete kiireloomulisuse näitajaid, tuginedes hindade erinevusele hulgiturul, võrkude ühenduste ülekande nimivõimsusele võrreldes nende tippkoormusega ning taastuvate energiaallikate installeeritud tootmisvõimsusele, mis on sätestatud I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.1. Iga uue võrkude ühenduse puhul tuleb teha sotsiaal-majanduslik ja keskkonnavaline kulutõhususe analüüs ning ühendused võib luua üksnes siis, kui potentsiaalne tulu ületab kulu;
- 2) elektrienergia ja gaasi ülekande taristu põhiprojektid ja asjakohasel juhul moderniseerimisprojektid, mis on vajalikud energialiidu viie mõõtmega seotud eesmärkide saavutamiseks;
- 3) energia siseturu muude aspektidega seotud riiklikud eesmärgid, näiteks: süsteemi paindlikkuse suurendamine, eelkõige turupõhise hinnakujundusega seotud poliitikasuundade ja meetmete abil kooskõlas kohaldatava õigusega; turgude lõimimine ja liitmine, mille eesmärk on suurendada olemasolevate ühenduste kaubeldavat võimsust, arukad võrgud, koondamine, tarbimiskaja, salvestamine, hajatootmine, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismid ning reaalajas edastatavad hinnasignaalid, sealhulgas nende eesmärkide saavutamise ajakava, ning muud energia siseturuga seotud riiklikud eesmärgid, mis on sätestatud I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.3;

e) mõõtme „teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime“ puhul:

- 1) energialiiduga seotud avaliku ja – kui need on olemas – erasektori teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitlevad riiklikud rahastamis- ja muud eesmärgid ning asjakohasel juhul eesmärkide saavutamise ajakava, mis kajastavad energialiidu strateegia ja asjakohasel juhul SET-kava prioriteete. Eesmärkide ja panuste kehtestamisel võib liikmesriik toetuda olemasolevatele riiklikele strateegiatele või kavadele, mis on kooskõlas liidu õigusega;

▼B

- 2) puhta energia tehnoloogia edendamiseks seotud riiklikud 2050. aasta eesmärgid, kui need on olemas.

*Artikkel 5***Liikmesriigi panuse kindlaksmääramine taastuenergia valdkonnas**

1. Oma panuse kindlaksmääramisel seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia temale langeva osakaaluga summaarses energia lõpptarbimises aastal 2030 ja järgmiste riiklike kavadega hõlmatud ajavahemiku viimasel aastal vastavalt artikli 4 punkti a alapunktile 2, võtab liikmesriik arvesse kõike järgmist:

- a) direktiiviga (EL) 2018/2001 ette nähtud meetmed;
- b) direktiivi 2012/27/EL alusel vastu võetud energiatõhususeesmärgi saavutamiseks vastu võetud meetmed;
- c) kõik muud olemasolevad meetmed taastuenergia edendamiseks liikmesriigis ja kui see on asjakohane, liidu tasandil;
- d) 2020. aasta siduv riiklik eesmärk taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu kohta liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas;
- e) kõik asjakohased taastuenergia kasutuselevõttu mõjutavad asjaolud, näiteks:
  - i) kasutuselevõtu õiglane jaotumine liidus;
  - ii) majanduslikud tingimused ja majanduslik potentsiaal, kaasa arvatud SKP elaniku kohta;
  - iii) taastuvate energiaallikate kulutõhuga kasutuselevõtu võimalused;
  - iv) geograafilised, keskkonnavalased ja looduslikud piirangud, sealhulgas omavahel ühendamata elektrivõrkudega aladel ja piirkondades;
  - v) liikmesriikide elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase;
  - vi) muud asjakohased asjaolud, eriti varajased jõupingutused.

Seoses esimese lõigu punktiga e märgib iga liikmesriik oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas, milliseid taastuenergia kasutuselevõttu mõjutavad asjakohaseid asjaolusid ta on arvesse võtnud.

▼M5

2. Liikmesriigid tagavad ühiselt, et nende panused kokku võimaldavad jõuda vähemalt tasemeni, mis vastab direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu siduvalle 2030. aastaks seatud taastuenergiaeesmärgile.

▼B*Artikkel 6***Liikmesriigi panuse kindlaksmääramine energiatõhususe valdkonnas****▼M1**

1. Iga liikmesriik võtab oma soovitusliku riikliku energiatõhususpäpanuse puhul aastaks 2030 ja järgmiste riiklike kavadega hõlmatud ajavahemiku käesoleva määruse artikli 4 punkti b alapunkti 1 kohase viimase aasta puhul arvesse, et vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 3 ei tohi

▼ M1

liidu 2020. aasta energiatarbimine ületada 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul ning liidu 2030. aasta energiatarbimine ei tohi ületada 1 128 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 846 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul.

▼ B

Peale selle võtab iga liikmesriik arvesse

- a) direktiiviga 2012/27/EL ette nähtud meetmeid,
- b) muid meetmeid energiatarbimise edendamiseks liikmesriigis ja liidu tasandil.

2. Lõikes 1 osutatud panuse puhul võib iga liikmesriik arvesse võtta primaar- ja lõppenergia tarbimist mõjutavaid riiklikke asjaolusid, näiteks:

- a) kulutõhusa energiasäästu allesjäänud potentsiaali,
- b) sisemajanduse koguprodukti arengut ja prognoosi,
- c) energiainpordi ja -eksporti muutusi,
- d) energiaallikate jaotuse muutusi ning muudatusi CO₂ kogumises ja säilitamises ning
- e) varajasi meetmeid.

Seoses esimese lõiguga märgib iga liikmesriik oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas, milliseid primaar- ja lõppenergia tarbimist mõjutavaid esimeses lõigus osutatud asjakohaseid asjaolusid, kui üldse, ta on arvesse võtnud.

*Artikkel 7***Energialiidu viiest mõõtmest igapähega seotud riiklikud poliitikasuunad ja meetmed**

Liikmesriigid kirjeldavad kooskõlas I lisaga oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas peamisi olemasolevaid ning kavandatud poliitikasuundi ja meetmeid eelkõige riiklikus kavas seatud eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas vajaduse korral meetmeid, millega tagatakse piirkondlik koostöö ning asjakohane rahastamine riiklikul ja piirkondlikul tasandil, sealhulgas liidu programmide ja vahendite kasutuselevõtt.

Liikmesriigid annavad üldise ülevaate investeringutest, mis on vajalikud riiklikus kavas esitatud eesmärkide ja panuste saavutamiseks, ning üldise hinnangu nende investeringute allikate kohta.

*Artikkel 8***Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava analüütiline alus**

1. Liikmesriigid kirjeldavad I lisas esitatud ülesehitust ja vormingut järgides energialiidu viiest mõõtmest igapähe hetkeolukorda (sealhulgas energiasüsteemi ning kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumise olukorda) lõimitud riikliku energia- ja kliimakava esitamise ajal või uusima kättesaadava teabe alusel. Samuti esitavad liikmesriigid energialiidu viiest mõõtmest igapähe kohta olemasolevatel poliitikasuundadel ja

▼B

meetmetel põhinevad prognoosid ning nende prognooside kirjelduse vähemalt kava kehtivusaja kohta. Liikmesriigid püüavad kirjeldada viie mõõtme kohta täiendavaid pikaajalisemast perspektiivist lähtuvaid prognoose, mis vaatavad kaugemale lõimitud riikliku energia- ja kliimakava kehtivusajast, kui see on asjakohane ja võimalik.

2. Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas riigi ning vajaduse korral piirkonna tasandil oma hinnangu järgmise kohta:

- a) kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade mõju energiasüsteemi arendamisele ning kasvuhoonegaaside heitele ja nende sidumisele kava kehtivusaja jooksul ja kümne aasta jooksul alates viimasest kavaga hõlmatud aastast, sealhulgas võrdlus lõike 1 kohaste olemasolevatel poliitikasuundadel ja meetmetel või meetmerühmadel põhinevate prognoosidega;
- b) artiklis 7 osutatud ja I lisas täpsustatud kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade makromajanduslik ja niivõrd, kui võimalik, tervisealane, keskkonnavaline, oskustega seotud ning sotsiaalmõju esimesel kümneaastasel ajavahemikul vähemalt aastani 2030, sealhulgas võrdlus käesoleva artikli lõike 1 kohaste olemasolevatel poliitikasuundadel ja meetmetel või meetmerühmadel põhinevate prognoosidega. Nende mõjude hindamiseks kasutatav meetodika avalikustatakse;
- c) olemasolevate ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade koostoime ühe poliitikamõõtme piires ning olemasolevate ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade koostoime eri mõõtmete piires esimesel kümneaastasel ajavahemikul vähemalt aastani 2030. Varustuskindlust, taristut ja turgude lõimimist käsitlevad prognoosid tuleb siduda usaldusväärsete energiatõhusustsenaariumidega;
- d) viis, kuidas olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed ning kavandatud poliitikasuunad ja meetmed peavad ligi meelitama oma rakendamiseks vajalikke investeeringuid;

▼M2

- e) viis, kuidas olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed ning kavandatud poliitikasuunad ja meetmed aitavad saavutada määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimaneutraalsuse eesmärki.

▼B

3. Liikmesriigid teevad lõplike stsenaariumide ja prognooside väljatöötamisel kasutatud eelduste, parameetrite ja meetodikatega seotud kõikehõlmava teabe üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse statistilisi piiranguid, äriliselt tundlikke andmeid ja koosõla andmekaitse eeskirjadega.

*Artikkel 9***Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekt**

1. Iga liikmesriik koostab ja esitab komisjonile 31. detsembriks 2018, seejärel 1. jaanuariks 2028 ning seejärel iga kümne aasta tagant lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti koosõlas artikli 3 lõikega 1 ja I lisaga.

2. Komisjon hindab lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projekte ning võib esitada liikmesriikidele koosõlas artikliga 34 riigipõhiseid soovitusi, tehes seda kõige hiljem kuus kuud enne lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade esitamise tähtpäeva. Need soovitusel võivad käsitleda eelkõige järgmist:

▼ B

- a) eesmärkide ja panuste ulatuslikkus, et ühiselt saavutada energialiidu eesmärgid ning eelkõige liidu 2030. aasta taastuvenergia- ja energia-tõhususeeesmärgid, samuti elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud vastavalt artikli 4 punktile d, võttes eriti arvesse taastuvenergia kasutuselevõttu ja energiatarbimist mõjutavaid asjakohaseid asjaolusid, millele asjaomane liikmesriik on osutanud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projektis, ning omavahelise ühendatusega seotud tegevuste kiireloomulisuse näitajaid, mis on kehtestatud I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.1;
- b) liikmesriikide ja liidu tasandi eesmärkidega seotud poliitikasuunad ja meetmed ning muud poliitikasuunad ja meetmed, mis võivad piiriüleltselt asjakohased olla;
- c) täiendavad poliitikasuunad ja meetmed, mida võidakse nõuda lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades;
- d) lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud olemasolevate ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete koostoime ja järjepidevus energialiidu ühe mõõtmega ning eri mõõtmega piirides;

▼ M3

- e) asjaomaste rahastamise meetmete järjepidevus, sealhulgas asjakohane osa tulust, mis on saadud direktiivi 2003/87/EÜ kohaste ELi HKSi lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümisest, mida kasutatakse maakasutuse ja metsanduse jaoks, liidu toetuseks ning liidu vahendite, näiteks ühise põllumajanduspoliitika vahendite, poliitikasuundade ja meetmete kasutamiseks, pidades silmas liikmesriikide kohustuste, eesmärkide ja eelarvete täitmist, mis on kehtestatud kooskõlas määruse (EL) 2018/841 artikliga 4.

▼ B

3. Iga liikmesriik võtab lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas eriti arvesse kõiki komisjoni soovitusi. Kui asjaomane liikmesriik soovitud või olulist osa sellest ei täida, esitab ja avalikustab see liikmesriik oma toimumisviisi põhjenduse.

4. Seoses artiklis 10 osutatud avaliku konsultatsiooniga teeb iga liikmesriik lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektid üldsusele kättesaadavaks.

*Artikkel 10***Avalik konsultatsioon**

Ilma et see piiraks liidu õiguse muude nõuete kohaldamist, tagab liikmesriik üldsusele varajased ja tulemuslikud võimalused osalemiseks lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektide ettevalmistamises – seejuures ajavahemiku 2021–2030 kavade puhul lõplike kavade ettevalmistamises aegsasti enne nende vastuvõtmist – ning artiklis 15 osutatud pikaajaliste strateegiate ettevalmistamises. Liikmesriigid lisavad sellistele komisjonile esitatavatele dokumentidele üldsuse seisukohtade või esialgsete seisukohtade kokkuvõtte. Niivõrd kui on kohaldatav direktiiv 2001/42/EÜ, käsitatakse nimetatud direktiivi alusel projekti kohta korraldatud konsultatsioone käesoleva määruse kohastele avaliku konsultatsiooni nõuetele vastavatena.

▼ B

Iga liikmesriik tagab, et üldsust oleks teavitatud. Iga liikmesriik kehtestab mõistliku ajakava, mis annab üldsusele piisavalt aega saada teavet, osaleda ja oma seisukohti väljendada.

Käesoleva artikli rakendamisel piirab iga liikmesriik korralduslikku keerukust.

▼ M2*Artikkel 11***Mitmetasandiline kliima- ja energiadialoog**

Iga liikmesriik seab riigisiseste õigusnormide kohaselt sisse mitmetasandilise kliima- ja energiadialoogi, mille raames kohalikud omavalitsused, kodanikuühiskonna organisatsioonid, äriühingud, investorid, muud asjaomased sidusrühmad ja üldsus saavad aktiivselt osaleda, arutada määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamise üle ning energia- ja kliimapoliitika jaoks kavandatud erinevaid – ka pikaajalisi – stsenaariume ning jälgida edasiminekut, välja arvatud juhul, kui liikmesriigis on juba sama eesmärgi täitev struktuur. Sellise dialoogi raames võib arutada ka lõimitud riiklikke energia- ja kliimakavu.

▼ B*Artikkel 12***Piirkondlik koostöö**

1. Liikmesriigid teevad üksteisega koostööd, võttes arvesse kõiki olemasolevaid ja võimalikke piirkondliku koostöö vorme, oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide ja panuste tulemuslikuks elluviimiseks.

2. Iga liikmesriik teeb aegsasti enne lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti komisjonile esitamist vastavalt artikli 9 lõikele 1 – seejuures ajavahemiku 2021–2030 kavade puhul lõpliku kava ettevalmistamisel aegsasti enne selle vastuvõtmist – kindlaks piirkondliku koostöö võimalused ning konsulteerib naaberliikmesriikidega, sealhulgas piirkondlikel koostööfoorumitel. Kui kava koostav liikmesriik peab seda asjakohaseks, võib ta konsulteerida huvi väljendanud teiste liikmesriikide ja kolmandate riikidega. Saartel asuvad liikmesriigid, kelle energia- võrk ei ole teiste liikmesriikidega ühendatud, viivad konsulteerimise läbi naaberliikmesriikidega, kellega neil on ühine merepiir. Liikmesriikidele, kellega konsulteeritakse, tuleks anda mõistlikult aega reageerimiseks. Iga liikmesriik esitab lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projektis – seejuures ajavahemiku 2021–2030 kavade puhul lõplikus energia- ja kliimakavas – vähemalt sellise piirkondliku konsulteerimise esialgsed tulemused, sealhulgas selgitab, kui see on asjakohane, kuidas on nende liikmesriikide ja kolmandate riikide märkusi arvesse võetud, kellega konsulteeriti.

▼B

3. Liikmesriigid võivad osaleda oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning eduaruannete osade vabatahtlikus ühises koostamises, sh piirkondlikel koostööfoorumitel. Sellisel juhul asendab tulemus lõimitud riikliku energia- ja kliimakavade ning eduaruannete vastavad osad. Kahe või enama liikmesriigi taotlusel hõlbustab komisjon seda tegevust.

4. Turgude lõimimise ning kulutõhusate poliitikasuundade ja meetmete hõlbustamiseks tutvustavad liikmesriigid lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projektide esitamise tähtaja ja lõplike kavade esitamise tähtaja vahelisel ajavahemikul oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava olulisi osi asjaomastel piirkondlikel koostööfoorumitel nende viimistlemiseks. Vajaduse korral hõlbustab komisjon sellist liikmesriikide koostööd ja omavahelist konsulteerimist ning kui ta teeb kindlaks võimalusi täiendavaks piirkondlikuks koostööks, võib ta anda liikmesriikidele soovituslikke juhiseid, et hõlbustada tõhusat koostööd ja konsultatsioone.

5. Liikmesriigid arvestavad lõplikus lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas lõigete 2 ja 3 alusel teistelt liikmesriikidelt saadud märkusi ning selgitavad nendes kavades, kuidas neid märkusi on arvestatud.

6. Lõikes 1 osutatud otstarbel jätkavad liikmesriigid oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas kirja pandud asjaomaste poliitikasuundade ja meetmete rakendamisel koostööd piirkondlikul tasandil ja vajaduse korral piirkondlikel koostööfoorumitel.

7. Liikmesriigid võivad kaaluda ka koostööd energiaühenduse osalistega ja Euroopa Majanduspiirkonna kolmandatest riikidest liikmetega.

8. Kui kohalduvad direktiivi 2001/42/EÜ sätted, loetakse, et kõnealuse direktiivi artikli 7 kohaselt projekti käsitlevate piiriüleste konsultatsioonide pidamisega on täidetud käesolevast määrusest tulenevad piirkondliku koostöö kohustused, tingimusel et on täidetud käesolevas artiklis sätestatud nõuded.

*Artikkel 13***Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava hindamine**

Lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade ning nende ajakohastatud versioonide põhjal, mis on esitatud vastavalt artiklitele 3 ja 14, hindab komisjon eelkõige, kas

- a) eesmärgid, sihid ja panused on piisavad energialiidu eesmärkide ning esimesel kümneaastasel ajavahemikul eelkõige liidu 2030. aasta kliima- ja energiaruandestiku eesmärkide ühiseks saavutamiseks;
- b) kavad vastavad artiklite 3–12 nõuetele ning kas liikmesriigid on võtnud nõuetekohaselt arvesse komisjoni poolt artikli 34 kohaselt esitatud soovitusi.

Artikkel 14

Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastamine

1. Iga liikmesriik esitab komisjonile 30. juuniks 2023 ning seejärel 1. jaanuariks 2033 ja iga kümne aasta tagant kõige viimati esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni kavandi või esitab komisjonile põhjendused, miks kava ei ole vaja ajakohastada.

2. Iga liikmesriik esitab komisjonile 30. juuniks 2024 ning seejärel 1. jaanuariks 2034 ja iga kümne aasta tagant kõige viimati esitatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni, v.a juhul, kui ta on esitanud põhjendused, miks kava ei ole vaja ajakohastada.

3. Lõikes 2 osutatud ajakohastatud versioonis muudab iga liikmesriik oma riiklikku eesmärki, sihti või panust seoses artikli 4 punkti a alapunktis 1 sätestatud liidu mis tahes kvantitatiivse eesmärgi, sihi või panusega, et kajastada ulatuslikumat eesmärgipüstitust võrreldes oma kõige viimati esitatud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas seatuga. Lõikes 2 osutatud ajakohastatud versioonis muudab iga liikmesriik oma riiklikku eesmärki, sihti või panust seoses artikli 4 punkti a alapunktis 2 ja punktis b sätestatud liidu mis tahes kvantitatiivse eesmärgi, sihi või panusega, et kajastada sama suurt või ulatuslikumat eesmärgipüstitust võrreldes oma kõige viimati esitatud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas seatuga.

4. Liikmesriigid teevad jõupingutusi, et leevendada ajakohastatud lõimitud riikliku energia- ja kliimakavaga mis tahes kahjulikku keskkonnamõju, mis on ilmnenu artiklite 17–25 kohase lõimitud aruandluse käigus.

5. Liikmesriigid võtavad lõikes 2 osutatud ajakohastatud versioonide koostamisel arvesse Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi ja Pariisi kokkuleppes tulenevaid kohustusi.

6. Lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni ettevalmistamise ja hindamise suhtes kohaldatakse artikli 9 lõikes 2 ning artiklites 10 ja 12 sätestatud korda.

7. Käesolev artikkel ei piira liikmesriikide õigust teha mis tahes ajal muudatusi ja kohandusi riiklikes poliitikasuundades, mis on kehtestatud või millele on osutatud nende lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades, tingimusel et need muudatused ja kohandused esitatakse lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes.

▼ B

3. PEATÜKK

Pikaajalised strateegiad

Artikkel 15

Pikaajalised strateegiad**▼ M2**

1. Iga liikmesriik koostab ja esitab komisjonile 1. jaanuariks 2020 ning seejärel 1. jaanuariks 2029 ja edaspidi iga kümne aasta tagant pikaajalise strateegia, milles lähtutakse 30-aastasest perspektiivist ning mis on kooskõlas määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgiga. Liikmesriigid peaksid kõnealuseid strateegiaid vajaduse korral iga viie aasta tagant ajakohastama.

▼ B

2. Selleks et saavutada lõikes 3 osutatud üldised kliimaeesmärgid, võtab komisjon 1. aprilliks 2019 kooskõlas Pariisi kokkuleppega vastu liidu kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise pikaajalise strateegia ettepaneku, võttes arvesse liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade projekte. Käesolevas lõikes osutatud pikaajaline strateegia sisaldab analüüsi, mis hõlmab vähemalt järgmist:

a) erinevad stsenaariumid, kuidas liit saaks lõikes 3 sätestatud eesmärkide saavutamisele kaasa aidata, muu hulgas stsenaarium, mille kohaselt kasvuhoonegaaside netoheide liidus viiakse 2050. aastaks nulli ja pärast seda on heitkogused negatiivsed;

b) punktis a osutatud stsenaariumide mõju ülejäänud üleilmsele ja liidu süsinikubilansile, et saada teavet aruteluks kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kulutõhususe, mõjususe ja õigluse teemal.

3. Liikmesriikide ja liidu pikaajalised strateegiad aitavad kaasa järgmisele:

a) täita ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonist ja Pariisi kokkuleppest tulenevat liidu ja liikmesriikide kohustust vähendada inimtekkelist kasvuhoonegaaside heidet ja suurendada nende neeldajates sidumist ning edendada suuremat CO₂ sidumist;

b) täita Pariisi kokkuleppe eesmärki hoida üleilmse keskmise temperatuuri tõus tunduvalt alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega ning jätkata jõupingutusi temperatuuri tõusu hoidmiseks alla 1,5 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega;

▼ **M2**

- c) saavutada pikaajaline kasvuhoonegaaside heite vähenemine ja nende suurem neeldajates sidumine kõigis sektorites kooskõlas määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimaneutraalsuse eesmärgiga, pidades silmas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) hinnangu kohaselt vajalikku kasvuhoonegaaside heite vähendamist ja neeldajates sidumise suurendamist, vähendada kulutõhusalt liidu kasvuhoonegaaside heidet ja suurendada neeldajates sidumist, püüeldes Pariisi kokkuleppes esitatud pikaajalise temperatuurieesmärgi poole, et saavutada liidus tasakaal kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise vahel ning vajaduse korral saavutada pärast seda negatiivsed heitkogused;

▼ **B**

- d) väga energiatõhus ja väga ulatuslikult taastuvatel energiaallikatel põhinev energiasüsteem liidus.

4. Liikmesriikide pikaajalised strateegiad peaksid sisaldama IV lisa sätestatud elemente. Lisaks hõlmavad liikmesriikide ja liidu pikaajalised strateegiad järgmist:

- a) üldkogus, mille võrra on kasvuhoonegaaside heidet vähendatud ja nende neeldajates sidumist suurendatud;
- b) heite vähenemine ja gaaside suurem neeldajates sidumine üksikutes sektorites, sh elektri-, tööstus-, transpordi-, kütte- ja jahutus-, hoone- (teenindussektori ja eluhooned) ja põllumajandus- ja jäätmesektoris ning maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse („maakasutus ja metsandus“) sektoris;
- c) eeldatavad edusammud vähese kasvuhoonegaaside heitega majandusele üleminekul, sh kasvuhoonegaaside heitemahukus, sisemajanduse koguprodukti CO₂-mahukus, seotud pikaajaliste investeeringute hinnangud ning sellekohased teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuse strateegiad;
- d) niivõrd, kui see on võimalik, CO₂-heite vähendamise meetmete eeldatav sotsiaal-majanduslik mõju, sh aspektid, mis on seotud makromajandusliku ja sotsiaalse arenguga, kahjuliku ja kasuliku tervisemõjuga ning keskkonnakaitsega;
- e) seosed muude riiklike pikaajaliste eesmärkidega, kavadega ning muude poliitikasuundade, meetmete ja investeeringutega.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 42 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta IV lisa, et kohandada seda liidu pikaajalise strateegia või liidu energia- ja kliimapoliitika raamistiku muutustega, mis on otseselt ja konkreetselt seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja eriti Pariisi kokkuleppe alusel vastu võetud asjaomaste otsustega.

▼B

6. Lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad peavad olema kooskõlas käesolevas artiklis osutatud pikaajaliste strateegiatega.

7. Liikmesriigid ja komisjon teavitavad üldsust oma pikaajalistest strateegiast ning teevad need ja nende võimalikud ajakohastatud versioonid viivitamata üldsusele kättesaadavaks, muu hulgas artiklis 28 osutatud e-platvormi kaudu. Liikmesriigid ja komisjon teevad lõplike tulemuste asjaomased andmed üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse äriiselt tundlikke andmeid ja kooskõla andmekaitse eeskirjadega.

8. Komisjon toetab liikmesriike nende pikaajaliste strateegiade ettevalmistamisel sellega, et annab teavet aluseks olevate teaduslikult põhjendatud teadmiste seisuga kohta ning võimaluste kohta jagada teadmisi ja parimaid tavasid, sh juhendab vajaduse korral liikmesriike nende strateegiade väljatöötamise ja rakendamise etapil.

9. Komisjon hindab, kas riiklikud pikaajalised strateegiad on artiklis 1 sätestatud energialiidu eesmärkide ühiseks täitmiseks piisavad, ning teavitab võimalikest järelejäänud ühistest lünkadest.

*Artikkel 16***Metaani strateegiakava**

Kuna metaanil on suur üleilmse soojendamise potentsiaal ja metaan püsib atmosfääris suhteliselt lühikest aega, analüüsib komisjon, kuidas mõjub metaaniheite lühikese ja keskpika mõju vähendamise poliitika ja meetmete rakendamine liidu kasvuhoonegaaside heitele. Võttes asjakohaselt arvesse ringmajanduse eesmärke, kaalub komisjon poliitikavahelkuid metaaniheite kiireks vähendamiseks ning esitab liidu strateegiakava metaani kohta, mis moodustab artiklis 15 osutatud liidu pikaajalise strateegia lahutamatu osa.

*4. PEATÜKK**Aruandlus*

1. jagu

Iga kahe aasta tagant esitatavad eduaruanded ja nende järelemeetmed*Artikkel 17***Lõimitud riiklik energia- ja kliimaalane eduaruanne**

1. Ilma et see piiraks artikli 26 kohaldamist, annavad kõik liikmesriigid 15. märtsiks 2023 ning seejärel iga kahe aasta tagant komisjonile aru oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava rakendamise seisuga kohta, koostades selleks energialiidu kõiki viit mõõdet hõlmava riikliku lõimitud energia- ja kliimaalase eduaruande.

▼B

2. Lõimitud riiklik energia- ja kliimaalane eduaruanne sisaldab järgmist:

▼M2

a) teave selle kohta, milliseid edusamme on tehtud lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide, sealhulgas määruuse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi, sihtide ja panuste elluviimisel ning nende elluviimiseks vajalike poliitikasuundade ja meetmete rahastamisel ja rakendamisel, sealhulgas ülevaade tegelikest investeeringutest võrreldes algselt eeldatud investeeringutega;

▼B

b) vajaduse korral teave artiklis 11 osutatud dialoogi sisseseadmisel tehtud edusammude kohta;

c) artiklites 20–25 osutatud teave ning vajaduse korral ajakohastatud teave poliitikasuundade ja meetmete kohta vastavalt kõnealustele artiklitele;

d) teave kohanemise kohta vastavalt artikli 4 punkti a alapunktile 1;

e) lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades sisalduvate poliitikasuundade ja meetmete poolt õhu kvaliteedile ja õhusaasteainete heitkogustele avalduva mõju kvantifitseerimine nii suures ulatuses kui võimalik.

Liit ja liikmesriigid esitavad ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile iga kahe aasta tagant aruanded vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi otsusele 2/CP.17 ning riikide kliimaaruanded vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artiklile 12.

3. Lõimitud riiklik energia- ja kliimaalane eduaruanne hõlmab teavet, mis sisaldub artikli 26 lõikes 3 osutatud aastaaruannetes, ning teavet kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside kohta, mis sisaldub artiklis 18 osutatud aruannetes.

4. ►**M2** Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis b osutatud energialiidu komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe ülesehitus, vorm, tehnilised üksikasjad ning esitamise menetlus, sealhulgas metoodika energiatoetuste järkjärgulise kaotamise aruandluseks, eelkõige fossiilkütuste puhul, vastavalt artikli 25 punktile d. ◀

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Lõike 2 punktis c osutatud teabe ja ajakohastatud teabe esitamise sagedus ja ulatus peab olema tasakaalus vajadusega tagada investoritele piisav kindlus.

6. Juhul kui komisjon on esitanud soovitusi vastavalt artikli 32 lõikele 1 või 2, lisab asjaomane liikmesriik lõimitud riiklikku energia- ja kliimaalasesse eduaruandesse teabe, mis hõlmab poliitikasuundi ja meetmeid, mis on vastu võetud või kavatakse vastu võtta ja rakendada nende soovitude täitmiseks. Kui see on asjakohane, hõlmab kõnealune teave üksikasjalikku rakendamise ajakava.

Kui asjaomane liikmesriik otsustab soovitud või olulist osa sellest mitte täita, esitab ta oma toimumisviisi põhjenduse.

▼B

7. Liikmesriigid teevad käesoleva artikli kohaselt komisjonile esitatud aruanded üldsusele kättesaadavaks.

*Artikkel 18***Kasvuhoonegaasidega seotud poliitikasuundi ja meetmeid ning prognoose käsitlev lõimitud aruandlus**

1. Liikmesriik esitab komisjonile 15. märtsiks 2021 ja seejärel iga kahe aasta tagant teabe järgmise kohta:

- a) riiklikud poliitikasuunad ja meetmed või meetmete rühmad vastavalt VI lisale ning
- b) kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise riiklikud prognoosid V lisa 2. osas loetletud gaaside või gaasirühmade (fluorosüsiivesinikud ja perfluorosüsiivesinikud) kaupa. Riiklikes prognoosides võetakse arvesse liidu tasandil vastu võetud poliitikasuundi ja meetmeid ning need hõlmavad VII lisa kohast teavet.

2. Liikmesriik esitab kõige ajakohasemad prognoosid. Kui liikmesriik ei esita täielikku hinnangut prognooside kohta iga teise aasta 15. märtsiks ning komisjon on kindlaks teinud, et kõnealune liikmesriik ei saa täita hinnangus sisalduvaid lünki, mis on kindlaks tehtud komisjoni kvaliteeditagamise- või -kontrollimenetluste abil, võib komisjon liidu prognooside koostamiseks vajalikud hinnangud ise teha, konsulteerides asjaomase liikmesriigiga.

3. Liikmesriik edastab komisjonile kõik olulised muudatused andmetes, mis on esitatud lõike 1 kohaselt aruandeperioodi esimese aasta jooksul, hiljemalt eelmise aruande esitamisele järgneva aasta 15. märtsiks.

4. Liikmesriigid teevad üldsusele elektrooniliselt kättesaadavaks lõike 1 kohased riiklikud prognoosid ning kõik asjakohased hinnangud selle kohta, millised kulud ja mõjud kaasnevad riiklike poliitikasuundade ja meetmetega, mida võetakse selleks, et rakendada kasvuhoonegaaside heite piiramist käsitlevaid liidu poliitikasuundi, samuti kõik asjakohased tehnilised alusaruanded. Kõnealused prognoosid ja hinnangud peaksid sisaldama kasutatud mudelite ja metoodika kirjeldust, määratlusi ning aluseks võetud eeldusi.

*Artikkel 19***Riiklike kohanemismeetmeid, arenguriikidele antavat rahalist ja tehnoloogiaalast abi ning enampakkumistulu käsitlev lõimitud aruandlus**

1. Liikmesriik esitab komisjonile 15. märtsiks 2021 ja seejärel iga kahe aasta tagant kliimamuutustega kohanemise riiklike kavasad ja strateegiaid käsitleva teabe, mis hõlmab kliimamuutustega kohanemise hõlbustamiseks rakendatud ja kavandatud meetmeid, sh VIII lisa 1. osa kohast teavet, kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaselt kokku lepitud aruandlusnõuetega.

▼B

2. 31. juuliks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) esitavad liikmesriigid komisjonile teabe sellise tulu kasutamise kohta, mille liikmesriik on saanud saastekvootide müügist enampakkumisel vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikele 1 ja artikli 3d lõigetele 1 või 2, sealhulgas VIII lisa 3. osa kohase teabe.

3. 30. septembriks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) esitavad liikmesriigid komisjonile teabe arenguriikidele antava abi kohta, sealhulgas VIII lisa 2. osa kohase teabe, kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe kohaselt kokku lepitud asjaomaste aruandlusnõuetega.

4. Liikmesriik teeb käesoleva artikli kohaselt komisjonile esitatud aruanded, välja arvatud VIII lisa 2. osa punktis b osutatud teabe, üldsusele kättesaadavaks.

5. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega nähakse ette liikmesriikide poolt käesoleva artikli alusel esitatava teabe ülesehitus, vorm ja esitamise menetlus.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 20***Taastuvenergiat käsitlev lõimitud aruandlus**

Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes järgmise teabe:

a) järgmiste trajektooride ja eesmärkide täitmine:

- 1) riiklik soovituslik trajektoor, mis näitab taastuvenergia üldist osakaalu summaarses energia lõpptarbimises ajavahemikul 2021–2030;
- 2) eeldatav trajektoor, mis näitab ajavahemikul 2021–2030 elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektoris tarbitava taastuvenergia osakaalu energia lõpptarbimises;
- 3) eeldatavad trajektoorid iga sellise taastuvenergiatehnoloogia kaupa, mida kasutatakse taastuvenergia üldise ja sektoripõhise 2021.–2030. aasta trajektoori järgimiseks, sh eeldatav summaarne energia lõpptarbimine tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa miljonites naftaekvivalenttonnides ning kavandatud ülesseatud koguvõimsus tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa megavattides;
- 4) trajektoorid, mis näitavad nõudlust bioenergia järele, liigitatuna kütte-, elektri- ja transpordisektori kaupa, ning bioenergia pakkumist lähtematerjalide ja päritolu kaupa (eraldi omamaise toodangu ja impordi kohta). Metsa biomassi puhul hinnang, milles käsitletakse metsa biomassi allikat ja mõju maakasutuse ja metsanduse valdkonna neeldajatele;
- 5) asjakohasel juhul muud riiklikud trajektoorid ja eesmärgid, sealhulgas pikaajalised ja sektoripõhised trajektoorid ja eesmärgid (näiteks biomassist ilma soojuse tootmiseta toodetud elektri osakaal, taastuvenergia osakaal kaugküttes, taastuvenergia kasutus

▼B

hoonetes ning linnade, taastuenergiakogukondade ja oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate toodetav taastuenergia), reovee käitlemisel tekkinud settest saadud energia;

b) järgmiste poliitikasuundade ja meetmete rakendamine:

- 1) rakendatud, vastuvõetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse käesoleva määruse artikli 4 punkti a alapunkti 2 kohane riiklik panus 2030. aasta siduva liidu taastuenergiameeskava saavutamiseks, sealhulgas sektori- ja tehnoloogiaspetsiifilised meetmed, koos eriülevaatega direktiivi (EL) 2018/2001 artiklites 23 – 28 sätestatud meetmete rakendamise kohta;
- 2) piirkondliku koostöö erimeetmed, kui need on olemas;
- 3) ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, erimeetmed, mis on seotud rahalise toetusega, sh liidu toetusega ja liidu vahendite kasutamisega taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamiseks elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektoris;
- 4) taastuvatest energiaallikatest elektri tootmiseks antud toetuse hindamine (kui see kohaldub), mille liikmesriigid peavad läbi viima direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 6 lõike 4 kohaselt;
- 5) erimeetmed direktiivi (EL) 2018/2001 artiklite 15–18 nõuete täitmiseks;
- 6) erimeetmed (kui kohalduvad), et hinnata, muuta läbipaistvaks ja vähendada kohustusliku võimsuse vajadust, mis võib kaasa tuua taastuvate energiaallikate piiramise;
- 7) kokkuvõtte tugiraamistiku alla kuuluvatest poliitikasuundadest ja meetmetest, mille liikmesriigid peavad võtma kasutusele vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 21 lõikele 6 ja artikli 22 lõikele 5, et edendada ja hõlbustada oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbimise ja taastuenergia kogukondade arengut;
- 8) meetmed, millega edendatakse biomassist toodetava energia kasutamist ja eelkõige uue biomassi kasutuselevõttu, arvestades biomassi, sh säästliku biomassi kättesaadavust, samuti toodetava ja kasutatava biomassi säästvuse meetmed;
- 9) meetmed, mis on kehtestatud taastuenergia osakaalu suurendamiseks kütte- ja jahutussektoris ning transpordisektoris;
- 10) elektriostulepingute kasutuselevõttu lihtsustavad poliitikasuunad ja meetmed;

c) IX lisa 1. osa kohane teave.

▼B*Artikkel 21***Energiatõhusust käsitlev lõimitud aruandlus**

Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes järgmise teabe:

a) järgmiste riiklike trajektooride ja eesmärkide täitmine:

- 1) soovituslik trajektoor, mis näitab primaar- ja lõplikku aastast energiatarbimist ajavahemikul 2021–2030 ehk riiklikku energiasäästupanust liidu tasandi 2030. aasta eesmärgi saavutamisse, sh alusmetoodika;
- 2) riigi (avaliku ja erasektori) elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimise pikaajalise strateegia soovituslikud vahe-eesmärgid ning panus liidu energiatõhususe eesmärkide saavutamisse vastavalt direktiivile 2012/27/EL kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a;
- 3) vajaduse korral ajakohastatud teave riiklikus kavas esitatud muude riiklike eesmärkide kohta;

b) järgmiste poliitikasuundade ja meetmete rakendamine:

- 1) rakendatud, vastuvõetud ja kavandatud poliitikasuunad, meetmed ja programmid, millega viiakse ellu soovituslikku riiklikku energiatõhususpanust aastaks 2030 ja muid artiklis 6 osutatud eesmäärke, sealhulgas hoonete energiatõhususe edendamiseks kavandatud meetmed ja vahendid (muu hulgas rahalised), gaasi- ja elektritaristu energiatõhususpotentsiaali kasutamise meetmed ning muud energiatõhususe edendamise meetmed;
- 2) vajaduse korral turupõhised vahendid energiatõhususe suurendamiseks, sealhulgas energiamaksud, -tasud ja -toetused;
- 3) direktiivi 2012/27/EL artiklites 7a ja 7b osutatud riiklik energiatõhususkohustuste süsteem ja alternatiivsed meetmed kooskõlas käesoleva määruse III lisaga;
- 4) pikaajalised renoveerimisstrateegiad kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a;
- 5) poliitikasuunad ja meetmed energiateenuste edendamiseks avalikus sektoris ning meetmed, millega kõrvaldatakse energiatõhususlepingute ja muude energiatõhususteenuste mudelite kasutamist takistavad regulatiivsed ja mitteregulatiivsed tõkked;
- 6) vajaduse korral energiatõhususalane piirkondlik koostöö;
- 7) vajaduse korral, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, rahastamismeetmed, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine energiatõhususvaldkonnas riigi tasandil;

c) IX lisa 2. osa kohane teave.

▼B*Artikkel 22***Energiajulgeolekut käsitlev lõimitud aruandlus**

Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes teabe järgmiste elementide elluviimise kohta:

- a) energiaallikate ja -tarnete mitmekesistamisega seotud riiklikud eesmärgid;
- b) kui see on kohaldatav, kolmandatest riikidest imporditavast energiast sõltumise vähendamise seotud riiklikud eesmärgid;
- c) riiklikud eesmärgid arendamiseks valmisolekut tulla toime olukorraga, kus energiaallikast (sh gaas ja elektrienergia) pärit tarned on piiratud või katkenud;
- d) riiklikud eesmärgid, mis on seotud riikliku energiasüsteemi paindlikkuse suurendamisega, eelkõige omamaiste energiaallikate kasutuselevõtu, tarbimiskaja ja energia salvestamise abil;
- e) punktides a–d osutatud eesmärkide saavutamiseks rakendatud, vastu võetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed;
- f) punktides a–d osutatud eesmärkide ja poliitikasuundade elluviimiseks tehtud piirkondlik koostöö;
- g) ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, rahastamismeetmed, sealhulgas liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, kui see on kohaldatav.

*Artikkel 23***Energia siseturgu käsitlev lõimitud aruandlus**

1. Liikmesriigid esitavad lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes teabe järgmiste eesmärkide ja meetmete elluviimise kohta:

- a) elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud, võttes arvesse elektrivõrkude vähemalt 15 % omavahelise ühendatuse 2030. aasta eesmärki ning I lisa 1. osa A jao punktis 2.4.1 sätestatud näitajaid, ja selle taseme saavutamise strateegia rakendamise meetmed, sh lubade andmisega seotud meetmed;
- b) elektrienergia ja gaasi ülekande taristu põhiprojektid, mis on vajalikud energialiidu viie mõõtmega seotud eesmärkide saavutamiseks;
- c) kui see on kohaldatav, muud kavandatud peamised taristuprojektid kui ühishuviprojektid, sealhulgas kolmandate riikide osalusega taristuprojektid ning niivõrd, kui see on võimalik, üldine hinnang nende vastavuse kohta energialiidu eesmärkidele ja panuse kohta nende eesmärkide saavutamisse;

▼B

- d) energia siseturu muude aspektide, nt süsteemi paindlikkuse suurendamise, turgude lõimimise ja liitmisega (mille eesmärk on suurendada olemasolevate ühenduste kaubeldavat võimsust), arukate võrkude, koondamise, tarbimiskaja, salvestamise, hajatootmise, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismide ning reaajas edastatavate hinnasignaalidega seotud riiklikud eesmärgid;
- e) vajaduse korral riiklikud eesmärgid ja meetmed, mis on seotud taastuvenergia mittediskrimineeriva osaluse, tarbimiskaja ja salvestamisega, sh koondamise abil, kõigil energiaturgudel;
- f) vajaduse korral riiklikud eesmärgid ja meetmed, millega tagatakse tarbijate osalemine energiasüsteemis ning kasu saamine omatootmisest ja uutest tehnoloogiatest, sh arukatest arvestitest;
- g) elektrisüsteemi piisavuse tagamisega seotud meetmed;
- h) punktides a–g osutatud eesmärkide saavutamiseks rakendatud, vastu võetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed;
- i) punktides a–h osutatud eesmärkide ja poliitikasuundade elluviimiseks tehtud piirkondlik koostöö;
- j) vajaduse korral, ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, rahastamismeetmed riigi tasandil, sealhulgas liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine energia siseturu valdkonnas, sealhulgas elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärgi saavutamiseks;
- k) meetmed, millega suurendada energiasüsteemi paindlikkust taastuvenergia tootmiseks, sealhulgas päeviseste turgude liitmise ja piiriüleste tasakaalustamisturgude kasutuselevõtt.

2. Liikmesriikide poolt lõike 1 alusel esitatav teave peab olema kooskõlas riiklike reguleerivate asutuste aruandega, millele on osutatud direktiivi 2009/72/EÜ artikli 37 lõike 1 punktis e ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 41 lõike 1 punktis e, ning asjakohasel juhul sellele tuginema.

*Artikkel 24***Energia eest tasumise raskusi käsitlev lõimitud aruandlus**

Kui kohaldatakse artikli 3 lõike 3 punkti d teist lõiku, esitab asjaomane liikmesriik lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes järgmise teabe:

- a) teabe energia eest tasumisega raskustes olevate majapidamiste arvu vähendamise riikliku soovitusliku eesmärgi saavutamisel tehtud edusammude kohta ning
- b) kvantitatiivse teabe energia eest tasumisega raskustes olevate majapidamiste arvu kohta ning võimaluse korral teabe energia eest tasumise raskuste vastu võitlemise poliitikasuundade ja meetmete kohta.

Komisjon esitab liikmesriikide poolt käesoleva artikli kohaselt esitatud andmed Euroopa energia eest tasumisega seonduvate raskuste jälgimiskeskusele.

Artikkel 25

**Teadusuuringuid, innovatsiooni ja konkurentsivõimet käsitlev
lõimitud aruandlus**

Liikmesriigid esitavad oma lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes teabe järgmiste eesmärkide ja meetmete elluviimise kohta:

- a) kui see on asjakohane, riiklikud eesmärgid ja poliitikasuunad, millega võetakse SET-kava eesmärgid ja poliitikasuunad üle riiklikku konteksti;
- b) riiklikud eesmärgid, mis on seotud puhta energia tehnoloogiat käsitlevateks teadusuuringuteks ja innovatsiooniks ning tehnoloogiakulude katmiseks ja tõhususe suurendamiseks ette nähtud avaliku ja vajaduse korral erasektori kogukulutustega;
- c) riiklikud eesmärgid, kui see on asjakohane, sealhulgas pikaajalised 2050. aasta eesmärgid, mis on seotud tehnoloogiaga, mida kasutatakse suure energiakasutusega ja rohkesti CO₂-heidet tekitavate tööstussektorite CO₂-heidete vähendamiseks ning kui see on kohaldatav, seonduva CO₂ transpordi, kasutamise ja säilitamise taristu kasutuselevõtuks;
- d) energiatoetuste, eelkõige fossiilkütustele makstavate toetuste järkjärgulise kasutusest kõrvaldamise riiklikud eesmärgid;
- e) punktides b ja c osutatud eesmärkide saavutamiseks rakendatud, vastu võetud ja kavandatud poliitikasuunad ja meetmed;
- f) punktides b–d osutatud eesmärkide ja poliitikasuundade elluviimiseks teiste liikmesriikidega tehtud koostöö, sh poliitikasuundade ja meetmete koordineerimine SET-kava kontekstis, nt uurimisprogrammide ja ühisprogrammide kooskõlastamine;
- g) kui see on kohaldatav, rahastamismeetmed, sealhulgas liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil.

2. jagu

Iga-aastane aruandlus

Artikkel 26

Iga-aastane aruandlus

1. Liikmesriik esitab komisjonile 15. märtsiks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) järgmise teabe:

- a) direktiivi 2009/119/EÜ artikli 6 lõikes 2 osutatud teave;
- b) direktiivi 2013/30/EL IX lisa punkti 3 kohane teave vastavalt nimetatud direktiivi artiklile 25.

2. Liikmesriigid esitavad komisjonile 31. juuliks 2021 ja seejärel igal aastal (aasta X) oma kasvuhoonegaaside ligikaudsed inventuuriandmed aasta X-1 kohta.

Käesoleva lõike kohaldamisel koondab komisjon liikmesriikide kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete või, juhul kui liikmesriik ei ole oma ligikaudseid inventuuriandmeid kõnealuseks kuupäevaks esitanud, omaenda hinnangute põhjal igal aastal liidu kasvuhoonegaaside ligikaudsed inventuuriandmed. Komisjon teeb selle teabe iga aasta 30. septembriks üldsusele kättesaadavaks.

▼ M4

3. Alates 2023. aastast määravad liikmesriigid kindlaks ja esitavad komisjonile kasvuhoonegaaside inventuuri lõplikud andmed iga aasta (aasta X) 15. märtsiks ja kasvuhoonegaaside inventuuri esialgsed andmed iga aasta 15. jaanuariks, sh V isas loetletud kasvuhoonegaaside ja inventuuriga seotud teave. Kasvuhoonegaaside inventuuri lõplikke andmeid käsitlev aruanne sisaldab ka täielikku ja ajakohast riiklikku inventuuriaruannet. Kolme kuu jooksul alates aruannete saamisest teeb komisjon V lisa 1. osa esimese lõigu punktis n osutatud teabe elektrooniliselt kättesaadavaks artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komiteele.

▼ B

4. Liikmesriigid esitavad ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile iga aasta 15. aprilliks riiklikud inventuurid, mis sisaldavad lõike 3 kohaselt komisjonile esitatud teavet kasvuhoonegaaside inventuuri lõplike andmete kohta. Komisjon koostab koostöös liikmesriikidega korra aastas liidu kasvuhoonegaaside inventuuri ja liidu kasvuhoonegaaside inventuuriaruande ning esitab need iga aasta 15. aprilliks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile.

5. Liikmesriigid teatavad komisjonile 2027. ja 2032. aasta 15. jaanuariks riikliku inventuuri esialgsed ning samade aastate 15. märtsiks lõplikud andmed, mis nad on koostatud vastavusaruannete jaoks vastavalt määruse (EL) 2018/841 artiklile 14 oma maakasutuse ja metsanduse arvestuse kohta.

6. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte, et:

- a) muuta V lisa 2. osa kasvuhoonegaaside loetellu ainete lisamiseks või nende sealt välja jätmiseks kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaste otsustega;
- b) täiendada käesolevat määrust, võttes vastu globaalse soojendamise potentsiaali väärtusi ja täpsustades inventuurisuuniseid, mida kohaldatakse kooskõlas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaste otsustega;

▼ M3

c) muuta V lisa 3. osa, et ajakohastada kategooriate loetelu kooskõlas asjakohaste liidu õigusaktidega.

▼ B

7. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse liikmesriikide poolt käesoleva artikli lõike 2 alusel esitatavate kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete, käesoleva artikli lõike 3 alusel esitatava kasvuhoonegaaside inventuuri ning määruse (EL) 2018/841 artiklite 5 ja 14 alusel esitatavate arvestusse kuuluva kasvuhoonegaaside heite ja nende sidumise andmete ülesehitus, tehnilised üksikasjad, vorm ja esitamise menetlus.

Komisjon võtab rakendusaktide ettepanekute tegemisel arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe ajakavasid kõnealuse teabe seireks ja esitamiseks ning ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid, et tagada liidu kui ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe osalise aruandluskohustuste täitmine. Rakendusaktides määratakse samuti kindlaks komisjoni ja liikmesriikide vahel liidu kasvuhoonegaaside inventuuriaruande koostamisel toimuva koostöö ja koordineerimise ajakava.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 27

2020. aasta eesmärgi käsitlev aruandlus

Liikmesriik annab hiljemalt 30. aprillil 2022 komisjonile aru vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 3 lõikele 1 seatud 2020. aasta energiatõhususe riikliku eesmärgi saavutamise, esitades käesoleva määruse IX lisa 2. osas sätestatud teabe, ning 2020. aasta taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu riiklike üldeesmärkide saavutamise, nagu on sätestatud direktiivi 2009/28/EÜ I lisas (31. detsembril 2020 kehtivas versioonis), esitades järgmise teabe:

- a) valdkondlik (elektrienergia, küte ja jahutus ning transport) ja üldine taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal 2020. aastal;
- b) 2020. aasta riiklike taastuenergia eesmärkide saavutamiseks võetud meetmed, sh toetuskavade, päritolutagatiste ja haldusmenetluste lihtsustamisega seotud meetmed;
- c) teraviljast ja muudest tärkliiserikastest põllukultuuridest ning suhkru- ja õlikultuuridest toodetud biokütustest ja vedelatest biokütustest saadud energia osakaal transpordi energiatarbimises;
- d) lähteainetest toodetud biokütustest ja transpordis kasutatavast biogaasist ja direktiivi 2009/28/EÜ (31. detsembril 2020 kehtivas versioonis) IX lisa A osas loetletud muudest kütustest saadud energia osakaal transpordi energiatarbimises.

3. jagu

Aruandlusplatvorm

Artikkel 28

E-platvorm

1. Komisjon loob veebipõhise platvormi (e-platvorm), et hõlbustada komisjoni ja liikmesriikide vahel teabevahetust, soodustada liikmesriikide koostööd ning lihtsustada üldsuse juurdepääsu teabele.

2. Pärast seda kui e-platvorm on toimima hakanud, kasutavad liikmesriigid seda käesolevas peatükis osutatud aruannete komisjonile esitamiseks.

3. E-platvorm hakkab toimima hiljemalt 1. jaanuaril 2020. Komisjon kasutab e-platvormi selleks, et lihtsustada üldsuse veebipõhist juurdepääsu käesolevas peatükis osutatud aruannetele, lõplikele lõimitud riiklikele energia- ja kliimakavadele ning nende ajakohastatud versioonidele, samuti artiklis 15 osutatud pikaajalistele strateegiatele, võttes arvesse äriiselt tundlikke andmeid ja kooskõla andmekaitse õigusnormidega.

▼B

5. PEATÜKK

Koondhindamine, mis hõlmab edusamme ja poliitilisi meetmeid liidu eesmärgi saavutamise tagamiseks – komisjonipoolne seire

Artikkel 29

Edusammude hindamine

1. Komisjon hindab 31. oktoobriks 2021 ning seejärel iga kahe aasta tagant eelkõige lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannete, käesoleva määruse alusel esitatud muu teabe, näitajate ning kui see on olemas, siis Euroopa statistika ja andmete põhjal järgmist:

a) liidu tasandi edusammud energialiidu eesmärkide saavutamisel, sealhulgas esimesel kümneaastasel ajavahemikul liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisel, et eelkõige vältida puudujääke liidu 2030. aasta taastuvenergia- ja energiatõhususeesmärkide saavutamisel;

▼M2

b) iga liikmesriigi edasimineku lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide, sealhulgas määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi, sihtide ja panuste ning poliitikasuundade ja meetmete elluviimisel;

▼B

c) võttes aluseks liikmesriikide poolt artikli 26 kohaselt esitatud heiteandmed, lennunduse üldmõju üleilmsele kliimale, arvestades sealhulgas muude kasvuhoonegaaside kui CO₂ heidet või mõju, ning kui see on asjakohane, täiustab komisjon seda hinnangut, viidates teaduse arengule ja lennuliikluse andmetele;

d) lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade poliitikasuundade ja meetmete üldine mõju liidu kliima- ja energiapoliitika meetmete toimimisele;

e) lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade poliitikasuundade ja meetmete üldine mõju Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) toimimisele ning saastekvootide pakkumise ja nõudluse tasakaalule Euroopa CO₂-turul.

▼M5

2. Taastuvenergia valdkonnas hindab komisjon lõikes 1 osutatud hindamise raames edusamme, mis on tehtud seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaaluga liidu summaarses energia lõpp-tarbimises, lähtudes soovituslikust liidu trajektooriga, mis algab 2020. aastal tasemelt 20 %, jõuab võrdlustasemeni, mille puhul on 2022. aastaks saavutatud vähemalt 18 %, 2025. aastaks vähemalt 43 % ja 2027. aastaks vähemalt 65 % taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu summaarsest kasvust ehk erinevusest liidu 2020. aasta taastuvenergiaeesmärgi ja liidu 2030. aasta taastuvenergiaeesmärgi vahel, ning küündib 2030. aastaks direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu siduva 2030. aastaks seatud taastuvenergiaeesmärgini.

▼M1

3. Energiatõhususe valdkonnas hindab komisjon lõikes 1 osutatud hindamise raames edusamme, mis on tehtud ühiselt seoses eesmärgiga, et liidu tasandil on suurim energiatarbimine 2030. aastal 1 128 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja 846 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 3 lõikele 5.

▼B

Komisjon teeb hindamisel järgmist:

- a) kontrollib, kas liit on saavutanud 2020. aasta vahe-eesmärgi mitte ületada primaarenergiatarbimise puhul 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni ja lõppenergiatarbimise puhul 1 086 miljonit naftaekvivalenttonni;
- b) hindab, kas liikmesriikide edusammud viitavad sellele, et liit tervikuna on saavutamas esimeses lõigus osutatud energiatarbimistaset aastaks 2030, võttes arvesse liikmesriikide lõimitud energia- ja kliimaalastes eduaruannetes esitatud teabe hindamist;
- c) kasutab liidu ja liikmesriigi tasandi energiatarbimise tulevikusuundumuste modelleerimise ning muu täiendava analüüsi tulemusi;
- d) võtab vastavalt artikli 6 lõikele 2 nõuetekohaselt arvesse primaar- ja lõppenergia tarbimist mõjutavaid asjakohaseid asjaolusid, millele liikmesriigid on oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades osutanud.

4. Energia siseturu valdkonnas hindab komisjon lõikes 1 osutatud hindamise raames edusamme, mida on tehtud seoses elektrivõrkude omavahelise ühendatuse taseme saavutamise, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud.

5. Komisjon hindab 31. oktoobriks 2021 ning seejärel igal aastal eelkõige käesoleva määruse kohaselt esitatud teabe põhjal, kas liit ja liikmesriigid on teinud piisavaid edusamme järgmise täitmisel:

- a) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artikliga 4 ja Pariisi kokkuleppe artikliga 3 võetud kohustused, mis on sätestatud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi või Pariisi kokkuleppe osaliste koosolekuna toimiva ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi otsustes;
- b) määruse (EL) 2018/842 artiklis 4 ja määruse (EL) 2018/841 artiklis 4 sätestatud kohustused;
- c) lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärgid, võttes arvesse energialiidu eesmärkide saavutamist ning esimese kümneaastase ajavahemiku puhul 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkide saavutamist.

6. Hindamisel peaks komisjon arvesse võtma Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi.

7. Komisjon koostab käesoleva artikli kohase hindamise aruande osana energialiidu olukorda käsitlevast aruandest, millele on osutatud artiklis 35.

Artikkel 30

Ebakõla esinemine seoses energialiidu üldiste eesmärkide ja määruse (EL) 2018/842 kohaste eesmärkidega

1. Artikli 29 kohase hindamise põhjal esitab komisjon liikmesriigile soovitusid vastavalt artiklile 34, kui kõnealuse liikmesriigi poliitikas toimunud arengusuunad ei ole kooskõlas energialiidu üldiste eesmärkidega.

▼B

2. Liikmesriik, kes kavatseb kasutada määruse (EL) 2018/842 artikli 7 kohast paindlikkust, lisab niipea, kui vastav teave on olemas, lõimitud riiklikku energia- ja kliimakavasse kavandatava kasutuse taseme ning kavandatud poliitikasuunad ja meetmed määruse (EL) 2018/841 artiklis 4 sätestatud kohustuste täitmiseks ajavahemikul 2021–2030.

*Artikkel 31***Meetmed olukorras, kus lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ulatus on ebapiisav**

1. Kui komisjon jõuab artikli 9 kohaste lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projektide hindamisel või artikli 14 kohaste lõplike kavade ajakohastatud versiooni kavandite hindamisel ja järkjärgulise protsessi käigus järeldusele, et liikmesriikide eesmärgid, sihid ja panused ei ole piisavad energialiidu eesmärkide ühiseks saavutamiseks ning eelkõige esimesel kümneaastasel ajavahemikul selleks, et saavutada liidu siduv 2030. aasta taastuvenergiaeesmärk ja liidu 2030. aasta energiatõhususe eesmärk, esitab ta liidu taastuvenergiaeesmärki silmas pidades – ja võib esitada ka teisi energialiidu eesmarke silmas pidades – soovitused liikmesriikidele, kelle panust ta peab ebapiisavaks, paludes neil suurendada seatud eesmärkide ulatust, et tagada piisavalt ulatuslikud ühised eesmärgid.

2. Kui puudujääk liidu 2030. aasta eesmärgi ja liikmesriikide ühiste panuste vahel tekib taastuvenergia valdkonnas, tugineb komisjon oma hinnangus II lisas esitatud valemile, mis põhineb artikli 5 lõike 1 esimese lõigu punkti e alapunktides i–v loetletud objektiivsetel kriteeriumidel, võttes samal ajal asjakohaselt arvesse taastuvenergia kasutuselevõttu mõjutavaid asjakohaseid asjaolusid, millele liikmesriik on osutanud vastavalt artikli 5 lõike 1 teisele lõigule.

Kui puudujääk liidu 2030. aasta eesmärgi ja riiklike eesmärkide summa vahel tekib energiatõhususe valdkonnas, hindab komisjon eelkõige artikli 6 lõikes 2 loetletud asjakohaseid asjaolusid, liikmesriikide poolt lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades esitatud teavet, energiatarbimise tulevikusuundumuste modelleerimise tulemusi ning vajaduse korral muid täiendavaid analüüse.

Ilma et see piiraks käesoleva artikli muude sätete kohaldamist ja üksnes selleks, et hinnata, kas liidu 2030. aasta eesmärgi ja liikmesriikide ühiste panuste vahel esineb puudujääk, koostab komisjon oma hinnangus kalkulatsiooni nende liikmesriikide riikliku panuse kohta, kes ei esitanud artikli 9 lõike 1 kohaselt oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava projekti.

Komisjon võtab oma taastuvenergia valdkonda puudutavas kalkulatsioonis arvesse liikmesriigi 2020. aastaks seatud riiklikku siduvat eesmärki, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas, taastuvenergia arengu alase modelleerimisega saadud tulemusi ja käesoleva määruse II lisas esitatud valemi alusel saadud tulemusi. Energiatõhususe

▼B

valdkonnas võtab komisjon arvesse energiatarbimise tulevikusuundumuste modelleerimise tulemusi ja vajaduse korral muid täiendavaid analüüse.

II lisas esitatud valemil põhinevate taastuenergiapanuste hindamisel võtab komisjon arvesse võimalikku negatiivset mõju energiavarustuskindlusele ja võrgu stabiilsusele väikestes või isoleeritud energiasüsteemides või liikmesriikide süsteemides, kus sünkroonala muutused võivad avaldada märkimisväärset mõju.

Energiatõhususpanuste hindamisel võtab komisjon arvesse võimalikku mõju elektrisüsteemi toimimisele ja võrgu stabiilsusele liikmesriikides, kus sünkroonala muutused võivad avaldada märkimisväärset mõju.

3. Kui komisjon järeltab lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade või nende artikli 14 kohaste ajakohastatud versioonide hindamisel, et neis lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades või nende ajakohastatud versioonides kindlaks määratud eesmärgid ja panused ei ole piisavad energialiidu eesmärkide ühiseks saavutamiseks ning eelkõige esimesel kümneaastasel ajavahemikul selleks, et saavutada liidu 2030. aasta taastuenergia- ja energiatoõhususeesmärgid, esitab ta meetmed ja kasutab oma volitusi liidu tasandil, et tagada nende eesmärkide ühine saavutamine. Taastuenergia osas võetakse sellistes meetmetes arvesse seda, kui ulatusliku panuse on liikmesriigid oma lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades või nende ajakohastatud versioonides ette näinud liidu 2030. eesmärgi saavutamiseks.

*Artikkel 32***Meetmed olukorras, kus liidu energia- ja kliimakava eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammud on ebapiisavad**

1. Kui komisjon järeltab artikli 29 lõike 1 punkti b kohase hindamise tulemusel, et liikmesriik ei ole teinud piisavaid edusamme lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas esitatud eesmärkide, sihtide ja panuste, taastuenergia võrdlustasemetes või poliitikasuundade ja meetmete elluviimisel, annab ta asjaomasele liikmesriigile soovitusi vastavalt artiklile 34.

Taastuenergia valdkonnas soovitude andmisel võtab komisjon arvesse asjakohaseid asjaolusid, millest liikmesriik on teatanud vastavalt artikli 5 lõike 1 teisele lõigule. Komisjon võtab samuti arvesse taastuenergiaprojekte, mille suhtes on langetatud lõplik investeerimisotsus, eeldusel, et need projektid käivitatakse ajavahemikul 2021–2030 ja need mõjutavad märkimisväärselt liikmesriigi riiklikku panust.

Energiatõhususe valdkonnas soovitude andmisel võtab komisjon arvesse objektiivseid kriteeriume, mis on loetletud artikli 6 lõike 1 punktides a ja b, ning liikmesriigi asjakohaseid asjaolusid, millest liikmesriik on teatanud vastavalt artikli 6 lõikele 2.

▼B

2. Kui komisjon järeltab liikmesriikide lõimitud riiklike energia- ja kliimaaalaste eduaruannete koondhindamisel vastavalt artikli 29 lõike 1 punktile a ning tuginedes vajaduse korral muudele teabeallikatele, et on oht, et liit ei saavuta energialiidu eesmärke ning esimesel kümneaastasel ajavahemikul eelkõige liidu 2030. aasta kliima- ja energiaraamistiku eesmärke, võib ta anda kõigile liikmesriikidele soovitusi vastavalt artiklile 34, et sellist ohtu leevendada.

Taastuenergia valdkonnas hindab komisjon, kas lõikes 3 sätestatud riiklikud meetmed on liidu taastuenergiaeesmärkide saavutamiseks piisavad. Juhul kui riiklikest meetmetest ei piisa, esitab komisjon lisaks soovitude andmisele vajaduse korral meetmed ja kasutab oma volitusi liidu tasandil, et tagada eelkõige liidu 2030. aasta taastuenergiaeesmärgi saavutamine.

Energiatõhususe valdkonnas paneb komisjon lisaks soovitude andmisele vajaduse korral ette meetmed ja kasutab oma õigusi liidu tasandil, et tagada eelkõige liidu 2030. aasta energiatõhususeesmärgi saavutamine.

Energiatõhususe valdkonnas võivad sellised lisameetmed suurendada energiatõhusust eelkõige:

- a) toodete puhul vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/125/EÜ⁽¹⁾ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1369⁽²⁾;
- b) hoonete puhul vastavalt direktiividele 2010/31/EL ja 2012/27/EL ning
- c) transpordi valdkonnas.

3. Kui taastuenergia valdkonnas järeltab komisjon artikli 29 lõigete 1 ja 2 kohase hindamise tulemusel, et ühte või mitut artikli 29 lõikes 2 osutatud liidu soovitusliku trajektoori võrdlustaset ei ole 2022., 2025. ja 2027. aastal ühiselt saavutatud, peavad liikmesriigid, kes ei ole 2022., 2025. või 2027. aastaks saavutanud oma artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud ühte või mitut riiklikku võrdlustaset, tagama ühe aasta jooksul pärast komisjoni hindamisaruande saamist näiteks järgmiste lisameetmete rakendamise, et kõrvaldada puudujääk võrreldes nende riikliku võrdlustasemega:

- a) riiklikud meetmed taastuenergia kasutuselevõtu suurendamiseks;
- b) kohandatakse direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 23 lõike 1 kohast taastuenergia osakaalu kütte- ja jahutussektoris;
- c) kohandatakse direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 25 lõike 1 kohast taastuenergia osakaalu transpordisektoris;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

▼B

d) tehakse vabatahtlik rahaline makse liidu tasandil loodud liidu taastuvenergia rahastamismehhanismi, mida kasutatakse taastuvenergia projektide rahastamiseks ja mida haldab otseselt või kaudselt komisjon, nagu on sätestatud artiklis 33;

e) kasutatakse direktiivis (EL) 2018/2001 ette nähtud koostöömehhanisme.

Kõnealustes meetmetes võetakse arvesse käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu kohaseid komisjoni soovitusi. Asjaomased liikmesriigid esitavad need meetmed lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande osana.

4. Alates 1. jaanuarist 2021 ei tohi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal ühegi liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises olla väiksem kui lähteosakaal, mis võrdub liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu kohustusliku riikliku üldeesmärgiga 2020. aastal, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 4. Kui liikmesriik ei järgi oma ühe aasta põhjal arvatud lähteosakaalu, peaks ta ühe aasta jooksul võtma lisameetmeid, nagu on osutatud käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punktides a–e, et puudujääk ühe aasta jooksul kaotada.

Liikmesriigid, kes täidavad kohustuse lähteosakaalu puudujääk korvata, loetakse täitnuks käesoleva lõike esimese lõigu esimeses lauses ja direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 4 sätestatud kohustused kogu perioodi jooksul, mil puudujääk tekkis.

Käesoleva artikli lõike 3 esimese lõigu punkti d kohaldamisel võivad liikmesriigid kasutada direktiivi 2003/87/EÜ kohast iga-aastastest saastekvootidest saadud tulu.

5. Kui liikmesriigi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal jääb ühe või mitme artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud riiklikust võrdlustasemest aastatel 2022, 2025 ja 2027 madalamaks, lisab ta järgmisse artikli 17 kohaselt komisjonile esitatavasse lõimitud aruandesse selgituse selle kohta, kuidas ta katab puudujäägi võrreldes riikliku võrdlustasemega.

6. Kui energiatõhususe valdkonnas järeldeb komisjon, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kolmanda lõigu kohaste liidu tasandi muude meetmete kohaldamist, artikli 29 lõigete 1 ja 3 kohaselt 2022., 2025. ja 2027. aastaks tehtud hindamise tulemusel, et artikli 29 lõike 3 esimeses lõigus osutatud liidu energiatõhususeesmärgi ühiseks saavutamiseks ei ole tehtud piisavaid edusamme, esitab ta meetmed ja kasutab oma volitusi liidu tasandil, lisaks nendele, mis on ette nähtud direktiividega 2010/31/EL ja 2012/27/EL, et tagada liidu 2030. aasta energiatõhususeesmärkide saavutamine.

7. Iga käesoleva artikli lõikes 3 osutatud asjaomane liikmesriik kirjeldab rakendatud, vastu võetud ja kavandatud lisameetmeid üksikasjalikult oma järgmises artikli 17 kohases eduaruandes.

8. Kui elektrivõrkude ühendatuse valdkonnas teeb komisjon artikli 29 lõigete 1 ja 4 kohaselt läbi viidud hindamise põhjal 2025. aastal järelduse, et edusammud ei ole piisavad, teeb komisjon asjaomaste liikmesriikidega 2026. aastaks koostööd, et tuvastatud puudujäägid kaotada.

*Artikkel 33***Liidu taastuenergia rahastamismehhanism**

1. Komisjon loob 1. jaanuariks 2021 artikli 32 lõike 3 punktis d osutatud liidu taastuenergia rahastamismehhanismi, et toetada uusi taastuenergiaprojekte liidus eesmärgiga vähendada puudujääki liidu soovitusliku trajektoori saavutamisel. Toetust võidakse muu hulgas anda turuhindadele lisanduva lisatasu kujul ning toetus eraldatakse kõige väiksema kulu või lisatasu nimel konkureerivatele projektidele.

2. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist, aitab rahastamismehhanism kaasa direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõike 4 kohasele tugiraamistikule, eesmärgiga toetada taastuenergia kasutuselevõttu kogu liidus, olenemata puudujäägist liidu soovituslikus trajektooris. Sellel eesmärgil võib

a) artiklis 32 osutatud liikmesriikide makseid täiendada lisaallikatest, näiteks liidu vahenditest, erasektori osalusest või liikmesriikide lisamaksetest, et aidata kaasa liidu eesmärgi saavutamisele;

b) rahastamismehhanism muu hulgas pakkuda tuge madala intressiga laenude kujul, toetustena või mõlemal viisil korraga ning võib toetada muu hulgas ka liikmesriikide vahelisi ühisprojekte kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikliga 9 ning liikmesriikide osalust nimetatud direktiivi artiklis 11 osutatud ühisprojektides, mis viiakse läbi koostöös kolmandate riikidega.

3. Liikmesriikidele jääb õigus otsustada, kas ja mis tingimustel nad lubavad oma territooriumil asuvatel käitistel saada rahastamismehhanismist toetust.

4. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis b osutatud energialiidu komitee, võib vastu võtta rakendusakte rahastamismehhanismi loomiseks ja toimimiseks vajalike sätetega, eelkõige seoses järgmisega:

a) iga pakkumuse puhul lisatasu maksimumtaseme arvutamise meetodika;

b) kasutatav pakkumuse liik, sealhulgas tarnetingimused ja seotud trahvid;

c) liikmesriikide maksete ning sellest tulenevalt panustavatele liikmesriikidele statistilistel alustel põhinevate hüvitiste arvutamise meetodika;

▼B

- d) liikmesriikide osalemise miinimumnõuded, võttes arvesse vajadust tagada nii mehhanismi järjepidevus liikmesriigi makse piisava kestuse abil kui ka liikmesriikide osalemise võimalikult suur paindlikkus;
- e) sätted, millega tagatakse asukohaliikmesriigi osalemine ja/või heakskiit, ning vajaduse korral lisanduvate süsteemi kuludega seotud sätted.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Rahastamismehhanismi kaudu rahastatud käitistes toodetud taastuvenergia jaotatakse igal aastal statistiliselt osalevate liikmesriikide vahel, võttes arvesse nende rahalise makse osakaalu. Rahastamismehhanismi alusel toetatavaid projekte, mida rahastatakse muudest allikatest kui liikmesriikide maksed, ei võeta arvesse liikmesriikide panuste arvestamisel, vaid liidu siduva eesmärgi täitmisel vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikele 1.

*Artikkel 34***Komisjoni soovitusel liikmesriikidele**

1. Komisjon annab vajaduse korral liikmesriikidele soovitusi energialiidu eesmärkide saavutamise tagamiseks. Komisjon avalikustab sellised soovitusel viivitamata.
2. Kui käesolevas määruses on viidatud käesolevale artiklile, kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
  - a) asjaomane liikmesriik võtab saadud soovitusel nõuetekohaselt arvesse, toimides liikmesriikide ning liidu ja liikmesriikide vahelise solidaarsuse vaimus;
  - b) liikmesriik kirjeldab soovitusel esitamise aastale järgneval aastal koostatud lõimitud riiklikus energia- ja kliimaalases eduaruandes seda, kuidas ta on soovitusel nõuetekohaselt arvesse võtnud. Kui asjaomane liikmesriik otsustab soovitusel või olulist osa sellest mitte täita, esitab ta oma toimimisviisi põhjenduse;
  - c) soovitusel peaksid täiendama Euroopa poolaasta raames esitatud värskemaid riigipõhiseid soovitusi.

*Artikkel 35***Energialiidu olukorda käsitlev aruanne**

1. Komisjon esitab iga aasta 31. oktoobriks Euroopa Parlamendile ja nõukogule energialiidu olukorda käsitleva aruande.
2. Energialiidu olukorda käsitlev aruanne sisaldab järgmisi elemente:
  - a) artikli 29 kohaselt tehtud hindamine;
  - b) vajaduse korral artikli 34 kohased soovitusel;

▼B

- c) aruanne süsinikuturu toimimise kohta, millele on osutatud direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõikes 5, sealhulgas direktiivi 2003/87/EÜ kohaldamist käsitlev teave vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 21 lõikele 2;
- d) iga kahe aasta tagant, alates 2023. aastast, aruanne liidu bioenergia säästlikkuse kohta, sealhulgas X lisa kohane teave;
- e) iga kahe aasta tagant vabatahtlikud kavad, mille kohta komisjon on vastu võtnud otsuse vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 lõikele 4, sealhulgas käesoleva määruse XI lisas sätestatud teave;
- f) üldine eduaruanne direktiivi 2009/72/EÜ kohaldamise kohta;
- g) üldine eduaruanne direktiivi 2009/73/EÜ kohaldamise kohta vastavalt nimetatud direktiivi artiklile 52;
- h) üldine eduaruanne direktiivi 2012/27/EL artiklites 7a ja 7b osutatud energiatõhususkohustuste süsteemide ja alternatiivsete poliitikameetmete kohta;
- i) iga kahe aasta tagant üldine eduaruanne riigi avaliku ja erasektori elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimise kohta kooskõlas pikaajaliste renoveerimisstrateegiatega tegevuskavadega, mille iga liikmesriik kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a kehtestab;
- j) iga nelja aasta tagant üldine eduaruanne liikmesriikide liginullenergiahoonete arvu suurenemise kohta vastavalt direktiivi 2010/31/EL artikli 9 lõikele 5;
- k) üldine eduaruanne liikmesriikide edusammude kohta täieliku ja toimiva energiaturu loomisel;
- l) vastavalt direktiivile 98/70/EÜ teave tegeliku kütusekvaliteedi kohta eri liikmesriikides ning maksimaalse väävlisisaldusega 10 mg/kg kütuste geograafilise hõlmavuse kohta, mis on koostatud eesmärgiga anda ülevaade kütusekvaliteedi andmetest eri liikmesriikides;
- m) eduaruanne konkurentsivõime kohta;
- n) liikmesriikide edusammud energiatoetuste, eelkõige fossiilkütustele makstavate toetuste järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise valdkonnas;
- o) muud energialiidu rakendamiseks asjakohased küsimused, sh avaliku ja erasektori toetus;
- p) 31. oktoobriks 2019 ja seejärel iga nelja aasta tagant hinnang direktiivi 2009/31/EÜ rakendamise kohta.

*Artikkel 36***Juhtimismehhanismi järelevalve**

Artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande kontekstis teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõimitud riiklike

▼B

energia- ja kliimakavade rakendamisest. Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad igal aastal üle energialiidu saavutatud edusammud energia- ja kliimapoliitika kõikides valdkondades.

*6. PEATÜKK****Kasvuhoonegaaside heidet ja nende neeldajates sidumist käsitlevad liidu ja riiklikud süsteemid****Artikkel 37***Liidu ja riiklikud inventuurisüsteemid**

1. 1. jaanuariks 2021 loob liikmesriik riikliku inventuurisüsteemi, et hinnata V lisa 2. osas loetletud kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärinevat heidet ja nende neeldajates sidumist ning tagada kasvuhoonegaaside inventuuride õigeaegsus, läbipaistvus, täpsus, kooskõla, võrreldavus ja terviklikkus, ning hoiab nimetatud süsteemi käigus ja püüab seda täiustada.

2. Liikmesriik tagab, et tema pädev inventuuriasutus pääseb juurde käesoleva määruse XII lisa kohasele teabele, kasutab määruse (EL) nr 517/2014 artikli 20 kohaselt loodud aruandlussüsteemi fluoritud gaase käsitleva hinnangu parandamiseks riiklikus kasvuhoonegaaside inventuuris ning et tal on võimalik teha käesoleva määruse V lisa 1. osa punktides i ja j osutatud iga-aastaseid kooskõla kontrolle.

3. Käesolevaga kehtestatakse liidu inventuurisüsteem, millega tagatakse riiklike inventuuride õigeaegsus, läbipaistvus, täpsus, kooskõla, võrreldavus ja terviklikkus liidu kasvuhoonegaaside inventuuri suhtes. Komisjon haldab seda süsteemi, hoiab seda toimivana ja täiustab seda pidevalt ning see tegevus hõlmab kvaliteeditagamis- ja -kontrolliprogrammi kehtestamist, kvaliteedieesmärkide seadmist, inventuuri kvaliteeditagamis- ja -kontrollitava koostamist, korda heitkoguseid käsitlevate hinnangute täiendamiseks liidu inventuuri otstarbel vastavalt käesoleva artikli lõikele 5 ja artiklis 38 osutatud ülevaatamisi.

4. Komisjon kontrollib esialgselt, kui täpsed on liikmesriikide poolt vastavalt artikli 26 lõikele 3 esitatavad kasvuhoonegaaside inventuuri esialgsed andmed. Ta saadab selle kontrolli tulemused liikmesriikidele kuue nädala jooksul alates andmete esitamise tähtajast. Liikmesriigid vastavad kõigile esialgse kontrolli tulemusena tekkinud asjakohastele küsimustele 15. märtsiks koos lõplike inventuuriandmete esitamisega aasta X-2 kohta.

▼M3

4a. Kui komisjon leiab käesoleva artikli lõike 4 kohase esialgse kontrolli käigus määruse (EL) 2018/841 artikli 4 lõikes 2 osutatud aasta keskmiste netosidumiste vahel, millest mõni liikmesriik on teatanud 2020. ja 2023. aastal, või hilisemates kasvuhoonegaaside inventuuriandmetes vahe, mis on suurem kui 500 tuhat CO₂ ekvivalenttonni, kontrollib komisjon järgmist:

- a) esitatud teabe läbipaistvust, täpsust, kooskõla, võrreldavust ja terviklikkust ning
- b) kas maakasutuse ja metsanduse aruandlus on koostatud viisil, mis vastab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni suunisdokumentidele või liidu õigusnormidele.

Komisjon teeb hindamise tulemused üldsusele kättesaadavaks.

▼B

5. Kui liikmesriik ei esita 15. märtsiks inventuuriandmeid, mida on vaja liidu inventuuri koostamiseks, võib komisjon teha liikmesriigi esitatud andmete täiendamiseks hinnangud, konsulteerides ja tehes tihedat koostööd asjaomase liikmesriigiga. Selleks kasutab komisjon kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamise suhtes kohaldatavaid suuniseid.

6. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad riiklike inventuurisüsteemidega seotud teabe ülesehituse, vormi ja esitamise menetluse kohta ning nõuded riiklike inventuurisüsteemide koostamisele, käigushoidmisele ja toimimisele.

Rakendusaktide ettepanekute tegemisel võtab komisjon arvesse kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

7. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades eeskirjad liidu inventuurisüsteemide koostamist, käigushoidmist ja toimimist käsitlevate nõuete kohta. Delegeeritud õigusaktide ettepanekute tegemisel võtab komisjon arvesse kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid.

▼ B*Artikkel 38***Inventuuri ülevaatamine**

1. Et jälgida liikmesriikides kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamist või piiramist vastavalt määruse (EL) 2018/842 artiklitele 4, 9 ja 10, liikmesriikides heitkoguste vähendamist ja gaaside neeldajates sidumise suurendamist vastavalt määruse (EL) 2018/841 artiklitele 4 ja 14 ning liidu õiguses sätestatud muid kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise või piiramise eesmäärke, vaatab komisjon 2027. ja 2032. aastal põhjalikult läbi liikmesriikide poolt käesoleva määruse artikli 26 lõike 4 kohaselt esitatud riikliku inventuuri andmed. Liikmesriigid osalevad selles protsessis täiel määral.

▼ M3

1a. Komisjon vaatab 2025. aastal põhjalikult läbi liikmesriikide poolt käesoleva määruse artikli 26 lõike 4 kohaselt esitatud riiklikud inventuuriandmed, et määrata kindlaks liikmesriikide kasvuhoonegaaside netoheite vähendamise iga-aastased eesmärgid vastavalt määruse (EL) 2018/841 artikli 4 lõikele 3 ning liikmesriikidele aastaks eraldatud heitkogused vastavalt määruse (EL) 2018/842 artikli 4 lõikele 3.

▼ B

2. ► **M3** Lõigetes 1 ja 1a osutatud põhjalik läbivaatamine hõlmab järgmist: ◀

- a) esitatud teabe läbipaistvuse, täpsuse, kooskõla, võrreldavuse ja terviklikkuse kontroll;
- b) kontrollid selliste juhtumite kindlakstegemiseks, kus inventuuriandmed on koostatud viisil, mis ei vasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni suunisdokumentidele või liidu eeskirjadele;
- c) kontrollid selliste juhtumite kindlakstegemiseks, kus maakasutuse ja metsanduse arvestus on koostatud viisil, mis ei vasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni suunisdokumentidele või liidu eeskirjadele; ning
- d) vajaduse korral sellest tulenevate vajalike tehniliste paranduste arvutamine, konsulteerides liikmesriikidega.

3. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse kindlaks ajakava ja kord, mida tuleb järgida põhjaliku ülevaatuse tegemisel, sealhulgas käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmisel ning millega tagatakse, et ülevaatamise järelduste osas konsulteeritakse liikmesriikidega nõuetekohaselt.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

▼M3

4. Kui käesoleva artikli lõike 1 kohaselt toimunud põhjalik läbivaatamine on lõpule viidud, määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks asjakohaste aastate koguheitte, mis on saadud iga liikmesriigi inventuuriandmetes tehtud paranduste alusel ning mis on jaotatud määruse (EL) 2018/842 artikli 9 seisukohast oluliste heiteandmete ja käesoleva määruse V lisa 1. osa punktis c osutatud heiteandmete vahel, samuti määruse (EL) 2018/841 artikli 4 rakendamise seisukohast olulise heite ja sidumise kogusumma.

▼B

5. Iga liikmesriiki käsitlevaid andmeid, mis on kantud määruse (EL) 2018/841 artikli 15 kohaselt loodud registrisse seisuga neli kuud pärast käesoleva artikli lõike 4 kohaselt vastu võetud rakendusakti avaldamise kuupäeva, kasutatakse määruse (EL) 2018/841 artikli 4 nõuetele vastavuse kontrollimiseks, võttes seejuures arvesse kõnealuste andmete muudatusi, mis tulenevad sellest, et asjaomane liikmesriik on kasutanud paindlikkusmeetmeid vastavalt määruse (EL) 2018/841 artiklile 11.

6. Iga liikmesriiki käsitlevaid andmeid, mis on kantud määruse (EL) 2018/842 artikli 12 kohaselt loodud registrisse seisuga kaks kuud pärast kuupäeva, mil kontrolliti määruse (EL) 2018/841 nõuetele vastavust kooskõlas käesoleva artikli lõikega 5, kasutatakse määruse (EL) 2018/842 artikli 9 kohase vastavuskontrolli tegemiseks 2021. ja 2026. aasta kohta. Määruse (EL) 2018/842 artikli 9 kohane vastavuskontroll iga ajavahemikku 2022–2025 ja 2027–2030 jääva aasta kohta tehakse kuupäeval, mis on üks kuu pärast seda kuupäeva, mil tehti eelmist aastat käsitlev vastavuskontroll. Sellisel kontrollimisel võetakse arvesse kõnealuste andmete muudatusi, mis tulenevad sellest, et asjaomane liikmesriik on kasutanud paindlikkusmeetmeid vastavalt määruse (EL) 2018/842 artiklitele 5, 6 ja 7.

*Artikkel 39***Poliitikasuundi, meetmeid ja prognoose käsitlev liidu ja riiklik süsteem**

1. Hiljemalt 1. jaanuariks 2021 hoiavad liikmesriigid käigus ja täius-tavad pidevalt riiklikke süsteeme ning komisjon liidu süsteemi, mille kaudu toimub poliitikasuundi ja meetmeid ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoose käsitlev aruandlus. Need süsteemid hõlmavad asjakohaseid liikmesriigi ja liidu institutsioonilisi, õiguslikke ja menetluslikke korraldusi, mis on kehtestatud poliitika hindamiseks ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoosimiseks.

2. Liikmesriigid ja komisjon seavad eesmärgiks tagada, et artiklile 18 vastav teave poliitikasuundade ja meetmete ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognooside kohta ning samuti andmete, meetodite ja mudelite kasutamist ja kohaldamist ning kvaliteeditagamis- ja -kontrollitoimingute ning tundlikkusanalüüsi läbiviimist käsitlev teave esitatakse õigel ajal ning et see on läbipaistev, täpne, järjepidev, võrreldav ja terviklik.

▼B

3. Komisjon, keda abistab artikli 44 lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee, võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse poliitikasuundi, meetmeid ja prognoose käsitlevate riiklike süsteemide ja liidu süsteemi käsitleva teabe (vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2 ning artiklile 18) ülesehitus, vorm ja esitamise protsess.

Rakendusaktide ettepanekute tegemisel võtab komisjon arvesse kõiki ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaseid otsuseid, sealhulgas rahvusvaheliselt kokku lepitud aruandlusnõudeid ning kõnealuse teabe seiramise ja esitamise ajakavasid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 44 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

*Artikkel 40***Registrite loomine ja käigushoidmine**

1. Liit ja liikmesriigid loovad registrid ja haldavad neid, et pidada täpset arvestust riiklikult kindlaksmääratavate panuste üle vastavalt Pariisi kokkuleppe artikli 4 lõikele 13 ja kõnealuse kokkuleppe artikli 6 kohaste rahvusvaheliselt ülekantud leevendamistulemuste üle.

2. Liit ja liikmesriigid võivad oma registreid hallata ühiselt ühe või mitme muu liikmesriigiga.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud registrites sisalduvad andmed tehakse kättesaadavaks direktiivi 2003/87/EÜ artikli 20 alusel määratud põhihaldajale.

4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 43 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, millega luuakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud registrid ning tehakse liidu ja liikmesriikide registrite kaudu võimalikuks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe organite vastu võetud asjakohaste otsuste vajalik tehniline rakendamine kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1.

*7. PEATÜKK***Koostöö ja tugi***Artikkel 41***Liikmesriikide ja liidu vaheline koostöö**

1. Liikmesriigid teevad omavahel ja liiduga kõigiti koostööd käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmisel, eelkõige seoses järgmisega:

- a) lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ettevalmistamise, vastuvõtmise, esitamise ja hindamise protsess vastavalt artiklitele 9–13;
- b) protsess lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande ettevalmistamiseks, vastuvõtmiseks, esitamiseks ja hindamiseks vastavalt artiklile 17 ning iga-aastase aruandluse ettevalmistamiseks, vastuvõtmiseks, esitamiseks ja hindamiseks vastavalt artiklile 26;

▼B

- c) protsess, mis on seotud komisjoni soovitude ja nende täitmisega vastavalt artikli 9 lõigetele 2 ja 3, artikli 17 lõikele 6, artikli 30 lõikele 1, artikli 31 lõikele 1 ning artikli 32 lõigetele 1 ja 2;
- d) liidu kasvuhoonegaaside inventuuri ja liidu kasvuhoonegaaside inventuuriaruande koostamine vastavalt artikli 26 lõikele 4;
- e) liitu käsitleva kliimaruande koostamine vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni artiklile 12 ja iga kahe aasta tagant esitatavate liidu aruannete koostamine vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni organite otsusele 2/CP.17 või nende poolt hiljem vastu võetud asjakohastele otsustele;
- f) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppega ettenähtud läbivaatamis- ja vastavusmenetlused, mis on kooskõlas kõigi kohaldatavate ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud otsustega, samuti liikmesriikide kasvuhoonegaaside inventuuri ülevaatamise liidu menetlus, millele on osutatud artiklis 38;
- g) kõik kohandused, mis on tehtud artiklis 38 osutatud liidupoelse ülevaatamise tulemusena, või ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni sekretariaadile esitatud või esitatavatesse inventuuridesse ja inventuuriaruannetesse tehtud muud muudatused;
- h) liidu kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete koondamine vastavalt artikli 26 lõikele 2.

2. Liikmesriigi taotlusel võib komisjon pakkuda liikmesriikidele käesolevast määrusest tulenevate kohustustega seoses tehnilist tuge.

*Artikkel 42***Euroopa Keskkonnaameti roll**

Euroopa Keskkonnaamet abistab iga-aastase tööprogrammi kohaselt komisjoni CO₂-heite vähendamise ja energiatõhususe mõõtmega seotud töös artiklite 15–21, 26, 28, 29, 35, 37, 38, 39 ja 41 nõuete täitmisel. See hõlmab abi, mis on vajalik seoses järgmisega:

- a) liikmesriikide poolt poliitikasuundade ja meetmete ning prognooside kohta esitatud teabe koondamine;
- b) liikmesriikide poolt prognooside ning poliitikasuundade ja meetmete kohta esitatud teabe kvaliteedi tagamine ja kvaliteedi kontroll;
- c) hinnangute koostamine prognoose käsitlevate andmete kohta, mida liikmesriigid on jätnud esitamata, või komisjonile kättesaadavate sellealaste hinnangute täiendamine;
- d) selliste andmete koondamine, mis pärinevad võimaluse korral Euroopa statistikast ja on ajaliselt asjakohased ning mida on vaja energialiidu olukorda käsitlevaks aruandeks, mille komisjon koostab Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitamiseks;

▼B

- e) käesoleva määruse kohaselt kogutud teabe levitamine, sh liikmesriikide leevendamispoliitikasuundi ja -meetmeid käsitleva andmebaasi ning kliimamuutuste mõju, nendega seotud haavatavust ja nendega kohanemist käsitleva kliimamuutustega kohanemise Euroopa veebisaidi haldamine ja ajakohastamine;
- f) liidu kasvuhoonegaaside inventuuri koostamiseks vajalike kvaliteeditagamis- ja -kontrollimenetluste läbiviimine;
- g) liidu kasvuhoonegaaside inventuuri ja inventuuriaruande koostamine;
- h) hinnangute koostamine seoses kasvuhoonegaaside riiklikes inventuuriandmetes esitamata andmetega;
- i) artiklis 38 osutatud ülevaatamise läbiviimine;
- j) liidu kasvuhoonegaaside ligikaudsete inventuuriandmete koondamine.

8. PEATÜKK

Lõppsätted*Artikkel 43***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 3 lõikes 5, artikli 15 lõikes 5, artikli 26 lõikes 6, artikli 37 lõikes 7 ja artikli 40 lõikes 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 24. detsembrist 2018. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne aja vahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 3 lõikes 5, artikli 15 lõikes 5, artikli 26 lõikes 6, artikli 37 lõikes 7 ja artikli 40 lõikes 4 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

▼B

6. Artikli 3 lõike 5, artikli 15 lõike 5, artikli 26 lõike 6, artikli 37 lõike 7 ja artikli 40 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*Artikkel 44***Komiteed**

1. Komisjoni abistab:
  - a) kliimamuutuste komitee seoses artikli 19 lõikes 5, artikli 26 lõikes 7, artikli 37 lõikes 6, artikli 38 lõikes 3 ja artikli 39 lõikes 3 osutatud küsimuste rakendamisega ning
  - b) energialiidu komitee seoses artikli 17 lõikes 4 ja artikli 33 lõikes 4 osutatud küsimuste rakendamisega.
2. Nimetatud komiteed on komiteed määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
3. Käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud kliimamuutuste komitee asub määruse (EL) nr 525/2013 artikli 26 kohaselt loodud komitee asemele.
4. Kui üks lõikes 1 osutatud komiteedest käsitleb horisontaalseid küsimusi ja ühismeetmeid, teavitab ta sellest teist lõikes 1 osutatud komiteed, et tagada poliitika järjepidevus ja maksimeerida sektorite vahelist sünergiat.
5. Iga liikmesriik määrab oma esindaja(d) kliimamuutuste komiteesse ja energialiidu komiteesse. Mõlema komitee esindajad kutsutakse teise komitee koosolekutele.
6. Käesolevale artiklile viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

▼M2*Artikkel 45***Läbivaatamine**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule kuue kuu jooksul pärast iga Pariisi kokkuleppe artikli 14 alusel kokku lepitud üleilmse kokkuvõtte tegemist aruande, milles käsitletakse käesoleva määruse toimimist, selle panust energialiidu juhtimisse ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamisse, edasiminekut 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide ning määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisel, energialiidu täiendavaid eesmarke ning kavandamis-, aruandlus- ja seiretegevust käsitlevate käesoleva määruse sätete vastavust muudele ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppega seotud liidu õigusaktidele või otsustele. Komisjon lisab aruannetele asjakohasel juhul seadusandlikud ettepanekud.

▼B*Artikkel 46***Direktiivi 94/22/EÜ muutmine**

Direktiivi 94/22/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 8 lõige 2 jäetakse välja.
- 2) Artikkel 9 jäetakse välja.

*Artikkel 47***Direktiivi 98/70/EÜ muutmine**

Direktiivi 98/70/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artiklit 7a muudetakse järgmiselt:
  - a) lõike 1 kolmanda lõigu punkt a asendatakse järgmisega:

„a) iga tarnitud kütuse- või energialiigi kogumaht ning“;
  - b) lõike 2 sissejuhatav osa asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid nõuavad, et tarnijad vähendaksid võimalikult sujuvalt elutsükli jooksul energiaühiku kohta tekkivate kasvuhoo- negaaside heitkoguseid kuni 10 % 31. detsembriks 2020, võrreldes nõukogu direktiivi (EL) 2015/652 II lisas esitatud kütuse alusstandardiga. See vähendamine hõlmab järgmist:“
- 2) Artikli 8 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Komisjon tagab, et vastavalt lõikele 3 esitatud teave tehakse asjakohaste vahenditega viivitamata kättesaadavaks.“

*Artikkel 48***Direktiivi 2009/31/EÜ muutmine**

Direktiivi 2009/31/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 27 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid esitavad iga nelja aasta järel komisjonile aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta, sealhulgas artikli 25 lõike 1 punktis b osutatud registri kohta. Esimene aruanne esitatakse komisjonile 30. juuniks 2011. Aruanne koostatakse komisjoni rakendusaktidega vastu võetud küsimustiku või vormi alusel. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Küsimustik või vorm saadetakse liikmesriikidele vähemalt kuus kuud enne aruande esitamise tähtaega.“
- 2) Artikli 38 lõige 1 jäetakse välja.

▼B*Artikkel 49***Määruse (EÜ) nr 663/2009 muutmise**

Määrust (EÜ) nr 663/2009 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 27 lõiked 1 ja 3 jäetakse välja.
- 2) Artikkel 28 jäetakse välja.

*Artikkel 50***Määruse (EÜ) nr 715/2009 muutmise**

Määruse (EÜ) nr 715/2009 artikkel 29 jäetakse välja.

*Artikkel 51***Direktiivi 2009/73/EÜ muutmise**

Direktiivi 2009/73/EÜ muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikkel 5 jäetakse välja.
- 2) Artikkel 52 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 52*

Aruandlus

Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande lisana üldise eduaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimateetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)“.

*Artikkel 52***Nõukogu direktiivi 2009/119/EÜ muutmise**

Direktiivi 2009/119/EÜ artikli 6 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Iga aasta 15. märtsiks saadab iga liikmesriik komisjonile kokkuvõtliku väljavõtte lõikes 1 osutatud varude registrist, näidates ära vähemalt registrisse kantud kriisivarude kogused ja laadi eelneva kalendriaasta viimase päeva seisuga.“

Artikkel 53

Direktiivi 2010/31/EL muutmine

Direktiivi 2010/31/EL muudetakse järgmiselt:

1) Artiklit 2a muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 sissejuhataav osa asendatakse järgmisega:

„1. Iga liikmesriik koostab pikaajalise renoveerimisstrateegia nii avaliku kui ka erasektori elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimise toetamiseks kogu riigis, et saavutada 2050. aastaks väga energiatõhus ja vähese CO₂-heittega hoonefond, hõlbustades olemasolevate hoonete kulutasuvat ümberehitamist liginullenergiahooneteks. Iga pikaajaline renoveerimisstrateegia hõlmab järgmist:“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„8. Liikmesriigi pikaajaline renoveerimisstrateegia esitatakse komisjonile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklis 3 osutatud lõpliku lõimitud riikliku energia- ja kliimakava osana. Erandina nimetatud määruse artikli 3 lõikest 1 tuleb käesoleva artikli lõike 1 kohane esimene pikaajaline renoveerimisstrateegia esitada komisjonile 10. märtsiks 2020.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)“.

2) Artikli 5 lõike 2 teisest lõigust jäetakse välja järgmine lause: „Aruanne võib sisalduda direktiivi 2006/32/EÜ artikli 14 lõikes 2 osutatud energiatõhususe tegevuskavades.“

3) Artikli 9 lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EL) 2018/1999 artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande osana iga nelja aasta järel teabe liikmesriikide edusammude kohta liginullenergiahoonete arvu suurendamisel. Kõnealuse esitatud teabe alusel koostab komisjon vajaduse korral tegevuskava ning annab soovitusi ja kavandab meetmeid vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 34, et suurendada kõnealuste hoonete arvu ning ergutada parimate tavade kasutamist seoses olemasolevate hoonete kulutasuva ümberehitamisega liginullenergiahooneteks.“

4) Artikli 10 lõiked 2 ja 3 jäetakse välja.

▼B

5) Artikli 14 lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Selline aruanne esitatakse komisjonile osana määruse (EL) 2018/1999 artiklis 3 osutatud liikmesriikide lõimitud riiklikest energia- ja kliimakavadest.“

6) Artikli 15 lõike 3 kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Selline aruanne esitatakse komisjonile osana määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 osutatud liikmesriikide lõimitud riiklikest energia- ja kliimakavadest.“

*Artikkel 54***Direktiivi 2012/27/EL muutmine**

Direktiivi 2012/27/EL muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikkel 4 jäetakse välja.
- 2) Artikli 18 lõike 1 punkt e jäetakse välja.
- 3) Artiklit 24 muudetakse järgmiselt:
  - a) lõiked 1, 3, 4, ja 11 jäetakse välja;
  - b) lõige 2 jäetakse välja.
- 4) XIV lisa jäetakse välja.

*Artikkel 55***Direktiivi 2013/30/EL muutmine**

Direktiivi 2013/30/EL artikli 25 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 (*) artiklis 26 osutatud iga-aastase aruandluse osana IX lisa punkti 3 kohase teabe.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1)“.

*Artikkel 56***Direktiivi (EL) 2015/652 muutmine**

Direktiivi (EL) 2015/652 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikli 5 lõige 1 asendatakse järgmisega:

▼B

„1. Liikmesriigid edastavad igal aastal 31. detsembriks komisjonile eelneva kalendriaasta andmed direktiivi 98/70/EÜ artikli 7a järgimise kohta vastavalt käesoleva direktiivi III lisa sätetele.“

2) I lisa 2. osa punkti 1 alapunkt h ja punktid 2, 3, 4 ja 7 jäetakse välja.

3) III lisa muudetakse järgmiselt:

a) punkt 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid esitavad punktis 3 loetletud andmed. Need andmed tuleb esitada igas liikmesriigis turule lastud kõigi kütuse- ja energialiikide kohta. Kui fossiilkütustega segatakse mitu biokütust, tuleb esitada teave iga biokütuse kohta.“;

b) punkti 3 alapunktid e ja f jäetakse välja.

4) IV lisa muudetakse järgmiselt:

a) järgmise teabe esitamise vormid esitatavate andmete järjepidevuse tagamiseks jäetakse välja:

— päritolu – üksiktarnijad,

— päritolu – tarnijaühendused,

— ostukoht;

b) märkuste punktid 8 ja 9 jäetakse välja.

*Artikkel 57***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (EL) nr 525/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021, kohaldades käesoleva määruse artiklis 58 esitatud üleminekusätteid, välja arvatud määruse (EL) nr 525/2013 artikli 26 lõige 1, mis tunnistatakse kehtetuks alates 24. detsembrist 2018. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt XIII lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 58***Üleminekusätted**

Erandina käesoleva määruse artiklist 57 kohaldatakse määruse (EL) nr 525/2013 artiklit 7 ning artikli 17 lõike 1 punkte a ja d jätkuvalt aruannete suhtes, mis sisaldavad nende artiklite kohaselt nõutud andmeid aastate 2018, 2019 ja 2020 kohta.

Määruse (EL) nr 525/2013 artikli 11 lõike 3 kohaldamist jätkatakse Kyoto protokolliga teise kohustusperioodi suhtes.

Määruse (EL) nr 525/2013 artikli 19 kohaldamist jätkatakse aastate 2018, 2019 ja 2020 kohta esitatud kasvuhoonegaaside inventuuri andmete ülevaatamise suhtes.

▼B

Määruse (EL) nr 525/2013 artikli 22 kohaldamist jätkatakse nimetatud artikliga nõutud aruande esitamise suhtes.

Ühtsuse ja õiguskindluse huvides ei takista käesolev määrus elektrienergiat ja ohuvalmidust elektrisektoris käsitlevates asjakohastes liidu valdkondlikes õigusaktides sätestatud erandite kohaldamist.

*Artikkel 59***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artiklit 40, artikli 53 lõikeid 2, 3 ja 4, artikli 54 lõike 3 punkti a, artikli 54 lõiget 4 ning artiklit 55 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

I LISA

LÕIMITUD RIIKLIKE ENERGIA- JA KLIIMAKAVADE ÜLDINE RAAMISTIK

1. osa

Üldine raamistik

A JAGU. RIIKLIK KAVA

---

1. ÜLEVAADE JA KAVA VÄLJATÖÖTAMISE PROTSESS

1.1. Kokkuvõte

- i) Kava poliitiline, majanduslik, keskkonnavalne ja sotsiaalne kontekst.
- ii) Energialiidu viit mõõdet hõlmav strateegia.
- iii) Ülevaatic tabel kava peamiste eesmärkide, poliitikasuundade ja meetmetega.

1.2. Ülevaade praegusest poliitilisest olukorrast

- i) Liikmesriikide ja liidu energiasüsteem ja riikliku kava poliitiline kontekst.
- ii) Energialiidu viie mõõtmega seotud praegused energia- ja kliimapolitikasuunad ja meetmed.
- iii) Peamised piiriülese tähtsusega küsimused.
- iv) Riikliku kliima- ja energiapolitika rakendamise haldusstruktuur.

1.3. Liikmesriikide ja liidu üksustega konsulteerimine ja nende kaasatus ning selle tulemus

- i) Liikmesriigi parlamendi kaasatus.
- ii) Kohalike ja piirkondlike ametiasutuste kaasatus.
- iii) Konsulteerimine sidusrühmadega, sh sotsiaalpartneritega, ning kodanikuühiskonna ja üldsuse kaasatus.
- iv) Konsulteerimine teiste liikmesriikidega.
- v) Komisjoni hõlmav järkjärguline protsess.

1.4. Piirkondlik koostöö kava ettevalmistamisel

- i) Elemendid, mis hõlmavad ühist või teiste liikmesriikidega kooskõlastatud kavandamist.
- ii) Selgitus, kuidas piirkondlikku koostööd on kavas arvesse võetud.

---

2. RIIKLIKUD EESMÄRGID

2.1. CO₂-heite vähendamise mõõde

2.1.1. Kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine⁽¹⁾

- i) Artikli 4 punkti a alapunktis 1 sätestatud elemendid.
- ii) Kui see on kohaldatav, muud riiklikud eesmärgid, mis on kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja olemasolevate pikaajaliste strateegiatega. Kui see on asjakohane aitamaks täita liidu üldist kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet, muud eesmärgid, sh sektoripõhised ja kohanemiseesmärgid, kui need on olemas.

⁽¹⁾ Tuleb tagada järjepidevus artikli 15 kohaste pikaajaliste strateegiatega.

▼B

2.1.2. Taastuenergia

- i) Artikli 4 punkti a alapunktis 2 sätestatud elemendid.
- ii) Eeldatav trajektoor, mis näitab ajavahemikul 2021–2030 igas sektoris (elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektor) tarvitava taastuenergia osakaalu lõppenergia tarbimises.
- iii) Eeldatavad trajektoorid iga sellise taastuenergiatehnoloogia kaupa, mida liikmesriik kavatseb kasutada taastuenergia üldise ja sektoripõhise 2021.–2030. aasta trajektoori saavutamiseks, sh eeldatav summaarne lõppenergia kogutarbimine tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa miljonites naftaekvi-valenttonnides ning kavandatav ülesseatud koguvõimsus (jagatuna uueks ja ajakohastatud võimsuseks) tehnoloogialahenduste ja sektorite kaupa megavattides.
- iv) Eeldatavad trajektoorid, mis näitavad nõudlust bioenergia järele, liigitatuna kütte-, elektri- ja transpordisektori kaupa, ning bioenergia pakkumist lähtematerjalide kaupa (eraldi omamaise toodangu ja impordi kohta). Metsa biomassi puhul hinnang, milles käsitletakse metsa biomassi allikat ja mõju maakasutuse ja metsanduse valdkonna neeldajale.
- v) Kui see on kohaldatav, muud riiklikud trajektoorid ja eesmärgid, sh pikaajalised ja sektoripõhised trajektoorid ja eesmärgid (nt taastuenergia osakaal kaugküttes, taastuenergia kasutus hoonetes, linnade, taastuenergiakogukondade ja oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbijate toodetav taastuenergia, reovee töötlemisel settest saadud energia).

2.2. Energiatõhususe mõõde

- i) Artikli 4 punktis b sätestatud elemendid.
- ii) Soovituslikud vahe-eesmärgid aastateks 2030, 2040 ja 2050, riigisisesele kehtestatud mõõdetavad arengunäitajad, eeldatava energiasäästu ja laiemal kasul tõeenduspõhine hinnang ja nende panus liidu energiatoõhususe eesmärkide saavutamisse, mis on esitatud riigi (avaliku ja erasektori) elamu- ja mitteeeluhoonete renoveerimise pikaajalise strateegia tegevuskavades kooskõlas direktiivi 2010/31/EL artikliga 2a.
- iii) Kui see on asjakohane, muud riiklikud eesmärgid, sh pikaajalised eesmärgid või strateegiad ja sektoripõhised eesmärgid, ning riiklikud eesmärgid sellistes valdkondades nagu energiatoõhusus transpordisektoris ning seoses kütmise ja jahutamisega.

2.3. Energiajulgeoleku mõõde

- i) Artikli 4 punktis c sätestatud elemendid.
- ii) Riiklikud eesmärgid, et suurendada energiaallikate mitmekesisust ja kolmandatest riikidest pärit energiatarbeid piirkondlike ja riiklike energiasüsteemide vastupanuvõime tõstmiseks.
- iii) Kui see on asjakohane, kolmandatest riikidest imporditavast energiast sõltumise vähendamisega seotud riiklikud eesmärgid, et suurendada piirkondlike ja riiklike energiasüsteemide vastupanuvõimet.

▼B

-
- iv) Riiklikud eesmärgid, mis on seotud riikliku energiasüsteemi paindlikkuse suurendamisega, eelkõige omamaiste energiaallikate kasutuselevõtu, tarbimiskaja ja energia salvestamise abil.
-

2.4. Energia siseturu mõõde

2.4.1. Elektrivõrkude omavaheline ühendatus

- i) Elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase, mille liikmesriik on 2030. aastaks eesmärgiks seadnud, võttes arvesse elektrivõrkude omavahelise ühendatuse 2030. aasta eesmärki, mis on vähemalt 15 %, koos strateegiaga, mis sisaldab 2021. aastast alates taset, mis on kindlaks määratud tihedas koostöös mõjutatud liikmesriikidega, võttes arvesse 2020. aasta eesmärki tagada võrkude 10 % omavaheline ühendatus ja järgmisi meetmete kiireloomulisuse näitajaid:

- 1) hindade erinevus hulgiturul, mis ületab soovitusliku künnise 2 €/MWh liikmesriikide, piirkondade või pakkumispiirkondade vahel;
- 2) võrkude ühenduste ülekande nimivõimsus on väiksem kui 30 % tippkoormusest;
- 3) võrkude ühenduste ülekande nimivõimsus on väiksem kui 30 % taastuvate energiaallikate ülesseatud tootmisvõimsusest.

Iga uue võrkude ühenduse puhul tuleb teha sotsiaalmajanduslik ja keskkonnaalane kulutõhususe analüüs ning ühenduse võib luua üksnes siis, kui potentsiaalne tulu ületab kulu.

2.4.2. Energia ülekande taristu

- i) Elektrienergia ja gaasi ülekande taristu põhiprojektid ja vajaduse korral moderniseerimisprojektid, mis on vajalikud energialiidu strateegia viie mõõtmega seotud eesmärkide saavutamiseks.
- ii) Kui see on kohaldatav, muud kavandatud peamised taristuprojektid kui ühishuviprojektid ⁽¹⁾.

2.4.3. Turgude lõimimine

- i) Energia siseturu muude aspektide, nt süsteemi paindlikkuse suurendamise (eelkõige seoses konkurentsipõhiste elektrihindade edendamise ja liitmisega (mille eesmärk on suurendada olemasolevate ühenduste kaubeldavat võimsust), arukate võrkude, koondamise, tarbimiskaja, salvestamise, hajatootmise, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismide ning reaalsajal edastatavate hinnasignaalidega seotud riiklikud eesmärgid, sh eesmärkide saavutamise ajakava.
- ii) Kui see on kohaldatav, riiklikud eesmärgid seoses taastuvenergia osalemise diskrimineerimise keelu, tarbimiskaja ja salvestamisega, sh koondamise kaudu kõigil energiaturgudel, sh nende eesmärkide saavutamise ajakava.
- iii) Kui see on kohaldatav, riiklikud eesmärgid seoses tagamisega, et tarbijad osalevad energiasüsteemis ning saavad kasu omatootmisest ja uutest tehnoloogiatest, sh arukatest arvestitest.

⁽¹⁾ Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrusega (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

▼B

-
- iv) Riiklikud eesmärgid, millega tagada elektrisüsteemi piisavus, ja energiasüsteemi paindlikkus taastuenergia tootmiseks, sh eesmärkide saavutamise ajakava.
  - v) Kui see on kohaldatav, riiklikud eesmärgid, millega tagatakse energiatarbijate kaitse ja energia jaemüügisektori konkurentsivõime suurendamine.

2.4.4. Raskused energia eest tasumisel

Kui see on kohaldatav, energiaostuvõimetusega seotud riiklikud eesmärgid, sh nende saavutamise ajakava.

2.5. Teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõde

- i) Energialiiduga seotud avaliku ja – kui need on olemas – erasektori teadusuuringuid ja innovatsiooni käsitlevad riiklikud rahastamis- ja muud eesmärgid ning vajaduse korral eesmärkide saavutamise ajakava.
- ii) Puhta energia tehnoloogia edendamisega seotud riiklikud 2050. aasta eesmärgid, kui need on olemas, ning vajaduse korral riiklikud eesmärgid, sh pikaajalised (2050), mis on seotud vähese CO₂-heitega tehnoloogia kasutuselevõtuga, sh suure energiakasutusega ja rohkesti CO₂-heidet tekitavate tööstussektorite CO₂-heite vähendamise ning vajaduse korral seonduva CO₂ transpordi ja säilitamise taristu tehnoloogia.
- iii) Kui see on kohaldatav, konkurentsivõimega seotud riiklikud eesmärgid.

3. POLIITIKASUUNAD JA MEETMED

3.1. CO₂-heite vähendamise mõõde

3.1.1. Kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine

▼M2

- i) Poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse määruse (EL) 2018/842 kohane eesmärk, millele on osutatud käesoleva jaos punktis 2.1.1, ning poliitikasuunad ja meetmed, mille eesmärk on järgida määrust (EL) 2018/841, ning mis hõlmavad kõiki peamisi heidet tekitavaid sektoreid ja sektoreid neeldajates sidumise suurendamiseks, pidades silmas määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimaneutraalsuse eesmärki.

▼B

- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas, kui see on asjakohane.
- iii) Ilma et see piiraks riigiabi eeskirjade kohaldatavust, rahastamismeetmed, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, kui see on asjakohane.

3.1.2. Taastuenergia

- i) Poliitikasuunad ja meetmed, millega saavutatakse riiklik panus liidu tasandi siduva 2030. aasta taastuenergiaeesmärgi saavutamiseks ning järgitakse artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud trajektoore ja, kui need on asjakohased või kättesaadavad, elemente, mis on esitatud käesoleva lisa punktis 2.1.2, sh sektori- ja tehnoloogiaspetsiifilised meetmed ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Nende meetmete kavandamisel võtavad liikmesriigid arvesse praeguste rajatiste olemus- ja ajakohastamispotentsiaali.

▼B

- ii) Kui see on asjakohane, piirkondliku koostöö erimeetmed ning soovi korral hinnanguline taastuvatest energiaallikatest toodetud energia üleliigne kogus, mida saaks üle kanda teistele liikmesriikidele, et saavutada riiklik panus ja järgida trajektoore, nagu on esitatud käesoleva lisa punktis 2.1.2.
- iii) Asjakohasusest lähtuvalt erimeetmed, mis on seotud rahalise toetusega, sh liidu toetusega ja liidu vahendite kasutamisega taastuvatest energiaallikatest energia tootmise ja sellise energia kasutamise edendamiseks elektri-, kütte- ja jahutus- ning transpordisektoris.
- iv) Kui see on kohaldatav lisavad liikmesriigid direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 6 lõike 4 kohaselt taastuvatest energiaallikatest elektri tootmiseks antud toetuse hindamise.
- v) Erimeetmed ühe või mitme kontaktpunkti loomiseks, haldusmenetluste täiustamiseks, teabe ja koolituse pakkumiseks ning elektritulepingute kasutuselevõtu lihtsustamiseks.

Kokkuvõtte tugiraamistiku alla kuuluvatest poliitikasuundadest ja meetmetest, mida liikmesriigid peavad kohaldama vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 21 lõikele 6 ja artikli 22 lõikele 5 eesmärgiga edendada ja hõlbustada omatootmise ja taastuvenergia kogukondade arengut.

- vi) Taastuvaid allikaid kasutavate kaugkütte- ja -jahutussüsteemide jaoks uue taristu ehitamise vajaduse hindamine.
- vii) Kui see on asjakohane, erimeetmed biomassist toodetud energia kasutamise edendamiseks, eelkõige uute biomassiresursside kasutuselevõtuks, võttes arvesse:
  - biomassiresursside, sh jätkusuutliku biomassi kättesaadavust: nii omamaine potentsiaal kui ka import kolmandatest riikidest;
  - biomassi muud kasutust teistes sektorites (põllumajandus ja metsapõhised sektorid) ning biomassi säästva tootmise ja kasutamise meetmeid.

3.1.3. Mõõtme muud elemendid

- i) Kui see on asjakohane, ELi heitkogustega kauplemise süsteemi mõjutavad riiklikud poliitikasuunad ja meetmed ning hinnang sellele, kuidas nendega täiendatakse ja kuidas need mõjutavad ELi heitkogustega kauplemise süsteemi.
- ii) Poliitikasuunad ja meetmed muude riiklike eesmärkide saavutamiseks, kui see on asjakohane.
- iii) Vähesese heitega liikuvust (sh transpordi elektrifitseerimine) hõlmavad poliitikasuunad ja meetmed.
- iv) Energiatootuste ja eelkõige fossiilkütuste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks kavandatud riiklikud poliitikasuunad, ajakavad ja meetmed, kui see on asjakohane.

3.2. Energiatõhususe määre

Kavandatud poliitikasuunad, meetmed ja programmid, millega viiakse ellu riiklikuid soovituslikke energiatõhususpanuseid aastaks 2030 ja muid punktis 2.2 osutatud eesmärke, sh hoonete energiatõhususe edendamiseks kavandatud meetmed ja vahendid (mh rahalised), eriti seoses järgmisega.

- i) Direktiivi 2012/27/EL artiklites 7a ja 7b ja artikli 20 lõikes 6 osutatud energiatõhususkohustuste süsteem ja alternatiivsed poliitikaameetmed, mis koostatakse vastavalt käesoleva määruse III lisale.

▼B

- ii) Riigi nii avaliku kui ka erasektori elamu- ja mitteeluhoonete renoveerimist toetav pikaajaline renoveerimisstrateegia ⁽¹⁾, sh kulutõhusat põhjalikku renoveerimist soodustavad poliitikasuunad, meetmed ja tegevused ning riigi hoonefondi halvimate tõhususnäitajatega segmentidele suunatud poliitikasuunad ja tegevused vastavalt direktiivi 2010/31/EL artiklile 2a.
- iii) Kirjeldus poliitikasuudadest ja meetmetest, mille eesmärk on energiateenuste edendamine avalikus sektoris, ning meetmetest, millega kõrvaldatakse energiatõhususlepingute ja muude energiatõhususteenuste mudelite kasutamist takistavad regulatiivsed ja mitteregulatiivsed tõkked ⁽²⁾.
- iv) Muud kavandatud poliitikasuunad, meetmed ja programmid, millega viiakse ellu riiklikuid soovituslikke energiatõhususpanuseid aastaks 2030 ja muid punktis 2.2 osutatud eesmärke (nt meetmed avaliku sektori hoonete eeskujul andva rolli ning energiatõhusate riigihangete edendamiseks, meetmed energiaauditite ja energiasuutimissüsteemide edendamiseks ⁽³⁾, tarbijatele suunatud teabe- ja koolitusmeetmed ⁽⁴⁾ ning muud meetmed energiatõhususe edendamiseks ⁽⁵⁾).
- v) Kui see on asjakohane, siis nende poliitikasuundade ja meetmete kirjeldus, millega edendatakse kohalike energiakogukondade rolli punktides i, ii, iii ja iv nimetatud poliitikasuundade ja meetmete elluviimisele kaasaaitamises.
- vi) Gaasi- ja elektritaristu energiatõhususe potentsiaali kasutamise meetmete väljatöötamise meetmete kirjeldus ⁽⁶⁾.
- vii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas, kui see on asjakohane.
- viii) Rahastamismeetmed, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine kõnealuses valdkonnas riigi tasandil.

3.3. Energiajulgeoleku mõõde ⁽⁷⁾

- i) Punktis 2.3 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed ⁽⁸⁾.
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas.
- iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.

3.4. Energia siseturu mõõde ⁽⁹⁾

3.4.1. Elektritaristu

- i) Poliitikasuunad ja meetmed, et saavutada artikli 4 punktis d sätestatud elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase.

⁽¹⁾ Vastavalt direktiivi 2010/31/EL artiklile 2a.

⁽²⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 18.

⁽³⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 8.

⁽⁴⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklitele 12 ja 17.

⁽⁵⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artiklile 19.

⁽⁶⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõikele 2.

⁽⁷⁾ Poliitikasuunad ja meetmed peavad kajastama energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

⁽⁸⁾ Tuleb tagada kooskõla Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määruse (EL) 2017/1938 (milles käsitletakse gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010; ELT L 280, 28.10.2017, lk 1) kohaste ennetusmeetmete kavade ja hädaolukorra lahendamise kavade ning määruse (EL) 2018/2001 [ettepanek COM(2016) 862, milles käsitletakse riskideks valmistatud elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ] kohaste riskivalmisolekukavadega.

⁽⁹⁾ Poliitikasuunad ja meetmed peavad kajastama energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet.

▼B

-
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas ⁽¹⁾.
  - iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.

3.4.2. Energia ülekande taristu

- i) Punktis 2.4.2 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed, sh erimeetmed ühishuviprojektide ja muude peamiste taristuprojektide elluviimiseks, kui see on asjakohane.
- ii) Piirkondlik koostöö selles valdkonnas ⁽²⁾.
- iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.

3.4.3. Turgude lõimimine

- i) Punktis 2.4.3 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed.
- ii) Meetmed, millega suurendatakse energiasüsteemi paindlikkust taastuenergia tootmiseks, näiteks arukad võrgud, koondatavus, tarbimiskaja, salvestamine, hajatootmine, jaotamise, ümberjaotamise ja piiramise mehhanismid ning reaajas edastatavad hinnasignaalid, sh päeviseste turgude liitmise ja piiriüleste tasakaalustamisturgude kasutuselevõtt.
- iii) Kui see on asjakohane, meetmed, millega tagatakse taastuenergia mittediskrimineeriv osalus, tarbimiskaja ja salvestamine, sh koondamise abil, kõigil energiaturgudel.
- iv) Poliitikasuunad ja meetmed tarbijate (eriti haavatavate või, kui see on asjakohane, energiaostuvõimetute tarbijate) kaitsmiseks ning energia jaeturu konkurentsivõime suurendamiseks.
- v) Tarbimiskaja võimaldamise ja arendamise meetmete kirjeldus, sealhulgas meetmed, mille puhul kasutatakse tariife dünaamilise hinnakujunduse toetamiseks ⁽³⁾.

3.4.4. Energiaostuvõimetus

- i) Kui see on asjakohane, poliitikasuunad ja meetmed punktis 2.4.4 esitatud eesmärkide saavutamiseks.

3.5. Teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõde

- i) Punktis 2.5 sätestatud elementidega seotud poliitikasuunad ja meetmed.
  - ii) Kui see on asjakohane, koostöö teiste liikmesriikidega selles valdkonnas, sh vajaduse korral teave selle kohta, kuidas SET-kava eesmärged ja poliitikasuundi kajastatakse riiklikus kontekstis.
  - iii) Kui see on asjakohane, rahastamismeetmed kõnealuses valdkonnas riigi tasandil, sh liidu toetus ja liidu vahendite kasutamine.
-

⁽¹⁾ Muud kui määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud ühishuviprojektide piirkondlikud rühmad.

⁽²⁾ Muud kui määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud ühishuviprojektide piirkondlikud rühmad.

⁽³⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõikele 8.

▼B

B JAGU. ANALÜÜTILINE ALUS ⁽¹⁾4. PRAEGUNE OLUKORD NING OLEMASOLEVAID POLIITIKASUUNDI JA MEETMEID HÕLMAVAD PROGNOOSID ⁽²⁾ ⁽³⁾

4.1. Energiasüsteemi ja kasvuhoonegaaside heite arengut mõjutavate peamiste välistegurite prognoositav areng

- i) Makromajanduslikud prognoosid (SKP ja rahvastiku kasv).
- ii) Energiasüsteemi ja kasvuhoonegaaside heidet eeldatavasti mõjutavad valdkondlikud muutused.
- iii) Globaalsed energiasuundumused, fossiilkütuste rahvusvaheline hind, ELi heitkogustega kauplemise süsteemi CO₂-hind.
- iv) Tehnoloogiakulude areng.

4.2. CO₂-heite vähendamise mõõde

4.2.1. Kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine

- i) Kasvuhoonegaaside praeguse heite suundumused ja neeldajad ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga ja suundumused jõupingutuste jagamise valdkonnas ja maakasutuse ja metsanduse sektorites ning eri energiasektorites.
- ii) Olemasolevate riiklike ja liidu poliitikasuundade ja meetmete alusel koostatavad prognoosid valdkondlike arengusuundade kohta vähemalt kuni 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta).

4.2.2. Taastuvenergia

- i) Taastuvenergia praegune osakaal summaarses lõppenergia tarbimises ja eri sektorites (kütte- ja jahutus-, elektri- ning transpordisektor) ning tehnoloogiate lõikes igas kõnealusel sektoris.
- ii) Olemasolevate poliitikasuundade alusel koostatavad soovituslikud arenguprognoosid 2030. aasta kohta (pidades silmas väljavaadet 2040. aastani).

4.3. Energiatõhususe mõõde

- i) Primaar- ja lõppenergia praegune tarbimine majanduses ja sektorites (sh tööstus-, eluaseme-, teenuste ja transpordisektor) kaupa.
- ii) Tõhusa koostootmise ning tõhusa kaugkütte ja -jahutuse kasutamise praegune potentsiaal ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Kava B jaos esitatavate näitajate ja muutujate üksikasjalik loetelu on esitatud 2. osas.

⁽²⁾ Praegune olukord kajastab riikliku kava esitamise kuupäeva (või kõige hilisemat kuupäeva). Olemasolevad poliitikasuunad ja meetmed hõlmavad rakendatud ja vastu võetud poliitikasuundi ja meetmeid. Vastuvõetud poliitikasuunad ja meetmed on poliitikasuunad ja meetmed, mille kohta on riikliku kava esitamise kuupäevaks tehtud valitsuse ametlik otsus ning mida on kindlalt kohustatud rakendama. Rakendatud poliitikasuunad ja meetmed on poliitikasuunad ja meetmed, mis vastavad lõimitud riikliku energia- ja kliimakava või lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande esitamise kuupäeval ühele või mitmele järgmisele tingimusele: jõus on otsekohalduvad liidu õigusaktid või riiklikud õigusaktid, kehtestatud on üks või mitu vabatahtlikku kokkulepet, eraldatud on finantsvahendid, kaasatud on inimressursid.

⁽³⁾ Välistegurite valimisel võib lähtuda eeldustest, mis on esitatud ELi 2016. aasta võrdlusstenaariumis või muus järgnevas poliitikastenaariumis samade muutujate kohta. Olemasolevate poliitikasuundade ja meetmete ja mõjuhinnangute alusel riiklike prognooside koostamisel võib lisaks kasu olla liikmesriigipõhistest tulemustest, mis on esitatud ELi 2016. aasta võrdlusstenaariumis ja järgnevates poliitikastenaariumides.

⁽⁴⁾ Vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 14 lõikele 1.

▼B

iii) Primaar- ja lõppenergia tarbimist igas sektoris kuni vähemalt 2040. aastani (sh 2030. aastal) hõlmavad prognoosid, võttes arvesse olemasolevaid energiatõhususe poliitikasuundi, meetmed ja kavasad, millele on osutatud punkti 1.2. alapunktis ii ⁽¹⁾.

iv) Riiklike arvutuste kohane energiatõhususe miinimumnõuete kuluoptimaalne tase vastavalt direktiivi 2010/31/EL artiklile 5.

4.4. Energiajulgeoleku mõõde

i) Praegune energiaallikate jaotus, omamaised energiaallikad, sõltumine imporditavast energiast, sh asjakohased riskid.

ii) Olemasolevate poliitikasuundade ja meetmete alusel koostatavad arenguprognoosid vähemalt kuni 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta).

4.5. Energia siseturu mõõde

4.5.1. Elektrivõrkude omavaheline ühendatus

i) Elektrivõrkude omavahelise ühendatuse tase ja peamised ühendused ⁽²⁾.

ii) Ühenduste laiendamise vajaduste prognoosid (sh 2030. aasta kohta) ⁽³⁾.

4.5.2. Energia ülekande taristu

i) Olemasoleva elektri ja gaasi ülekande taristu põhitunnused ⁽⁴⁾.

ii) Ühenduste laiendamise vajaduse prognoosid kuni vähemalt 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta) ⁽⁵⁾.

4.5.3. Elektri- ja gaasiturud, energiahinnad

i) Elektri- ja gaasiturude praegune olukord, sh energiahinnad.

ii) Olemasolevate poliitikasuundade ja meetmete alusel koostatavad arenguprognoosid vähemalt kuni 2040. aastani (sh 2030. aasta kohta).

4.6. Teadusuuringute, innovatsiooni ja konkurentsivõime mõõde

i) Vähesese CO₂-heitega tehnoloogia sektori praegune olukord ja, niivõrd kui see on võimalik, positsioon maailmaturul (seda tuleks analüüsida liidu või ülemaailmsel tasandil).

ii) Avaliku ja, kui need on kättesaadavad, erasektori teadustöö ja innovatsiooniga seotud praegused kulud seoses vähesese CO₂-heitega tehnoloogiaga ning praegune patentide ja teadlaste arv.

iii) Kolm peamist hinnakomponenti (energia, võrk, maksud) moodustavate praeguste hinnaelementide osadeks jaotamine.

iv) Energiatoetuste, sh fossiilkütuste toetuse kirjeldus.

⁽¹⁾ See praeguse olukorra jätkumise võrdlusprognoos on alus lõpp- ja primaarenergia tarbimise 2030. aasta eesmärgile, millele osutatud punktis 2.3, ning ümberarvutusteguritele.

⁽²⁾ Viide ülevaadetele, milles käsitletakse olemasolevat ülekandetaristut põhivõrguettevõtjate kaupa.

⁽³⁾ Viide riiklikele võrguarengukavadele ja põhivõrguettevõtjate piirkondlikele investeerimiskavadele.

⁽⁴⁾ Viide ülevaadetele, milles käsitletakse olemasolevat ülekandetaristut põhivõrguettevõtjate kaupa.

⁽⁵⁾ Viide riiklikele võrguarengukavadele ja põhivõrguettevõtjate piirkondlikele investeerimiskavadele.

▼ **B**5. KAVANDATAVATE POLIITIKASUUNDADE JA MEETMETE MÕJU HINDAMINE ⁽¹⁾

5.1. Punkti 3 kohaste kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete mõju energiasüsteemile ning kasvuhoonegaaside heitele ja nende neeldajatele, sh võrdlus olemasolevaid poliitikasuundi ja meetmeid hõlmavate prognoosidega (nagu on kirjeldatud punktis 4).

- i) Energiasüsteemi, kasvuhoonegaaside ja neeldajate prognoosid ja kui see on asjakohane, direktiivi (EL) 2016/2284 kohased õhusaasteainete heite arengu prognoosid lähtuvalt kavandatavatest poliitikasuundadest ja meetmetest, mis hõlmavad kuni vähemalt kümnet aastat pärast kavaga hõlmatud ajavahemikku (sh kavaga hõlmatud ajavahemiku viimase aasta kohta), sh asjakohased liidu poliitikasuund ja meetmed.
- ii) Hinnang, milles käsitletakse poliitikasuundade koostoimet (olemasolevate ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete vahel ühe poliitikamõõtmepiires ning olemasolevate ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete vahel eri mõõtmepiires) kuni kavaga hõlmatud ajavahemiku vähemalt viimase aastani, eelkõige selleks, et luua kindel arusaam energiatõhususe/energiasäästu poliitika mõjust energiasüsteemi suurusele ning vähendada energiavarustusse tehtavate investeeringute ebaõnnestumise ohtu.
- iii) Hinnang, milles käsitletakse olemasolevate ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete koostoimet ning nende koostoimet liidu kliima- ja energiapoliitika meetmetega.

5.2. Punkti 3 kohaste kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete makromajanduslik mõju ja niivõrd, kui see on võimalik, mõju tervisele, keskkonnale, tööhõivele ja haridusele, oskustele ning sotsiaalmõju, sh õiglase ülemineku aspektid (kulude ja tulude ning kulutõhususe seisukohast) kuni kavaga hõlmatud ajavahemiku vähemalt viimase aastani, sh võrdlus olemasolevaid poliitikasuundi ja meetmeid hõlmavate prognoosidega.

5.3. Investeeringuvajaduste ülevaade

- i) Olemasolevad investeeringuvahendid ja kavandatavate poliitikasuundade ja meetmetega seotud tulevaste investeeringute prognoosid.
- ii) Sektori või turu riskitegurid või takistused riiklikus või piirkondlikus kontekstis.
- iii) Täiendava avaliku sektori rahalise toe või avalike vahendite analüüs, et täita punktis ii määratletud lüngad.

5.4. Punkti 3 kohaste kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete mõju teistele liikmesriikidele ja piirkondlikule koostööle kuni kavaga hõlmatud ajavahemiku vähemalt viimase aastani, sh võrdlus olemasolevaid poliitikasuundi ja meetmeid hõlmavate prognoosidega.

- i) Mõju naaberliikmesriikide ja teiste piirkonna liikmesriikide energiasüsteemile võimalikult suures ulatuses.
- ii) Mõju energiahindadele, kommunaalteenustele ja energiaturgude loomimisele.
- iii) Kui see on asjakohane, mõju piirkondlikule koostööle.

▼ **M2**

5.5. Kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete panus määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamises

⁽¹⁾ Kavandatavad poliitikasuund ja meetmed on arutlusel olevad variandid, mille vastuvõtmine ja rakendamine pärast riikliku kava esitamise kuupäeva on reaalsetel tingimustel võimalik. Seepärast peavad punkti 5.1.i kohased vastavad prognoosid hõlmama rakendatud ja vastuvõetud poliitikasuundi ja meetmeid (olemasolevate poliitikasuundade ja meetmetega prognoosid) ning ka kavandatavaid poliitikasuundi ja meetmeid.

▼B**2. osa**

Riikliku kava B jaos esitatavate näitajate ja muutujate üksikasjalik loetelu ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ ⁽⁴⁾

Järgmised näitajad, muutujad ning energiabilansid ja -näitajad tuleb esitada riikliku kava B jaos „Analüütiline alus“, kui neid kasutatakse:

1. Üldised näitajad ja muutujad

- 1) Rahvaarv [miljonites].
- 2) SKP [miljonites eurodes].
- 3) Valdkondlik kogulisandväärtus (sh peamised tööstussektorid, ehitus-, teenuste ja põllumajandussektor) [miljonites eurodes].
- 4) Leibkondade arv [tuhandetes].
- 5) Leibkonna suurus [elanikud/leibkonnad].
- 6) Leibkondade kasutada olev sissetulek [eurodes].
- 7) Reisijakilomeetrite arv: kõik transpordiviisid, st jagatuna maantee- (autod ja bussid võimaluse korral eraldi), raudtee-, õhu- ja siseveetranspordi kaupa (kui see on asjakohane) [miljonites reisijakilomeetrites].
- 8) Kaubaveo tonnkilomeetrite arv: kõik transpordiviisid, v.a rahvusvaheline merevedu, st jagatuna maantee-, raudtee-, õhu- ja siseveetranspordi kaupa (siseveeteed ja riigisisene merevedu) [miljonites tonnkilomeetrites].
- 9) Rahvusvahelised nafta, gaasi ja söe impordi hinnad [EUR/GJ või euro/toe], mis tuginevad komisjoni soovitudele.
- 10) ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kohane CO₂-hind [euro/LHÜ], mis tugineb komisjoni soovitudele.
- 11) Hinnanguline euro ja USA dollari vahetuskurss (kui see on asjakohane) [euro/vääring ja USD/vääring].
- 12) Kütte kraadpäevade arv (Heating Degree Days, HDD).
- 13) Jahutuse kraadpäevade arv (Cooling Degree Days, CDD).
- 14) Peamiste asjakohaste tehnoloogialahenduste modelleerimiseks kasutatavad eeldatavad tehnoloogiakulud.

2. Energiabilansid ja -näitajad

2.1. Energiavarustus

- 1) Omamaine toodang kütuseliikide kaupa (kõik energiatooted, mida toodetakse suurtes kogustes) [ktoe].
- 2) Netoimport kütuseliikide kaupa (sh elekter ja jaotatuna ELi-siseseks ja ELi-väliseks netoimpordiks) [ktoe].

⁽¹⁾ Ajavahemikku 2021–2030 hõlmava kava puhul: 4. ja 5. jaos tuleb esitada loetelus oleva iga näitaja/muutuja kohta suundumus aastatel 2005–2040 (2005–2050, kui see on asjakohane), sh aasta 2030. kohta, viieaastaste intervallidena. Tuleb näidata, millised näitajad põhinevad välistel eeldustel ja millised modelleerimistulemustel.

⁽²⁾ Esitatavad andmed ja prognoosid peavad võimalikult suures ulatuses tuginema Eurostati andmetele ja meetoditele, mida kasutatakse Euroopa statistika esitamiseks asjakohaste valdkondlike õigusaktide raames, ning olema nende andmete ja meetoditega kooskõlas, kuna Euroopa statistika on peamine statistikaallikas, mida kasutatakse aruandluseks ja seireks kasutatava statistika esitamiseks vastavalt määrusele (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta.

⁽³⁾ Märkus: kõik prognoosid tuleb teha püsivhindade alusel (2016. aasta on lähteaasta).

⁽⁴⁾ Komisjon esitab prognooside peamiste näitajate kohta soovitusel, mis hõlmavad vähemalt nafta, gaasi ja söe impordihindu ning ELi heitkogustega kauplemise süsteemi CO₂-hindu.

▼B

- 3) Sõltuvus kolmandatest riikidest pärinevast impordist [%].
- 4) Peamised impordiallikad (riigid) peamiste energiakandjate (sh gaas ja elekter) puhul.
- 5) Sisemaine kogutarbimine kütuseliigi allikate kaupa (sh tahked kütused, kõik energiatooted: süsi, toornafta ja naftasaadused, maagaas, tuumaenergia, elekter, soojusenergia, taastuvad energiaallikad, jäätmed) [ktoe].

2.2. Elekter ja soojus

- 1) Elektritoodangu kogumaht [GWh].
- 2) Elektritoodangu kogumaht kütuste kaupa (kõik energiatooted) [GWh].
- 3) Soojuse ja energia koostootmise osakaal elektri ja soojuse kogutootmises [%].
- 4) Elektritootmise võimsus allikate kaupa, sh kasutuselt kõrvaldamine ja uued investeeringud [MW].
- 5) Soojuselektrijaamade soojustoodang.
- 6) Elektri ja soojuse koostootmisjaamade soojustoodang, sealhulgas tööstuslik heitsoojus.
- 7) Piiriülene gaasi ja elektri ülekande võimsus [elektri puhul on määratlus kooskõlas käimasolevate aruteludega, võttes aluseks eesmärgi saavutada 15 % ühendatus] ja selle prognoositav kasutusmäär.

2.3. Muundamissektor

- 1) Soojuselektrijaamas kasutatav sisendkütus (sh tahke kütus, nafta, gaas) [ktoe].
- 2) Muudes muundamisprotsessides kasutatav sisendkütus [ktoe].

2.4. Energiatarbimine

- 1) Primaar- ja lõppenergia tarbimine [ktoe].
- 2) Lõppenergia tarbimine sektorite (sh tööstus-, eluaseme-, teenindus-, põllumajandus ja transpordisektor (sh jagatuna võimaluse korral reisijate- ja kaubaveoks)) kaupa [ktoe].
- 3) Lõppenergia tarbimine kütuste kaupa (kõik energiatooted) [ktoe].
- 4) Lõpptarbimine mitteenergeetiliseks otstarbeks [ktoe].
- 5) Primaarenergia mahukus kogu majanduses (primaarenergia tarbimine SKP kohta [toe/euro]).
- 6) Lõppenergia mahukus sektorite (sh tööstus-, eluaseme-, teenindus- ja transpordisektor (sh jagatuna võimaluse korral reisijate- ja kaubaveoks)) kaupa.

2.5. Hind

- 1) Elektri hind kasutussektori liikide (eluaseme-, tööstus-, teenindussektor) kaupa.
- 2) Riiklik kütuse jaehind (sh maksud, allikate ja sektorite kaupa) [euro/ktoe].

▼B

- 2.6. Investeeringud
- Investeeringukulud energia muundamise, tarne-, ülekande- ja jaotussektorites.
- 2.7. Taastuenergia
- 1) Taastuvatest energiaallikatest toodetud lõppenergia summaarne tarbimine ja taastuenergia osakaal summaarses lõppenergia tarbimises ning sektorite (elekter, kütmine ja jahutamine, transport) ja tehnoloogialiikide kaupa.
  - 2) Taastuvatest energiaallikatest toodetud elekter ja soojus hoonetes. See hõlmab, kui need on kättesaadavad, liigitatud andmeid solaar-fotoelektriliste süsteemide, solaar-soojussüsteemide, biomassi, soojuspumpade, maasoojussüsteemide ja muude mittesentraalsete taastuenergiasüsteemide toodetud, tarbitud ja võrku edastatud energia kohta.
  - 3) Kui see on asjakohane, muud riiklikud trajektoovid, sh pikaajalised või sektoripõhised trajektoovid (toidupõhiste ja täiustatud biokütuste osakaal, taastuenergia osakaal kaugküttes ning taastuenergia, mille on tootnud linnad ja taastuenergiakogukonnad).
3. Kasvuhoonegaaside heite ja sidumisega seotud näitajad
- 1) Kasvuhoonegaaside heite poliitikavaldkondade (ELi heitkogustega kauplemise süsteem, jõupingutuste jagamine ning maakasutus ja metsandus) kaupa.
  - 2) Kasvuhoonegaaside heite IPCC sektorite ja gaaside kaupa (vajaduse korral jaotatuna sellise sektori heiteks, mida hõlmab ELi heitkogustega kauplemise süsteem, ja sellise sektori heiteks, mida hõlmab jõupingutuste jagamist käsitlev otsus) [CO₂-ekvivalenttonnides].
  - 3) Kogu majanduse CO₂-mahukus [CO₂-ekvivalenttonnid/SKP].
  - 4) CO₂-heitega seotud näitajad:
    - a) omamaise elektri- ja soojustootmise kasvuhoonegaaside heitemahukus [CO₂-ekvivalenttonnid/MWh];
    - b) kasvuhoonegaaside heitemahukus lõppenergia tarbimise puhul sektorite kaupa [CO₂-ekvivalenttonnid/toe].
  - 5) Muud kui CO₂-heitega seotud näitajad:
    - a) põllumajandusloomad: piimakari [1 000 looma], muu kui piimakari [1 000 looma], lambad [1 000 looma], sead [1 000 looma], kodulinnud [1 000 lindu];
    - b) sünteetiliste väetiste kasutamisest tulenev lämmastik [kt lämmastikku];
    - c) sõnniku kasutamisest tulenev lämmastik [kt lämmastikku];
    - d) lämmastikku siduvatest põllukultuuridest tulenev lämmastik [kt lämmastikku];
    - e) põllukultuuride jääkides sisalduv lämmastik, mis on mulda tagasi viidud [kt lämmastikku];
    - f) turvasmulla harimise ala [hektarites];
    - g) tahkete olmejäätmete tekitamine;
    - h) prügilasse ladestatavad tahked olmejäätmed;
    - i) taaskasutatud CH₄ osakaal kogu prügilates toodetud CH₄-st [%].

II LISA

**RIIKLIKUD PANUSED SEoses TAASTUVATEST
ENERGIAALLIKATEST TOODETUD ENERGIA OSAKAALUGA
SUMMAARSES LÖPPENERGIA TARBIMISES AASTAL 2030**

1. Järgmine soovituslik valem esitab artikli 5 lõike 1 punkti e alapunktides i–v loetletud objektiivsed kriteeriumid, millest igaüks on väljendatud protsendipunktides:
  - a) liikmesriigi 2020. aasta riiklik siduv eesmärk, mis on sätestatud direktiivi (EL) 2018/2001 I lisas esitatud tabeli kolmandas veerus;
  - b) kindlasummaline makse (C_{Flat});
  - c) SKP-l elaniku kohta põhinev makse (C_{GDP});
  - d) potentsiaalil põhinev makse ($C_{Potential}$);
  - e) liikmesriigi ühendatuse taset kajastav makse ($C_{Interco}$).
2. C_{Flat} on kõikide liikmesriikide puhul sama. Kõikide liikmesriikide C_{Flat} kokku annab 30 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.
3. C_{GDP} määratakse liikmesriikidele vastavalt Eurostati poolt riigi elaniku kohta esitatava SKP indeksi suhtele liidu keskmisesse näitajasse ajavahemikul 2013–2017, väljendatuna ostujõu standardis; seejuures on iga liikmesriigi indeksi ülemmäär 150 % liidu keskmisest. Kõikide liikmesriikide C_{GDP} kokku annab 30 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.
4. $C_{Potential}$ jaotatakse liikmesriikide vahel lähtuvalt erinevusest ühelt poolt liikmesriigi taastuenergia osakaalu 2030. aastal, nagu see on esitatud PRIMES stsenaariumis, ja teiselt poolt riiklike siduvate eesmärkide vahel aastaks 2020. Kõikide liikmesriikide $C_{Potential}$ kokku annab 30 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.
5. $C_{Interco}$ määratakse liikmesriikidele vastavalt riigi elektriühenduste osakaalu indeksi suhtele liidu keskmisesse näitajasse aastal 2017, mõõdetuna netoedas-tamisvõimsuse ja kogu installeeritud tootmisvõimsuse suhtarvuna; seejuures on iga liikmesriigi elektriühenduste osakaalu indeksi ülemmäär 150 % liidu keskmisest. Kõikide liikmesriikide $C_{Interco}$ kokku annab 10 % erinevusest liidu 2030. ja 2020. aasta eesmärkide vahel.

III LISA

TEATAMINE LIHKMESRIIGI MEETMETEST JA MEETODITEST, MILLEGA RAKENDATAKSE DIREKTIIVI 2012/27/EL ARTIKLIT 7

Direktiivi 2012/27/EL V lisa punkti 5 kohaselt teatavad liikmesriigid komisjonile üksikasjaliku meetodika kõnealuse direktiivi artiklites 7a ja 7b ning artikli 20 lõikes 6 osutatud energiatõhususkohustuste süsteemide käitamiseks ja alternatiivsete poliitikameetmete kasutamiseks.

1. Arvutus, mis näitab, millises ulatuses täidetakse ajavahemikus 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 energiasäästunõuet, näidates, kuidas võetakse arvesse järgmisi elemente:
  - a) lõpliku aastase energiatarbimise keskmine kõige viimase kolmeaastase ajavahemikujoooksul enne 1. jaanuari 2019 [ktoe];
  - b) kogu saavutatav kumulatiivne lõpptarbimise energiasääst [ktoe], vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 1 punktile b;
  - c) lõppenergia tarbimise arvutamisel kasutatud andmed ja nende andmete allikad, sh alternatiivsete statistiliste allikate kasutamise põhjendus ning sellest kasutamisest tulenev mis tahes erinevus (kui kasutatakse muid kui Eurostati allikaid);
2. Liikmesriigid, kes otsustavad kasutada direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõikes 2 osutatud mis tahes võimalust, esitavad ka oma arvutuse kogu ajavahemiku 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 jooksul täidetava energiasäästunõude ulatuse kohta, näidates, kuidas on arvesse võetud ka järgmisi elemente:
  - a) enda aastase säästu määr;
  - b) enda arvutamise lähtestsenaarium ja transpordis täielikult või osaliselt kasutatav energia, mida ei ole arvutuses arvesse võetud [ktoe];
  - c) ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 arvutatud kumulatiivne energiasääst (enne direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktides b–g osutatud valikute kohaldamist) [ktoe];
  - d) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõigetes 2 ja 3 ja lõike 4 punktides b–g osutatud valikute kohaldamine:
    - i) direktiivi 2003/87/EÜ I lisa loetletud tööstuslike tegevusalade puhul lõppenergia tarbimine [ktoe], mis on kooskõlas direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktiga b arvutustest välja jäetud;
    - ii) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti c kohane energiasääst [ktoe], mis on saavutatud energia muundamise, jaotuse ja ülekande sektorites, sealhulgas töhusa kaugkütte ja -jahutuse taristus;
    - iii) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti d kohane energiasääst [ktoe], mis tuleneb üksikmeetmetest, mida on rakendatud alates 31. detsembrist 2008 ja mis avaldavad jätkuvalt mõju 2020. aastal ja pärast seda;
    - iv) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti e kohane energiasääst [ktoe], mis tuleneb poliitilistest meetmetest, kui on võimalik tõendada, et kõnealuste poliitikameetmete tulemuseks on ajavahemikul 1. jaanuar 2018 kuni 31. detsember 2020 ellu viidud individuaalsed meetmed, millega saavutatakse energiasääst pärast 31. detsembrit 2020;

▼B

- v) vastaval direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktile f energia [ktoe], mis on toodetud hoonete välispinnal ja hoonete sees oma tarbeks poliitikameetmete tulemusel, millega edendatakse uute taastu-venerialahenduste paigaldamist;
  - vi) energiasääst [ktoe], mis ületab ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 nõutavat energiasäästu, mida liikmesriigid võivad direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti g kohaselt võtta arvesse kohustuste täitmisel ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030;
  - e) kogu kumulatiivne energiasääst (pärast direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punktides b–g osutatud võimaluste rakendamist).
3. Poliitikameetmed direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 1 kohase energiasäästunõude saavutamiseks
- 3.1. Direktiivi 2012/27/EL artiklis 7a osutatud energiatõhususkohustuste süsteemid:
- a) energiatõhususkohustuste süsteemi kirjeldus;
  - b) eeldatav kumulatiivne ja aastane sääst ning kohustusperioodi(de) kestus;
  - c) kohustatud isikud ja nende vastutus;
  - d) sihtsektorid;
  - e) meetmega ette nähtud toetuskõlblikud meetmed;
  - f) teave direktiivi 2012/27/EL järgmiste sätete kohaldamise kohta:
    - i) kui see on asjakohane, erimeetmed, energia eest tasumise raskustega kodumajapidamistes saavutatava säästu osakaal kooskõlas artikli 7 lõikega 11;
    - ii) energiateenuseosutaja või muu kolmanda isiku poolt saavutatud energiasääst kooskõlas artikli 7a lõike 6 punktiga a;
    - iii) ülekandmine ja mahaarvamine kooskõlas artikli 7a lõike 6 punktiga b;
  - g) kui see on asjakohane, teave energiasäästuga kauplemise kohta.
- 3.2. Direktiivi 2012/27/EL artiklis 7b ja artikli 20 lõikes 6 osutatud alternatiivsed meetmed (v.a maksustamine):
- a) poliitikameetme liik;
  - b) poliitikameetme lühikirjeldus, sh iga teatatud poliitikameetme ülesehitus;
  - c) iga meetme kogu eeldatav kumulatiivne ja aastane sääst ja/või vaheperioodide energiasääst;
  - d) avaliku sektori rakendusasutused, osalevad või volitatud isikud ning nende vastutus poliitikameetme(te) rakendamisel;
  - e) sihtsektorid;
  - f) meetmega ette nähtud toetuskõlblikud meetmed;
  - g) kui see on asjakohane, energia eest tasumise raskustele keskenduvad konkreetsed poliitikameetmed või üksikmeetmed.
- 3.3. Teave maksustamismeetmete kohta:

▼B

- a) maksustamismeetme lühikirjeldus;
  - b) maksustamismeetme kestus;
  - c) avaliku sektori rakendusasutus;
  - d) meetme eeldatav kumulatiivne ja aastane sääst;
  - e) sihtsektorid ja maksumaksjate segment;
  - f) arvutusmeetod, sealhulgas, milliseid hinnaelastsusi kasutatakse ning kuidas need on kujundatud, vastavalt direktiivi 2012/27/EL V lisa punktile 4.
4. Arvutusmeetodid direktiivi 2012/27/EL artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaselt teatatud meetmete puhul (v.a maksustamismeetmed):
- a) kasutatud mõõtmismeetodid, millele on osutatud direktiivi 2012/27/EL V lisa punktis 1;
  - b) energiasäästu väljendamise meetod (primaar- või lõppenergia sääst);
  - c) meetmete eluiga, määr, millele vastavalt sääst aja jooksul kahaneb ja säästu eluea arvesse võtmiseks kasutatav lähenemisviis;
  - d) arvutusmeetodi lühikirjeldus, sh kuidas tagatakse säästu täiendavus ja olulisus ning milliseid meetodeid ja võrdlusaluseid eeldatava ja suhtelise säästu määramiseks kasutatakse;
  - e) teave selle kohta, kuidas käsitletakse meetmete ja üksikmeetmete võimalikku kattuvust, et hoida ära energiasäästu kahekordselt arvutamist;
  - f) kliimaerinevused ja kasutatud lähenemisviis, kui need on asjakohased.
5. Seire ja kontroll:
- a) seire- ja kontrollisüsteemi ning kontrollimenetluse lühikirjeldus;
  - b) avaliku sektori rakendusasutus ning selle peamised seire- ja kontrollisüsteemiga seotud vastutusosalad seoses energiatõhususkohustuste süsteemiga või alternatiivsete meetmetega;
  - c) seire ja kontrolli sõltumatus kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest;
  - d) energiatõhususe suurendamise meetmete statistiliselt oluline osakaal ning esindusliku valimi kindlaks määramisel kasutatud osakaal ja kriteeriumid;
  - e) kohustatud isikute aruandluskohustused (iga kohustatud isiku või isikute allkategoriat sääst ja kogu süsteemi kohane sääst);
  - f) energiatõhususkohustuste süsteemi ja alternatiivsete meetmete raames (igal aastal) saavutatud energiasäästu avaldamine;
  - g) teave liikmesriikide õiguses sisalduvate karistuste kohta, mida kohaldatakse eeskirjade mittetäitmise korral;
  - h) teave poliitiliste meetmete kohta, mis on ette nähtud juhuks, kui edusammud ei ole rahuldavad.

*IV LISA***PIKAAJALISTE STRATEEGIATE ÜLDINE RAAMISTIK**

1. ÜLEVAADE JA STRATEEGIATE VÄLJATÖÖTAMISE PROTSESS
  - 1.1. Kokkuvõte
  - 1.2. Õiguslik ja poliitiline kontekst
  - 1.3. Avalik konsultatsioon
2. SISUKORD
  - 2.1. ÜLDKOGUS, MILLE VÕRRA ON KASVUHOONEGAASIDE HEIDET VÄHENDATUD JA NENDE NEELDAJATES SIDUMIST SUURENDATUD
    - 2.1.1. 2050. aastani kavandatud heite vähendamine ja sidumise suurendamine
    - 2.1.2. Riiklikud eesmärgid aastani 2030 ja pärast seda, kui need on olemas, ning soovituslikud vahe-eesmärgid aastateks 2040 ja 2050
    - 2.1.3. Kohanemispoliitika ja -meetmed
  - 2.2. TAASTUVENERGIA
    - 2.2.1. Niivõrd, kui see on võimalik, eeldatav tõenäoline taastuvenergia osakaal lõppenergia tarbimises aastaks 2050
  - 2.3. ENERGIATÕHUSUS
    - 2.3.1. Niivõrd, kui see on võimalik, eeldatav tõenäoline energiatarbimine aastaks 2050
  - 2.4. SEKTORISPETSIIFILINE SEONDUV SISU
    - 2.4.1. Energiasüsteem
      - 2.4.1.1. Kavandatud või tõenäoline tuleviku heitkoguste trajektor või ulatus
      - 2.4.1.2. Energiatõhususe, nõudluse paindlikkuse ja energiatarbimise peamiste tegurite üldine kirjeldus ja nende areng alates 2021. aastast ja pärast seda
    - 2.4.2. Tööstus
      - 2.4.2.1. Eeldatav heite vähendamine sektorite ja energianõudluse kaupa
      - 2.4.2.2. Üldine ülevaade I lisa 1. osa A jao punktis 2.1 kirjeldatud CO₂-heite vähendamise poliitikast, olemasolevatest kavadest ja meetmetest
    - 2.4.3. Transport
      - 2.4.3.1. Eeldatavad heitkogused ja energiaallikad transpordiliikide kaupa (nt sõidua autod ja kaubikud, maanteetransport raskeveokitega, laevandus, lennundus, raudteetransport)
      - 2.4.3.2. CO₂-heite vähendamise valikud
    - 2.4.4. Põllumajandus ja maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (maakasutus ja metsandus)
      - 2.4.4.1. Niivõrd, kui see on võimalik, eeldatavad heitkogused allikate ja kasvuhoonegaaside kaupa
      - 2.4.4.2. Kavandatavad heitkoguste vähendamise võimalused
      - 2.4.4.3. Seosed põllumajandus- ja maaelu arengu poliitikaga

▼B

3. RAHASTAMINE
  - 3.1. Vajalike investeeringute prognoos
  - 3.2. Sellekohased teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuse poliitikaasuunad ja meetmed
4. SOTSIAAL-MAJANDUSLIKE ASPEKTIDE MÕJU HINDAMINE
5. LISAD (VAJADUSE KORRAL)
  - 5.1. Modelleerimise (sh prognooside) ja/või analüüsi, näitajate jne üksikasjad

V LISA

KASVUHOONEGAASIDE INVENTUURI TEAVE

1. osa

Artikli 26 lõikes 3 osutatud aruannetes esitatav teave:

- a) käesoleva lisa 2. osas loetletud kasvuhooonegaaside inimtekkeline heide ning määruse (EL) 2018/842 artikli 2 lõikes 1 osutatud kasvuhooonegaaside inimtekkeline heide aasta X-2 kohta;
- b) andmed süsinikmonooksiidi (CO), vääveldioksiidi (SO₂), lämmastikoksiidide (NO_x) ja lenduvate orgaaniliste ühendite inimtekkelise heide kohta, mis on kooskõlas direktiivi (EL) 2016/2284 artikli 8 kohaselt juba esitatud andmetega, aasta X-2 kohta;
- c) teave aasta X-2 kohta maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tuleneva kasvuhooonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja CO₂ neeldajates sidumise kohta kooskõlas käesoleva lisa 3. osas esitatud meetoditega. Need andmed on asjakohased ka seoses määruse (EL) 2018/841 artikli 14 kohase vastavusaruandega;
- d) mis tahes muudatused teabes, millele viidatakse punktides a, b ja c seoses aastatega, mis jäävad asjakohase baasaasta või -perioodi ja aasta X-3 vahele, ning nende muudatuste põhjused;
- e) käesoleva lisa 4. osas sätestatud näitajaid käsitlev teave aasta X-2 kohta;
- f) aasta X-1 kohta kokkuvõtlik teave määruse [ ] [ESR] artikli 5 ja määruse (EL) 2018/842 artiklite 12 ja 13 kohaselt tehtud ülekandmise kohta;
- g) teave selliste meetmete kohta, mida on võetud hinnanguliste inventuuriandmete parandamiseks, eelkõige inventuuri osades, mille suhtes on pärast eksperdiülevaatusi tehtud muudatusi või soovitusi;
- h) selliste tõendatud heitkoguste tegelik või hinnanguline jaotumine kasvuhooonegaaside riikliku inventuuri allikakategooriate vahel, mille on käitajad teatanud vastavalt direktiivile 2003/87/EÜ, ning kõnealuste tõendatud heitkoguste suhe kogu nendes allikakategooriates esitatud kasvuhooonegaaside heitesse, aasta X-2 kohta;
- i) kui see on asjakohane, aasta X-2 kohta selliste kontrollide tulemused, mis on läbi viidud selleks, et kontrollida kooskõla kasvuhooonegaaside inventuurides esitatud heite ja direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt teatatud tõendatud heitkoguse vahel;
- j) kui see on asjakohane, aasta X-2 kohta selliste kontrollide tulemused, mis on läbi viidud selleks, et kontrollida kooskõla kasvuhooonegaaside inventuuride koostamisel heite hindamiseks kasutatud andmete ja järgmiste andmete vahel:
  - i) direktiivi (EL) 2016/2284 kohaste õhusaasteainete inventuuride koostamisel kasutatavad andmed;
  - ii) vastavalt määruse (EL) nr 517/2014 artikli 19 lõikele 1 ja VII lisale esitatavad andmed;
  - iii) vastavalt määruse (EÜ) nr 1099/2008 artiklile 4 ja B lisale esitatavad energiaalased andmed;
- k) riikliku inventuurisüsteemi muudatuste kirjeldus, kui neid on tehtud;
- l) riikliku registri muudatuste kirjeldus, kui neid on tehtud;
- m) teave kvaliteedi tagamist ja kontrolli käsitleva liikmesriigi kava kohta, mõõtemääramatust käsitlev üldhinnang, täielikkust käsitlev üldhinnang ning muu teave kasvuhooonegaaside riiklikus inventuuriaruandes, mis on vajalik kasvuhooonegaaside liidu inventuuriaruande koostamiseks;

▼M4

n) teave:

- i) selle kohta, kas liikmesriik kavatseb kasutada määruse (EL) 2018/842 artikli 5 lõigetes 4 ja 5 osutatud paindlikkusmeetmeid, lisades võimaluse korral teabe koguste, ülekandmise liigi ja eeldatava hinnavaheemiku kohta;
- ii) määruse (EL) 2018/842 artikli 5 lõike 6 kohase tulude kasutamise kohta;
- iii) selle kohta, kas liikmesriik kavatseb kasutada määruse (EL) 2018/842 artikli 7 lõikes 1 osutatud paindlikkusmeetmeid.

▼B

Liikmesriik võib taotleda erandit esimese lõigu punktist c, et kohaldada käesoleva lisa 3. osas sätestatud meetodist erinevat meetodit, kui nõutavat meetodi parandamist ei suudeta saavutada õigeaegselt, et seda ajavaheemiku 2021–2030 kasvuhoonegaaside inventuurides arvesse võtta, või kui meetodi parandamisega seotud kulud oleksid asjaomaste süsiniku talletajatega seotud heite ja sidumise ebaolulisuse tõttu sellise heite ja sidumise arvestuse parandatud meetodi kohaldamisest saadud kasuga võrreldes ebaproportsionaalselt suured. Liikmesriigid, kes soovivad seda erandit kasutada, esitavad komisjonile 2020. aasta 31. detsembriks oma põhjendatud taotluse, kuhu on märgitud tähtaeg, millest alates võib parandatud meetodeid rakendada hakata, kavandatud alternatiivne meetod või mõlemad, ning hinnangu, kus on ära näidatud võimalik mõju arvestuse täpsusele. Komisjon võib taotleda täiendava teabe esitamist konkreetse, mõistliku ajavaheemiku jooksul. Komisjon teeb erandi, kui ta leiab, et taotlus on õigustatud. Kui komisjon jätab taotluse rahuldamata, põhjendab ta oma otsust.

2. osa

Tuleb hõlmata järgmised kasvuhoonegaasid:

süsinikdioksiid (CO₂);

metaan (CH₄)

dilämmastikoksiid (N₂O);

väävelheksafluoriid (SF₆);

lämmastiktrifluoriid (NF₃);

fluorosüvesinikud (HFCd):

— HFC-23 CHF₃

— HFC-32 CH₂F₂

— HFC-41 CH₃F

— HFC-125 CHF₂CF₃

— HFC-134 CHF₂CHF₂

— HFC-134a CH₂FCF₃

— HFC-143 CH₂FCHF₂

— HFC-143a CH₃CF₃

— HFC-152 CH₂FCH₂F

— HFC-152a CH₃CHF₂

— HFC-161 CH₃CH₂F

— HFC-227ea CF₃CHF₂CF₃

— HFC-236cb CF₃CF₂CH₂F

— HFC-236ea CF₃CHF₂CHF₂

— HFC-236fa CF₃CH₂CF₃

— HFC-245fa CHF₂CH₂CF₃

— HFC-245ca CH₂FCF₂CHF₂

— HFC-365mfc CH₃CF₂CH₂CF₃

— HFC-43-10mee CF₃CHF₂CHF₂CF₃ või (C₅H₂F₁₀)

▼ B

perfluorosüivesinikud (PFCd):

- PFC-14, perfluormetaan, CF₄;
- PFC-116, perfluoroetaan, C₂F₆;
- PFC-218, perfluoropropan, C₃F₈;
- PFC-318, perfluorotsüklobutaan, c-C₄F₈;
- perfluorotsüklopropan c-C₃F₆;
- PFC-3-1-10, perfluorobutaan, C₄F₁₀;
- PFC-4-1-12, perfluoropentaan, C₅F₁₂;
- PFC-5-1-14, perfluoroheksaan, C₆F₁₄;
- PFC-9-1-18, C₁₀F₁₈

▼ M3**3. osa****Seire- ja aruandlusmeetodid maakasutuse ja metsanduse sektoris**

Maakasutuse ja metsanduse sektori seireks ja aruandluseks kasutavad liikmesriigid geograafiliselt täpseid andmeid maakasutuse muutuse kohta kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhonegaaside riiklike inventuuride kohta. Komisjon annab liikmesriikidele piisavat tuge ja abi, et tagada kogutud andmete järjepidevus ja läbipaistvus. Liikmesriike julgustatakse uurima koostoimet ja võimalusi aruandluse konsolideerimiseks muude asjakohaste poliitikavaldkondadega ning püüdma koostada selliseid kasvuhonegaaside inventuure, mis võimaldavad koostalitlusvõimet asjakohaste elektrooniliste andmebaaside ja geoinfosüsteemidega, sealhulgas:

- a) direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 29 lõikes 4 määratletud suure süsinikuvaruga maa-alasid hõlmavate maakasutusüksuste seire süsteem;
- b) seire süsteem selliste kaitsealuste maakasutusüksuste, mis on määratletud kui maa, mis kuulub ühte või mitmesse järgmistest kategooriatest:
  - suure elurikkusega maa, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 29 lõikes 3;
  - nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ⁽¹⁾ artikli 4 kohaselt ühenduse jaoks oluliseks alaks kinnitatud alad ja erikaitsealaks määratud alad ning väljaspool neid asuvad maaüksused, mille suhtes kohaldatakse kõnealuse direktiivi artikli 6 lõigete 1 ja 2 kohaseid kaitsemeetmeid, et täita alade kaitse-eesmärke;
  - direktiivi 92/43/EMÜ IV lisas loetletud liikide paljunemis- ja puhkepaigad, mille suhtes kohaldatakse kõnealuse direktiivi artikli 12 kohaseid kaitsemeetmeid;
  - direktiivi 92/43/EMÜ I lisas loetletud looduslikud elupaigad ja direktiivi 92/43/EMÜ II lisas loetletud liikide elupaigad, mis asuvad väljaspool ühenduse tähtsusega alasid või erikaitsealasid ning mis aitavad kaasa nende elupaikade ja liikide soodsa kaitsestaatuse saavutamisele vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 2 või mille suhtes võib kohaldada ennetus- ja parandusmeetmeid vastavalt direktiivile 2004/35/EÜ ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnastatusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56).

▼ M3

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁽¹⁾ artikli 4 kohaselt klassifitseeritud erikaitsealad ja väljaspool neid asuvad maaüksused, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2009/147/EÜ artikli 4 ja direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 2 kohaseid kaitsemeetmeid, et täita alade kaitse-eesmärke;
  - maaüksused, mille suhtes kohaldatakse selliste lindude kaitse meetmeid, mille kohta on direktiivi 2009/147/EÜ artikli 12 kohaselt teatatud, et need ei ole turvalises seisundis, eesmärgiga täita kõnealuse direktiivi artikli 4 lõike 4 teises lauses sätestatud nõuet, et tuleb püüda vältida elupaikade saastamist ja kahjustamist, või täita kõnealuse direktiivi artiklis 3 sätestatud nõuet, et tuleb säilitada ja hoida linnuliikide elupaikade piisav mitmekesisus ja suurus;
  - muud elupaigad, mille liikmesriik määrab direktiivides 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ sätestatutega samaväärseks otstarbeks;
  - maaüksused, mille suhtes kohaldatakse meetmeid, mis on vajalikud, et kaitsta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ⁽²⁾ artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktis iii osutatud pinnaveekogude ökoloogilist seisundit ja tagada, et see ei halvene;
  - looduslikud lammid või üleujutusvee hoidmiseks kasutatavad alad, mis on liikmesriikide kaitse all seoses üleujutusrisiki maandamisega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2007/60/EÜ⁽³⁾;
  - liikmesriikide poolt kaitsealade eesmärkide saavutamiseks määratud kaitsealad;
- c) selliste taastamist vajavate maakasutusüksuste seire süsteem, mis on määratletud kui maa, mis kuulub ühte või mitmesse järgmistest kategooriatest:
- eespool punktis b kirjeldatud ühenduse tähtsusega alad ja erikaitsealad ning väljaspool neid asuvad maaüksused, mille puhul on kindlaks tehtud, et need vajavad taastamis- või asendusmeetmeid, mille eesmärk on täita ala kaitse-eesmärke;
  - direktiivi 2009/147/EÜ artikli 4 lõikes 2 osutatud või I lisas loetletud metslinnuliikide elupaigad, mis asuvad väljaspool erikaitsealad ja mille puhul on kindlaks tehtud, et need vajavad taastamismeetmeid seoses direktiivi 2009/147/EÜ kohaldamisega;
  - direktiivi 92/43/EMÜ I lisas loetletud looduslikud elupaigad ja selle direktiivi II lisas loetletud liikide elupaigad, mis asuvad väljaspool ühenduse tähtsusega alasid või erikaitsealad ning mille puhul on kindlaks tehtud, et need vajavad taastamismeetmeid direktiivi 92/43/EMÜ kohase soodsa kaitsestaatuse saavutamiseks, või on kindlaks tehtud, et need vajavad parandusmeetmeid direktiivi 2004/35/EÜ artikli 6 tähenduses;
  - alad, mille puhul on liikmesriigis kohaldatava looduse taastamise kava kohaselt kindlaks tehtud, et need vajavad taastamist, või mille suhtes kohaldatakse meetmeid nende seisundi halvenemise vältimiseks;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (ELT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta direktiiv 2007/60/EÜ üleujutusrisiki hindamise ja maandamise kohta (ELT L 288, 6.11.2007, lk 27).

▼ **M3**

- maaüksused, mille suhtes kohaldatakse meetmeid, mis on vajalikud, et taastada direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktis iii osutatud pinnaveekogude hea ökoloogiline seisund, või meetmeid, mis on vajalikud, et taastada selliste veekogude väga hea ökoloogiline seisund, kui see on seadusega nõutav;
- maaüksused, mille suhtes kohaldatakse märgalade loomise ja taastamise meetmeid, nagu on osutatud direktiivi 2000/60/EÜ VI lisa B osa punktis vii;
- alad, mis vajavad ökosüsteemi taastamist, et saavutada ökosüsteemi hea seisund kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2020/852 ⁽¹⁾;

d) järgmiste suure kliimarisikiga maakasutusüksuste seire süsteem:

- alad, mille eest makstakse määruse (EL) 2018/841 artikli 13b lõigete 5 ja 6 alusel kompensatsiooni;
- direktiivi 2007/60/EÜ artikli 5 lõikes 1 osutatud alad;
- liikmesriikide riiklikus kohanemisstrateegias kindlaks määratud suure loodusliku ja inimtegevusest tingitud ohuga alad, mille suhtes kohaldatakse kliimaga seotud katastroofiohu vähendamise meetmeid;

e) mulla süsinikuarude seire süsteem, mis kasutab muu hulgas iga-aastaseid maakasutuse statistilise raamuuringu (LUCAS) andmekogumeid.

Kasvuhoonegaaside inventuur võimaldab andmevahetust ja andmete integreerimist elektrooniliste andmebaaside ja geoinfosüsteemide vahel, et hõlbustada nende võrreldavust ja üldsuse juurdepääsu.

Ajavahemikuks 2021–2025 kasutavad liikmesriigid vähemalt 1. määramistasandi meetodeid kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta, välja arvatud sellise süsiniku talletaja puhul, mille arvele langeb vähemalt 25 % heitest või sidumisest allika või neeldaja kategoorias, mis on liikmesriigi riiklikus inventuurisüsteemis prioriteediks seatud, sest selle kohta esitatud hinnangul on märkimisväärne mõju riigi kasvuhoonegaaside heite summaarsetele inventuuriandmetele seoses heite ja sidumise absoluuttasemega, heite ja sidumise suundumustega või maakasutuskategooriate heite ja sidumise määramatusega, mispuhul kasutatakse vähemalt 2. määramistasandi meetodeid kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

Alates kasvuhoonegaaside inventuuri esitamisest 2028. aastal kasutavad liikmesriigid vähemalt 2. määramistasandi meetodeid kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta, kusjuures võimalikult varakult ja hiljemalt alates kasvuhoonegaaside inventuuri esitamisest 2030. aastal kohaldavad liikmesriigid kõigi süsiniku talletajaga seotud heite ja sidumise hinnangute puhul, mis puudutavad alasid, mis hõlmavad suure süsinikuaruga maakasutusüksusi, millele on osutatud punktis a, alasid, mis hõlmavad kaitsealuseid või taastamisel olevaid maakasutusüksusi, millele on osutatud punktides b ja c, ning alasid, mis hõlmavad tulevikus suure kliimarisikiga maakasutusüksusi, millele on osutatud punktis d, 3. määramistasandi meetodeid kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

Olenemata eelmisest lõigust, kui punktides a-d loetletud kategooria alla kuuluv ala moodustab vähem kui 1 % liikmesriigi teatatud majandatava maa pindalast, kasutavad liikmesriigid vähemalt 2. määramistasandi meetodeid kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2006. aasta suunistega kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride kohta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

▼ B

4. osa.

Inventuuri näitajad

Näitaja nimi	Näitaja
ÜLEKANNE B0	<p>Avalike elektrijaamade ning oma tarbeks tootjate elektrijaamade CO₂ eriheitekogused, t/TJ</p> <p>Avalike soojuselektrijaamade ja oma tarbeks tootjate soojuselektrijaamade CO₂ heitekogused, kt, jagatud kõigi toodetega – avalike ja oma tarbeks tootjate soojuselektrijaamade kogutoodang, PJ</p>
ÜLEKANNE E0	<p>Oma tarbeks tootjate ettevõtete CO₂ eriheitekogused, t/TJ</p> <p>Oma tarbeks tootjate CO₂ heitekogused, kt, jagatud oma tarbeks tootjate soojuselektrijaamade kõigi toodetega, PJ</p>
TÖÖSTUS A1.1	<p>CO₂ kogumahukus – raua- ja terasetööstus, t/mln eurot</p> <p>Raua- ja terasetööstuse summaarsed CO₂ heitekogused, kt, jagatud kogulisandväärtusega – raua- ja terasetööstus</p>
TÖÖSTUS A1.2	<p>Energiaga seotud CO₂-mahukus – keemiatööstus, t/mln eurot</p> <p>Energiaga seotud CO₂ heitekogused keemiatööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – keemiatööstus</p>
TÖÖSTUS A1.3	<p>Energiaga seotud CO₂-mahukus – klaasi-, keraamika- ja ehitusmaterjalide tööstus, t/mln eurot</p> <p>Energiaga seotud CO₂ heitekogused klaasi-, keraamika- ja ehitusmaterjalide tööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – klaasi-, keraamika- ja ehitusmaterjalide tööstus</p>
TÖÖSTUS A1.4	<p>Energiaga seotud CO₂-mahukus – toiduaine-, joogi- ja tubakatööstus, t/mln eurot</p> <p>Energiaga seotud CO₂ heitekogused toiduaine-, hoogi- ja tubakatööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – toiduaine-, joogi- ja tubakatööstus, mln eurot (EÜ95)</p>
TÖÖSTUS A1.5	<p>Energiaga seotud CO₂-mahukus – paberi- ja trükitööstus, t/mln eurot</p> <p>Energiaga seotud CO₂ heitekogused paberi- ja trükitööstuses, kt, jagatud kogulisandväärtusega – paberi- ja trükitööstus, mln eurot (EÜ95)</p>
MAJAPIDAMISED A0	<p>Ruumide kütmisega seotud CO₂ eriheitekogused kodumajapidamistes, t/m²</p> <p>Ruumide kütmisega seotud CO₂ heitekogused kodumajapidamistes, jagatud püsikasutusega eluasemete pörandapinnaga, mln m²</p>

▼ B

Näitaja nimi	Näitaja
TEENUSED B0	Ruumide kütmisega seotud CO ₂ eriheitekogused kaubandus- ja institutsioonilises sektoris, kg/m ² Ruumide kütmisega seotud CO ₂ heitekogused kaubandus- ja institutsioonilises sektoris, kt, jagatud teenindushoonete põrandapinnaga, mln m ²
TRANSPORT B0	Diiselmootoriga sõiduautode CO ₂ eriheitekogused, g/100 km
TRANSPORT B0	Bensiinimootoriga sõiduautode CO ₂ eriheitekogused, g/100 km

▼B*VI LISA***TEAVE KASVUHOONEGAASIDE HEITEGA SEOTUD
POLIITIKASUUNDADE JA MEETMETE KOHTA**

Artikli 18 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) kirjeldus poliitikasuundi ja meetmeid või meetmerühmi ning kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärineva heite ja nende neeldajates sidumise prognoose käsitleva riikliku aruandlusüsteemi kohta, mis on kehtestatud artikli 39 lõike 1 alusel, või teave sellesse süsteemi pärast kirjelduse esitamist tehtud muudatuste kohta;
- b) artiklis 15 osutatud pikaajaliste strateegiate puhul asjakohased muudatused ning kõnealuste strateegiate rakendamise edusammud;
- c) teave riiklike poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade kohta ning selliste liidu poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade rakendamise kohta, mis piiravad või vähendavad kasvuhoonegaaside inimtekkelistest allikatest pärinevat heidet või suurendavad nende neeldajates sidumist, esitatuna sektorite kaupa V lisa 2. osas loetletud kasvuhoonegaaside või gaasirühmade (HFCd ja PFCd) kohta. Kõnealusel teabes viidatakse kohaldatavatele ja asjakohastele riiklikele või liidu poliitikasuundadele ning see sisaldab järgmist:
  - i) poliitika või meetme eesmärk ning lühikirjeldus;
  - ii) poliitikavahendi liik;
  - iii) poliitika või meetme või meetmerühma rakendamise hetkeseis;
  - iv) näitajad, mida kasutatakse edusammude seireks ja hindamiseks aja jooksul;
  - v) võimaluse korral kvantitatiivne hinnang selle kohta, kuidas poliitika või meede mõjutab kasvuhoonegaaside allikatest pärinevat heidet ja nende sidumist neeldajates, esitades selle järgmiselt:
    - üksikute poliitikasuundade ja meetmete või nende rühmade mõju kliimamuutuste leevendamisele käsitleva eelhindamise tulemused. Hinnangud esitatakse nelja järjestikuse aasta kohta, mis lõppevad numbriga 0 või 5 ja järgnevad vahetult aruandeaastale, kusjuures tehakse vahet direktiiviga 2003/87/EÜ, määrusega (EL) 2018/842 ja määrusega (EL) 2018/841 hõlmatud kasvuhoonegaaside heitel;
    - üksikute poliitikasuundade ja meetmete või nende rühmade mõju kliimamuutuste leevendamisele käsitleva järelhindamise tulemused, kui need on kättesaadavad, kusjuures tehakse vahet direktiiviga 2003/87/EÜ, määrusega (EL) 2018/842 ja määrusega (EL) 2018/841 hõlmatud kasvuhoonegaaside heitel;
  - vi) kättesaadavad hinnangud poliitikasuundade ja meetmetega seotud prognoositud kulu ja kasu ning poliitikasuundade ja meetmetega seoses tehtud kulutuste ja nendest tegelikult saadud kasu kohta;
  - vii) kõik olemasolevad viited riiklike poliitikasuundade ja meetmete kulu ja mõju käsitlevatele hinnangutele, teabele selliste liidu poliitikasuundade ja meetmete rakendamise kohta, millega piiratakse või vähendatakse kasvuhoonegaaside allikatest pärinevat heidet või nende neeldajates sidumist, ning aluseks olevatele tehnilistele aruannetele;
  - viii) hinnang sellele, mil määral poliitikasuund või meede aitab saavutada määruse (EL) 2021/1119⁺ artikli 2 lõikes 1 sätestatud liidu kliimaneutraalsuse eesmärki ja täita käesoleva määruse artiklis 15 osutatud pikaajalist strateegiat;

▼M2**▼B**

- d) teave selliste lisapoliitikasuundade ja -meetmete või meetmerühmade kohta, mis on kavandatud kasvuhoonegaaside heite piiramiseks rohkem kui on ette nähtud kohustustega, mis tulenevad määrusest (EL) 2018/842 ja määrusest (EL) 2018/841;
- e) teave selle kohta, kuidas on omavahel seotud punkti c kohaselt teatatud eri poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade ning kuidas need poliitikasuundade ja meetmete või meetmerühmade aitavad saavutada eri prognoosistenaariume.

*VII LISA***TEAVE KASVUHOONEGAASIDE HEITEGA SEOTUD PROGNOOSIDE KOHTA**

Artikli 18 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) meetmeteta prognoosid, kui need on olemas, ning meetmetega prognoosid ja, kui need on olemas, lisameetmetega prognoosid;
- b) kasvuhoonegaaside heite prognoosid kokku ning eraldi hinnangud direktiiviga 2003/87/EÜ ja määrusega (EL) 2018/842 hõlmatud heiteallikatest pärit kasvuhoonegaaside heite kohta ning määruse (EL) 2018/841 kohased heiteprognoosid allikate ja neeldajate kaupa;
- c) artikli 18 lõike 1 punkti a alusel kindlaks määratud poliitikasuundade ja meetmete mõju. Kui selliseid poliitikasuundi ja meetmeid ei ole arvesse võetud, märgitakse see selgelt ära ning selgitatakse põhjuseid;
- d) prognooside jaoks tehtud tundlikkusanalüüsi tulemused ning teave kasutatud mudelite ja näitajate kohta;
- e) kõik asjakohased viited hinnangutele ja tehnilistele aruannetele, mis toetavad artikli 18 lõikes 4 osutatud prognoose.

VIII LISA

**TEAVE RIIKLIKE KOHANEMISMEETMETE, ARENGURIIKIDELE
ANTAVA RAHALISE JA TEHNOLOOGIAALASE ABI NING
ENAMPAKKUMISTULUDE KOHTA****1. osa****Kohanemismeetmeid käsitlev aruandlus**

Artikli 19 lõike 1 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) peamised kohanemiseesmärgid ja kohanemise institutsiooniline raamistik;
- b) kliimamuutuste prognoosid, sh äärmuslikud ilmastikuolud, kliimamuutuste mõju, kliimatundlikkust käsitlev hinnang ning riskid ja peamised kliimaohud;
- c) kohanemissuutlikkus;
- d) kohanemiskavad ja -strateegiad;
- e) seire- ja hindamisraamistik;
- f) rakendamisel saavutatud edu, sh head tavad ja juhtimisalased muutused.

2. osa**Arenguriikidele antavat abi käsitlev aruandlus**

Artikli 19 lõike 3 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) teave aastaks X-1 ettenähtud ja väljamakstud rahalise abi kohta, sh:
  - i) kvantitatiivne teave liikmesriigi avaliku sektori ja kaasatud rahaliste vahendite kohta. Teave finantsvoogude kohta tuleb esitada nn Rio marke-rite (kliimamuutuste mõju leevendamise ja sellega kohanemisega seotud abi kohta) ning muude OECD arenguabi komitees kasutusele võetud jälgimissüsteemide alusel;
  - ii) kvalitatiivne metoodiline teave, millega selgitatakse kvantitatiivse teabe arvutamiseks kasutatud meetodit, sh andmete kvantitatiivse esitamise meetodi selgitus ja kui see on asjakohane, muu teave mis tahes arvand-mete kindlaksmääramisel kasutatud määratluste ja meetodite kohta, eelkõige seoses kaasatud finantsvoogude kohta esitatud teabega;
  - iii) olemasolev teave liikmesriikide tegevuse kohta seoses avalikust sektorist rahastatavate arenguriike hõlmavate tehnosiirde ja suutlikkuse suurenda-mise projektidega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames, sh teave selle kohta, kas siirdatud tehnoloogiat või suutlikkuse suurendamise projekti kasutati kliimamuutuste mõju leevendamiseks või sellega koha-nemiseks, ning tehnoloogia vastuvõtnud riik, abi suurus, kui seda on võimalik esitada, ja siirdatud tehnoloogia või suutlikkuse suurendamise projekti liik;
- b) aastat X ja järgnevaid aastaid käsitlev kättesaadav teave abi kavandatud andmise kohta, sh teave kavandatud tegevuse kohta seoses avalikust sektorist rahastatavate arenguriike hõlmavate tehnosiirde või suutlikkuse suurendamise projektidega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames ning siirdatava tehnoloogia ja suutlikkuse suurendamise projektide kohta, samuti selle kohta,

▼B

kas siirdatavat tehnoloogiat või suutlikkuse suurendamise projekti on kavas kasutada kliimamuutuste mõju leevendamiseks või sellega kohanemiseks, ning tehnoloogia vastuvõtnud riik, abi suurus ning siirdatud tehnoloogia või suutlikkuse suurendamise projekti liik.

3. osa**Enampakkumistulu käsitlev aruandlus**

Artikli 19 lõike 2 kohaselt aruannetes esitatav teave:

- a) teave selle kohta, kuidas liikmesriik kasutas aastal X-1 direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10 lõike 1 alusel saatekvootide enampakkumisel müümisest saadud tulu, mis hõlmab teavet niisuguse tulu kohta, mida on kasutatud ühel või enamal kõnealuse direktiivi artikli 10 lõikes 3 täpsustatud eesmärgil, või kõnealuse tulu rahalise väärtusega samaväärse summa kohta, ning nimetatud artikli alusel võetud meetmete kohta;
- b) teave selle kohta, kuidas kasutatakse vastavalt liikmesriigis määratletule direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3d lõike 1 või 2 alusel lennunduse saatekvootide enampakkumisel müümisest saadud kogutulu; kõnealune teave esitatakse vastavalt nimetatud direktiivi artikli 3d lõikele 4;

sellise enampakkumistulu suurus, mis on artikli 19 lõikega 2 ettenähtud aruande esitamise ajaks liikmesriigil välja maksmata, määratakse kindlaks ja esitatakse komisjonile järgmiste aastate aruannetes.

IX LISA

TÄIENDAVAD ARUANLUSKOHUSTUSED

1. osa

Täiendavad aruandluskohustused taastuvenergia valdkonnas

Kui ei ole teisiti märgitud, tuleb artikli 20 punkti c kohaselt esitada järgmine lisateave:

- a) taastuvatest allikatest toodetava elektri, gaasi ning soojus- ja jahutusenergia päritolu tagatiste süsteemi toimimine, päritolutagatiste väljaandmise ja tühistamise tase ning sellest tulenev aastane riiklik taastuvenergia tarbimine, ning süsteemi usaldusväärsuse ja süsteemiga seotud pettuse vastase kaitse tagamiseks võetud meetmed;
- b) transpordisektoris tarbitavate biokütuste, biogaasi, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud transpordikütuste, ringlussevõetud süsinikupõhiste kütuste ja taastuvelektri kogused ning teave nende võimaldatava kasvuhoonegaaside heite vähendamise kohta, kui see on asjakohane, eristades eri liiki toidu- ja söödakultuuridest ning direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas loetletud igat liiki lähteainetest toodetud kütused;
- c) energia saamiseks vajalike biomassiressursside kättesaadavuse, päritolu ja kasutusega seotud arengusuunad;
- d) liikmesriigis toimunud kaubahinna ja maakasutuse muudatused, mis on seotud biomassi ja muude taastuvatest energiaallikatest toodetud energiavorude suurenenud kasutusega selles riigis;
- e) taastuvatest energiaallikatest toodetava üleliigse energia hinnanguline kogus, mida saaks üle kanda teistele liikmesriikidele nii, et need vastaksid direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõike 3 nõuetele ja saavutaksid käesoleva määruse artikli 4 punkti a alapunktis 2 osutatud riiklikud panused ja trajektoorid;
- f) kui see on asjakohane, hinnanguline nõudlus taastuvatest energiaallikatest toodetud energia järele, mis rahuldatakse muu kui omamaise toodanguga kuni aastani 2030, sh imporditud biomassi lähteained;
- g) direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas loetletud lähteainetest valmistatud biokütuste tehnoloogiline arendamine ja kasutuselevõtt;
- h) kui see on kättesaadav, biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste tootmise või kasutamise hinnanguline mõju liikmesriigi elurikkusele, veeresurssidele, vee kättesaadavusele ja kvaliteedile, pinnasele ja õhu kvaliteedile;
- i) biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid hõlmava järelevalvehelaga seoses ilmsiks tulnud pettused;
- j) teave selle kohta, kuidas on prognoositud biolagunevate jäätmete osakaalu energia tootmiseks kasutatavates jäätmetes ning milliseid meetmeid on võetud selliste prognooside parandamiseks ja kontrollimiseks;
- k) taastuvatest energiaallikatest toodetud elekter ja soojus hoonetes, sealhulgas liigitatud andmed solaar-fotoelektriliste süsteemide, solaar-soojussüsteemide, biomassi, soojuspumpade, maasoojussüsteemide ja muude mittesentraalsete taastuvenergia süsteemide toodetud, tarbitud ja võrku edastatud energia kohta;

▼B

- l) kui see on asjakohane, taastuvenergia osakaal kaugküttes ning taastuvenergia, mille on tootnud linnad ja taastuvenergiakogukonnad;
- m) tahke biomassi primaartarned (väljendatuna 1 000 m³, v.a punkti 1 alapunkti b punkt iii osas, kus see on väljendatud tonnides);
- 1) energia tootmiseks kasutatav metsa biomass (omamaine toodang ja import);
    - a) metsa primaarne biomass, mida kasutatakse vahetult energia tootmiseks;
      - i) võimaluse korral oksad ja ladvad (aruandlus on vabatahtlik);
      - ii) kännud, kui see on asjakohane (aruandlus on vabatahtlik);
      - iii) ümarpuit (jagatuna tööstuslikuks ümarpuiduks ja küttepuudeks);
    - b) kui see on asjakohane, metsatööstuse ühendtooted, mida kasutatakse vahetult energiaks;
      - i) puukoor, kui see on asjakohane
      - ii) hakkpuit, saepuru ja muud puiduosakesed;
      - iii) must leelis ja toortallõli, kui see on asjakohane;
    - c) kui andmed on kättesaadavad, pärast tarbimist ringlusse võetud puit, mida kasutatakse vahetult energia tootmiseks;
    - d) puidupõhised töödeldud kütused, mis on toodetud lähteainetest, mida ei ole arvesse võetud punkti 1 alapunktide a, b või c all:
      - i) puusüsi, kui see on asjakohane;
      - ii) puitpelletid ja puidubrikett;
  - 2) energia tootmiseks kasutatav põllumajanduslik biomass (omamaine toodang, import ja eksport), kui andmed on olemas;
    - a) elektri või soojuse tootmiseks kasutatavad energiakultuurid (sh lühikeses raieringiga madalmets);
    - b) elektri või soojuse tootmiseks kasutatavad põllumajanduskultuuride jäägid;
  - 3) energia tootmiseks kasutatav orgaaniliste jäätmete biomass (omamaine toodang, import ja eksport), kui andmed on olemas;
    - a) tööstusjäätmete orgaaniline osa;
    - b) olmejäätmete orgaaniline osa;
    - c) sete;
- n) tahkest biomassist saadud lõppenergia tarbimine (tahke biomassi kogus, mida kasutatakse energia tootmiseks järgmistes sektorites):
- 1) energiasektor;
    - a) elektri tootmine;
    - b) soojus- ja elektrienergia koostootmine;
    - c) soojuse tootmine;
  - 2) tööstussektor ise (tarbitud ja ise toodetud elekter, soojus- ja elektrienergia koostootmine ning soojus);
  - 3) vahetu lõpptarbimine eluasemesektoris;
  - 4) muu.

2. osa

Täiendavad aruandluskohustused energiatõhususe valdkonnas

Energiatõhususe valdkonnas esitatakse artikli 21 punkti c kohaselt järgmine lisateave:

- a) olulised seadusandlikud ja mitteseadusandlikud poliitikasuunad, meetmed, rahastamismeetmed ja programmid, mida rakendati aastal X-2 ja X-1 (X on aruande esitamise aasta), et viia ellu artikli 4 punktis b osutatud eesmärgid, millega edendatakse energiateenuste turgu ja suurendatakse hoonete energiatõhusust, meetmed, millega kasutatakse ära gaasi- ja elektritaristu ning kütmise ja jahutamise energiasäästu potentsiaali ja parandatakse teavet ja kvalifikatsioone, ning muud energiatõhususe parandamise meetmed;
- b) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 kohaldamisega saavutatud kumulatiivse energiasäästu maht aastatel X-3 ja X-2;
- c) vastavalt direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõikele 11 võetud, energia eest tasumise raskuste leevendamiseks mõeldud poliitikameetmetega saavutatud energiasääst;
- d) direktiivi 2012/27/EL artikli 7 lõike 4 punkti c kohaselt saavutatud sääst, kui see on asjakohane;
- e) igas sektoris tehtud edusammud ja põhjused, miks energiatarbimine jäi stabiilseks või kasvas aastal X-3 ja X-2 energia lõpptarbimise sektorites;
- f) liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate selliste hoonete üldpõrandapind, mille kasulik üldpõrandapind on üle 250 m² ning mis X-2 ja X-1 aasta 1. jaanuaril ei vastanud direktiivi 2012/27/EL artikli 5 lõikes 1 osutatud energiatõhususnõuetele;
- g) liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate köetavate ja/või jahutatavate selliste hoonete üldpõrandapind, mida renoveeriti X-3 ja X-2 aastal, nagu on osutatud direktiivi 2012/27/EL artikli 5 lõikes 1, või liikmesriigi keskvalitsuse omanduses ja kasutuses olevate asjakohaste hoonete energiatarbimise sääst, nagu on osutatud direktiivi 2012/27/EL artikli 5 lõikes 6;
- h) aastal X-3 ja X-2 tehtud energiaauditite arv. Lisaks liikmesriigi territooriumil asuvate selliste suurettevõtete hinnanguline koguarv, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2012/27/EL artikli 8 lõiget 4, ning nendes ettevõtetes aastal X-3 ja X-2 tehtud energiaauditite arv;
- i) kohaldatud riiklik primaarenergiategur elektri puhul ja põhjendus juhul, kui see erineb direktiivi 2012/27/EL IV lisa joonealuses märkuses 3 osutatud standardkoefitsiendist;
- j) uute ja renoveeritud liginullenergiahoonete arv ja põrandapind aastatel X-2 ja X-1, nagu on sätestatud direktiivi 2010/31/EL artiklis 9 ja vajaduse korral statistilise valimi põhjal;
- k) link veebisaidile, kus on esitatud direktiivi 2012/27/EL artikli 18 lõike 1 punktis c osutatud loetelu olemasolevatest energiateenuseosutajatest või vastav liides.

X LISA

LIIDU BIOENERGIA SÄÄSTLIKKUSE ARUANNE

Biomassist toodetud energiat käsitlev ELi bioenergia säästlikkuse aruanne, mille komisjon võtab iga kahe aasta tagant vastu koos energialiidu olukorda käsitleva aruandega vastavalt artikli 35 lõike 2 punktile d, sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) erinevate biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste suhteline keskkonnamakasu ja -kulu, liidu impordipoliitika mõju neile, mõju varustuskindlusele ning kodumaise toodangu ja impordi vahel tasakaalustatud lähenemisviisi saavutamise võimalused;
- b) biomassi tootmise ja kasutamise mõju liidu ja kolmandate riikide säästlikkusele, sh mõju elurikkusele;
- c) andmed ja analüüsid, milles käsitletakse praegust ja prognoositavat säästliku biomassi pakkumist ja nõudlust selle järele, sh mõju, mida suurenev nõudlus biomassi järele avaldab biomassi kasutatavatele sektoritele;
- d) direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas loetletud lähteainetest valmistatud biokütuste tehnoloogiline arendamine ja kasutuselevõtt ning hinnang lähteainete kättesaadavusele ja konkurentsile ressursside hankimisel, võttes arvesse ringmajanduse põhimõtteid ja direktiiviga 2008/98/EÜ kehtestatud jäätmehierarhia põhimõtteid;
- e) teave kõigi tootmisviisidega seotud maakasutuse kaudset muutust käsitlevate olemasolevate teadusuuringute tulemuste kohta ja nende analüüs, sealhulgas hinnang selle kohta, kas on võimalik vähendada maakasutuse kaudsest muutusest tulenevate heitkoguste hinnanguliste väärtuste määramise aluseks oleva analüüsi juures täheldatud ebakindlust, ja kas on võimalik arvesse võtta liidu poliitika, näiteks keskkonna-, kliima- ja põllumajanduspoliitika võimalikku mõju;
- f) seoses nii kolmandate riikide kui ka liikmesriikidega, kes on liidus tarbitavate biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste oluliseks allikaks, riiklikud meetmed, mida on võetud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 29 lõigetes 2 kuni 7 ning lõikes 10 sätestatud säästuskriteeriumide ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumide täitmiseks, et kaitsta pinnast, vett ja õhku, ning
- g) direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 28 lõikes 2 osutatud andmebaasist pärit koondteave.

Biomassi kasutamise saavutatavat kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist käsitlevas aruandes kasutab komisjon liikmesriikide poolt kooskõlas käesoleva määruse IX lisa 1. osa punktiga b teatatud koguseid, sealhulgas maakasutuse kaudsest muutusest tulenevate hinnanguliste heitkoguste esialgseid keskmiseid väärtusi ja nende ulatust, võttes aluseks direktiivi 2018/2001 VIII lisas sätestatud tundlikkusanalüüsi. Komisjon teeb maakasutuse kaudsest muutusest tulenevate hinnanguliste heitkoguste esialgse keskmise väärtuse ja tundlikkusanalüüsi alusel leitud ulatuse üldsusele kättesaadavaks. Lisaks hindab komisjon, kas ja kuidas muutuks otsese heitkoguste vähenemise prognoos, kui ühendtooteid võetaks arvesse asendusmeetodi abil.

*XI LISA***VABATAHTLIKUD KAVAD, MILLE KOHTA KOMISJON ON VASTU VÕTNUD OTSUSE VASTAVALT DIREKTIIVI (EL) 2018/2001 ARTIKLI 30 LÕIKELE 4**

Selliseid vabatahtlikke kavasad, mille kohta komisjon on vastu võtnud otsuse vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 lõikele 4, käsitlev aruanne, mille komisjon võtab iga kahe aasta tagant vastu koos energialiidu olukorda käsitleva aruandega vastavalt käesoleva määruse artikli 35 lõike 2 punktile e, sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) auditite sõltumatus, meetod ja sagedus, seoses sellega, mis on esitatud asjaomase kavaga seotud dokumentides kava komisjoni poolt heakskiitmise ajal, ning seoses valdkonna parimate tavadega;
- b) nõuetele mittevastavuste tuvastamise ja nende menetlemise meetodite olemasolu ning nende kohaldamise kogemused ja läbipaistvus, pöörates erilist tähelepanu kava osaliste poolt toime pandud või väidetavalt toime pandud tõsiste rikkumiste menetlemisele;
- c) läbipaistvus, eelkõige kava kättesaadavus, toorainete päritoluriikide või -piirkondade asjakohastes keeltesse tõlgitud tekstide olemasolu ning sertifitseeritud ettevõtjate loetelu ja asjaomaste sertifikaatide ja auditaruannete kättesaadavus;
- d) sidusrühmade kaasamine, eelkõige konsulteerimine põlis- ja kohalike kogukondadega enne otsuse tegemist kava koostamise ja läbivaatamise ning auditite läbiviimise ajal, ning vastus nende panustele;
- e) kava üldine töökindlus, eelkõige seoses eeskirjadega, mida kohaldatakse audiitorite ja asjaomase kavaga seotud asutuste akrediteerimise, kvalifitseerimise ja sõltumatuse suhtes;
- f) kui see on kättesaadav, kava ajakohastamine seoses turuga, sertifitseeritud lähteainete ja biokütuste kogus päritoluriikide ja liikide kaupa, osalejate arv;
- g) sellise süsteemi rakendamise lihtsus ja tõhusus, mille abil teostatakse järelevalvet kavas osalejatele säästlikkuse kriteeriumidele vastavuse kohta antavate tõendite üle ja mis on mõeldud pettuse vältimiseks, eelkõige võimalike pettusjuhtumite ja muu eeskirjade eiramise avastamiseks, menetlemiseks ja edasiseks uurimiseks, ning asjakohasel juhul avastatud pettuse või eeskirjade eiramise juhtumite arv;
- h) üksuste võimalused saada luba sertifitseerimisasutuste tunnustamiseks ja nende üle järelevalve tegemiseks;
- i) sertifitseerimisasutuste tunnustamise või akrediteerimise kriteeriumid;
- j) sertifitseerimisasutuste üle järelevalve tegemise eeskirjad;
- k) parimate tavade edendamise hõlbustamise või parandamise võimalused.

*XII LISA***RIIKLIKUD INVENTUURISÜSTEEMID**

Artiklis 37 osutatud teave hõlmab järgmist:

- a) andmed ja meetodid, mis on esitatud direktiivis 2003/87/EÜ sätestatud tegevusalade ja käitiste kohta ning mida kasutatakse kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamisel, et tagada kooskõla kasvuhoonegaaside heite kohta ELi heitkogustega kauplemise süsteemis ja kasvuhoonegaaside riiklikes inventuurides esitatud andmete vahel;
- b) vastavalt määruse (EL) nr 517/2014 artiklile 20 asjaomaste sektorite jaoks kindlaks määratud aruandlussüsteemide kaudu fluoritud gaaside kohta kogutud andmed kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamiseks;
- c) heitkogused, lähteandmed ja meetodika, mille on käitised vastavalt määrusele (EÜ) nr 166/2006 esitanud kasvuhoonegaaside riiklike inventuuride koostamiseks;
- d) vastavalt määrusele (EÜ) nr 1099/2008 esitatud andmed;
- e) andmed, mis on kogutud maatükkide geograafilise jälgimise teel olemasolevate liidu ja liikmesriikide programmide ja uuringute, sh maakasutuse raamuuringu LUCAS (Land Use Cover Area frame Survey) ning Copernicuse programmi kontekstis.

XIII LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EL) nr 525/ 2013	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikli 1 lõige 1
Artikkel 2	—
Artikkel 3	—
Artikkel 4	Artikkel 15
Artikkel 5	Artikli 37 lõige 1, lõige 2 ja lõige 6; XII lisa
Artikkel 6	Artikli 37 lõige 3 ja lõige 7
Artikkel 7	Artikli 26 lõige 3, lõige 4, lõige 6 ja lõige 7; V lisa
Artikkel 8	Artikli 26 lõige 2 ja lõige 7
Artikkel 9	Artikli 37 lõige 4 ja lõige 5
Artikkel 10	Artikkel 40
Artikkel 11	—
Artikkel 12	Artikkel 39
Artikkel 13	Artikli 18 lõike 1 punkt a ning artikli 18 lõige 3 ja lõige 4; VI lisa
Artikkel 14	Artikli 18 lõike 1 punkt b ning artikli 18 lõige 2, lõige 3 ja lõige 4; VII lisa
Artikkel 15	Artikli 19 lõige 1; VII lisa 1. osa
Artikkel 16	Artikli 19 lõige 3 ja VIII lisa 2. osa
Artikkel 17	Artikli 19 lõige 2, lõige 4 ja lõige 5; VIII lisa 3. osa
Artikkel 18	Artikli 17 lõike 2 teine lõik
Artikkel 19	—
Artikkel 20	—
Artikkel 21	Artikli 29 lõike 1 punkt c ning artikli 29 lõige 5 ja lõige 7
Artikkel 22	—
Artikkel 23	Artikli 41 lõike 1 punkt d, punkt e, punkt f, punkt g ja punkt h
Artikkel 24	Artikkel 42
Artikkel 25	—
Artikkel 26	Artikli 44 lõike 1 punkt a; artikli 44 lõige 2, lõige 3 ja lõige 6
Artikkel 27	—
Artikkel 28	Artikkel 57
Artikkel 29	—